

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Північно-Східний науковий центр НАН

Центр стратегічного партнерства

Пряшівський університет у Пряшеві

МОЛОДІЖНИЙ СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ НТУ «ХПІ»

ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ

III Міжнародної науково-практичної конференції

12 – 13 травня 2017 р.

Харків 2017

УДК 316:321.02(043.2)

ББК 60.5:66я431

Організаційний комітет конференції

Голова:

Марченко А. П. – д.т.н., професор, проректор з наукової роботи.

Заступники голови:

Кіпенський А. В. – д.т.н., професор, декан факультету соціально-гуманітарних технологій;

Бурега В. В. – д.соц.н., професор, завідувач кафедри соціології та політології.

Члени оргкомітету:

Рущенко І. П. – д.соц.н., професор, професор кафедри соціології та політології;

Клименко О. Ю. – д.соц.н., доцент, доцент кафедри соціології та політології;

Семке Н. М. – к.філос.н., доцент, професор кафедри соціології та політології;

Бірюкова М. В. – к.соц.н., доцент, професор кафедри соціології та політології;

Агаларова К. А. – к.соц.н., доцент, доцент, кафедри соціології та політології;

Байдак Т. М. – к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціології та політології;

Болотова В. О. – к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціології та політології;

Гаєва О. В. – к.ю.н., доцент, заступник декана з наукової роботи факультету соціально-гуманітарних технологій;

Голованов Б. Д. – к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціології та політології;

Доля І. М. – к.політ.н., доцент кафедри соціології та політології;

Ляшенко Н. О. – к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціології та політології;

Фролов В. М. – к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціології та політології.

Видається за рішенням вченої ради факультету соціально гуманітарних технологій НТУ «ХПІ». Протокол № 3 від 18.04.2017 р.

Молодіжний соціологічний форум НТУ «ХПІ» : Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, м. Харків, 12-13 травня 2017 р. — Харків : НТУ «ХПІ», 2017. — 156 с.

Матеріали публікуються в авторській редакції

Укладачі даного видання не завжди поділяють погляди окремих авторів і розглядають дану публікацію як пропозицію для наукової дискусії

Адреса редколегії: 61002, м. Харків, вул. Кирпичова 2, корпус У1 /аудиторія 807; НТУ «ХПІ», кафедра соціології та політології.

© НТУ «ХПІ», 2017

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ревуцький К. О. Соціальні, культурні та особистісні наслідки міграції українок до Польщі.....	7
Акимченко В. Е., Гольченко Ю. В. Фактори, що сприяють виникненню та попередженню ейджизму....	9
Бабко А. Ю. Соціокультурний вплив радянського кінематографу.....	11
Ващенко Д. О. Проблеми соціальної мобільності в сучасному суспільстві.....	13
Вітвицька Є. Ю., Коломієць Ю. О. Феномен тероризму в сучасному суспільстві.....	15
Загоруйко І. І, Назаренко Л. Д. Досвід залучення методу семантичного диференціалу для дослідження образу понять у суспільній свідомості (на прикладі студентів НТУ «ХПІ»).....	18
Задорожна І. Б. Інтернет і бібліотека: проблеми соціальної взаємодії.....	20
Запорожець А. О., Піддубна Д. О. Стили поведінки мешканців міста та села.....	22
Золотова Ю. С. Роль забобонів в сучасному світі.....	24
Куковська В.С. Значення соціальних мереж в сучасному суспільстві.....	26
Мірошник Т. О. Питання деградації особистості в сучасному суспільстві.....	28
Накостенко В. В. Проблема суїциду в умовах сьогодення	30
Нестерова К. М. Роль інклюзивної освіти в Україні.....	33
Орлюк К. С. Ставлення до смертної кари в сучасному суспільстві.....	36
Пархоменко Є. В. Набір персоналу через Інтернет як технологія діяльності служби управління персоналом	39
Риморєва Т. С. Професійний імідж викладача вищого навчального закладу України.....	42

СЕКЦІЯ 2

ЕТНОС ТА НАЦІЯ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Левциу В. В. Енергетична складова національної безпеки держави.....	45
Коберник К. І. Ставлення в країнах Центральної Азії до російської діаспори.....	47
Мищенко К. М. Роль церкви в формуванні національної свідомості: європейський досвід.....	48
Ворфоломеева В. І. Проблеми національно-патріотичного виховання в Україні.....	50
Залога М. В. Поняття та історичні типи етносу.....	53
Іскрич А. Ю. Причини та наслідки ксенофобії в сучасному суспільстві.....	54
Карпутін Б. А. Аспекти виникнення феномену соціальної нерівності.....	56
Кисельова М. В. Мас-медіа як чинник формування національної свідомості українців.....	58
Копилова В. С. Козацтво як основа утворення нації та розвитку української державності.....	60
Лисенко Н. І. Профілактика етнічних конфліктів у сучасному молодіжному середовищі.....	62
Майстро Д. С. Національна ідея очима молоді України....	64
Снігур Є. Етнос і нація : проблеми формування.....	65

СЕКЦІЯ 3

ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ ТА СТУДЕНТСТВА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Алдаркіна А. О. Проблеми студентської молоді в сучасному українському суспільстві.....	68
Алфьоров А. О. Особливості бюджету часу сучасного студентства.....	70
Байдак В. Є. Місце і роль соціальних мереж у дозвіллі молоді.....	72
Бондаренко Я. С. Інтернет – залежність серед молоді.....	74
Клочко І. О. Відвідування занять студентами як чинник якості освіти.....	77
Овчаренко Х. В. Основні тенденції розвитку молодіжної сім'ї в сучасній Україні.....	81

Пантюшкова Л. О. Сучасні технології соціально-педагогічної роботи з допризовною молоддю.....	82
Рубан Е. Е. Лідерські практики студентів.....	86
Сак С. І. Соціальні проблеми молодшої сім'ї.....	89
Ейсмонт К. О. Функції моди в житті студентської молоді	92

СЕКЦІЯ 4

ГЕНДЕРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Побежко О. М. Управління персоналом та гендерна дискримінація на ринку праці.....	95
Босюк А. С. Гендерна дискримінація на ринку праці: міф чи реальність?.....	96
Голтвянська Ю. В. Аборт: убивство чи особистий вибір?	98
Гуржий А. А. Соціальний статус жінки в сучасному суспільстві.....	100
Дреева Г. С. Проблеми гендерної нерівності на сучасному ринку праці.....	102
Захожий О. В. Телесеріали як засіб гендерної соціалізації	104
Заратуйко А. О., Хакімова Н. Г. Плюси та мінуси зрівняння прав чоловіків та жінок.....	106
Ірклієнко Ю. С. Профілактика абортів як соціальна проблема.....	108
Костенко В. А. Проституція як соціальна проблема сучасного суспільства.....	110
Лаптії О. О. Гендерна нерівність на сучасному ринку праці.....	111
Ляш К. С. Фемінізм: учора, сьогодні, завтра.....	113
Масюк Ю. М. Проблеми розподілу соціальних ролей в сім'ї	115
Органова М. Є. Сексизм та гендерна дискримінація в рекламі.....	118
Цюмкало В.К. Статева дискримінація як передумова фізичного насилля над жінкою в сучасному суспільстві.....	120

СЕКЦІЯ 5

СУСПІЛЬСТВО І ПОЛІТИКА : СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Дочкус К.В. Роль регіональних політичних еліт в суспільстві на прикладі Північного Кавказу.....	123
Радченко О. В. Діалог влади з громадянами як механізм демократичної соціальної комунікації.....	124
Барінова А. О., Климова С. С. Роль партійної агітації та пропаганди під час виборів	127
Івакін А. В. PR супровід виборчих кампаній: теорія і практика.....	128
Карпутова К. В. Політична еліта України.....	130
Криворучко М. Г. Історія розвитку зв'язків з громадськістю як способу взаємодії з суспільством....	131
Мележик Н. Ю. Соціальні проблеми, спричинені збройним конфліктом на Донбасі.....	135
Лелюк В. В. Праворадикальні партії Європи : особливості та перспективи.....	138
Разбегіна О. В. Участь України в процесах євроінтеграції та глобалізації.....	140
Сіренко М. В. Міжнародний досвід роботи Партії «зелених» в Європі.....	143
Юр М. Політика та військово-промисловий комплекс : реалії сьогодення.....	147
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	149

СЕКЦІЯ 1

**СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Ревуцький Костянтин Олексійович

студент «магістр» 1 року навчання,
факультету управління,
Краківський економічний університет,
м. Краків, Польща.

**СОЦІАЛЬНІ, КУЛЬТУРНІ ТА ОСОБИСТІСНІ НАСЛІДКИ
МІГРАЦІЇ УКРАЇНОК ДО ПОЛЬЩІ**

**СОЦИАЛЬНЫЕ, КУЛЬТУРНЫЕ И ЛИЧНОСТНЫЕ
ПОСЛЕДСТВИЯ МИГРАЦИИ УКРАИНОК В ПОЛЬШУ**

Міжнародна міграція – це соціокультурне явище, в якому задіяні різноманітні актори (як на макро-, так і на мікрорівні). Вона спричиняється різними об'єктивними та суб'єктивними соціальними, культурними та особистими процесами і явищами, а також має різні наслідки для кожного з цих вимірів. В науковій літературі міжнародна міграція здебільшого розглядається як зміни окремо у соціальній, культурній чи особистій площині, а її наслідки переважно не класифікуються за критеріями цих площин. У цій роботі пропонуємо спробу комплексного аналізу і класифікації наслідків міжнародної міграції та визначення через їх призму її місця як соціального, культурного та особистісного явища і як світового процесу загалом.

В українській соціології зацікавлення сучасними процесами міжнародної міграції спостерігається з середини 1990-их рр. Проте ці дослідження мають досить фрагментарний характер і приділяють мало уваги таким аспектам міжнародної міграції як, зокрема, проблеми наслідків міграції, і як еміграції, і як імміграції. Завданням цієї статті є вивчення наслідків української імміграції у Польщі та Греції та еміграції для самої України на основі виробленої теоретичної основи та проведеного авторського емпіричного дослідження. У своїй роботі спираємось також на певні напрацювання в межах зазначеної теми таких авторів як Л. Пріс, С. Бондирева, Д. Колесов.

Наслідки — «те, що впливає з певних обставин, дій». Ми умовно розділяємо наслідки міграції на соціальні, культурні та

особистісні. Групу соціальних творять політичні, економічні, демографічні, соціальні (у вузькому розумінні) фактори, до культурних переважно належать ті, що пов'язані зі зміною етнокультурної композиції суспільства (при цьому як суспільства імміграції, так і суспільства еміграції), набуття культурного досвіду та нових культурних практик. Особистісні наслідки, крім самого мігранта, стосуються і його сім'ї, саме тому вони є однаково важливими як для еміграції, так і для імміграції, тоді як соціальні та культурні за деякими винятками більше відчутні у країнах імміграції (особливо якщо це країни масової імміграції). Традиційно вважається, що міграція як мікроявище (на рівні мігранта) має наслідки переважно соціальні, навіть економічні, якщо конкретніше. На макрорівні соціальні наслідки є більш диверсифікованими, їх є кількісно більше та більшість із них може мати місце і без міграції представників різних культур чи навіть без міграції взагалі, чого не можна сказати про наслідки культурні. Тому вважаємо, що більше значення на цьому рівні мають власне останні; а з інтенсифікацією та кількісним збільшенням міжнародної міграції ці наслідки ставатимуть все більш відчутними, особливо коли йдеться про наслідки міграції як імміграції.

Дослідження стосовно українських емігрантів проводилось протягом 2008-2010 рр. у Польщі, Греції та Україні. Респондентів для дослідження підбирали за методом снігової кулі, для дослідження використано цільову вибірку, основними критеріями гомогенності якої стали: стать, досвід перебування у Польщі чи Греції, що у часовому вимірі становить мінімум 1 рік та трудова зайнятість в країні імміграції. Для збору основної частини інформації обрано метод напівструктуроване інтерв'ю. Об'єктом дослідження виступають мігрантки із України у Польщі та Греції та мігрантки, що мають досвід проживання у Польщі та Греції і знаходяться в Україні¹. Зазначимо, що виділені групи респондентів за місцем проживання сім'ї не є монолітними у певних твердженнях/ставленнях тому доволі часто при аналізі використовуємо слова «більшість», «переважно» та інші,

---

¹Різниця у культурі, економічному розвитку країн імміграції, відстані та тривалості міграції стали основними маркерами при виборі країн для порівняльного аналізу різних аспектів української імміграції. Польща є однією із Центральноевропейських країн, що межують із Україною. Маючи найбільший (із цієї групи країн) спільний кордон із Україною та культуру, до певної міри схожу до української, Польща з початку 1990-их рр. стала країною сезонної та короткотривалої, а згодом і довготривалої імміграції для українців (здебільшого із Західних областей), і Греція – Південноевропейська країна, що не має спільних кордонів із Україною проте є однією із економічно розвинених країн ЄС де поширеною є українська імміграція, що має довготривалий характер (від 5 до 10 років і більше) і є суттєво відмінною у плані культури від України.

оскільки значна частина респондентів має попередній досвід перебування у різних групах, що може впливати на їхні судження на момент про ведення інтерв'ю.

За результатами дослідження, у групі соціальних наслідків переважають (за визначенням українських іммігрантів у Польщі) економічні. Якщо говорити про наслідки еміграції, то більшість респондентів відзначають, що вони є дуже важливими як для держави Україна, так і для сімей іммігрантів. На рівні сімей мігрантів, перш за, все йдеться про фінансову допомогу на прожиття.

Крім того, українські іммігранти в Польщі частіше відповідають, що їхня міграція не має жодних наслідків на рівні країни імміграції чи еміграції.

**Акимченко Вікторія Едуардівна,
Гольченко Юлія Валентинівна**
студентки 2 курсу, групи О 44-Б,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХП», м. Харків, Україна.

ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВИНИКНЕННЮ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЮ ЕЙДЖИЗМУ

ФАКТОРЫ КОТОРЫЕ СПОСОБСТВУЮТ ВОЗНИКНОВЕНИЮ И ПРЕДОТВРАЩЕНИЮ ЭЙДЖИЗМА

Вікова дискримінація або ейджизм є серйозною і актуальною проблемою на сьогоднішній день, тому що вікові зміни та старіння – це об'єктивний реальний надзвичайно складний процес, який неможливо уникнути. При вивченні вікової дискримінації дослідники стикаються з низкою труднощів, серед яких: багатогранність поняття «вік», яке є не тільки біологічною, а ще й психологічною та соціальною категорією; відсутність єдиної періодизації розвитку людини, специфіка відносин представників різних вікових груп в культурах світу; складність природи ейджизму.

Вперше термін «ейджизм» пояснювали як «відображену глибоко приховану тривогу деяких молодих і людей середнього віку, їх особистісну відразу і відчуття ворожості до людей, що старіють, хвороб, інвалідності і страху безпорадності, марності і смерті». Сьогодні ж він використовується для дискримінації по віковій ознаці взагалі – незалежно від конкретного віку. Найбільш несправедливими та образливими є прояви

ейджизму відносно людей похилого віку. Серед факторів, що сприяють їм, можна виділити наступні:

1) Геронтофобія – страх старості, старіння та смерті, що перетворюється у негатив до людей похилого віку як до свого роду символів цих явищ;

2) Вплив ЗМІ, які у своїх матеріалах віддають перевагу фізичній красі та сексуальності, що асоціюються з молодістю, в той час як тема людей похилого віку, поваги до них часто ігнорується або подається негативно;

3) Утилітарний підхід до людини, цінність якої визначається користю, продуктивністю праці, ефективністю діяльності, які тісно визначені в термінах економічного потенціалу;

4) Зниження авторитету та компетентності людей похилого віку у сучасному суспільстві, що швидко змінюється. Це обумовлено соціальними та історичними процесами, які викликають розрив зв'язків між поколіннями;

5) Промислова революція вимагала від сім'ї більшої мобільності, до якої менш спроможне старше покоління. Статус людини, наділеної життєвим досвідом, виявився менш цінним у порівнянні зі здатність адаптуватися до змін взагалі і до нових технологій зокрема;

6) Люди похилого віку мають зазвичай нижчий рівень достатку.

Фактори, що попереджають вікову дискримінацію людей похилого віку:

1) Підвищення обізнаності з питань дискримінації та формування навичок розпізнання ейджизму та протидії йому введенням нормативно-правових актів, забороняючих негативну поведінку й обмеження прав стосовно людей похилого віку;

2) Розвиток у суспільстві в цілому культури старіння та позитивного образу старіння, розвінчання негативних геронтостереотипів;

3) Залучення людей старшого покоління в якості експертів у підготовці соціальних програм, що спрямовані на збільшення соціальної активності представників цієї вікової категорії;

4) Здійснення моніторингів типових сфер та практик прояву ейджизму з метою розробки програм по їх подоланню.

Вікова дискримінація знижує самооцінку людей, викликає стреси і заважає реалізувати себе, тому необхідно створити умови позитивного ставлення до старіння та здійснювати профілактику ейджизму.

Бабко Аліна Юріївна

студентка «магістр» 2 року навчання, група УФК-1,
факультету української філології та культури,
Донецького національного університету імені Василя Стуса,
м. Вінниці, Україна

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВПЛИВ РАДЯНСЬКОГО КІНЕМАТОГРАФУ

СОЦИОКУЛЬТУРНОЕ ВЛИЯНИЕ СОВЕТСКОГО КИНЕМАТОГРАФА

Кінематограф за всі роки свого існування був не лише мистецтвом а й мав широкий соціально-культурний резонанс. Парадигма соціального навантаження кінопродукції коригувалась з огляду на численні чинники (державно-політичний формат, розвиток технологій, ідеологічне навантаження то що). З огляду на це дослідження радянського кінематографу періоду 1920–1930-х рр. є, на наш погляд, унікальним явищем.

Розвиток вітчизняної системи кіновиробництва та кінопрокату визначався впливом різноманітних механізмів – державного, який в умовах формування тоталітарного режиму ставив перед кінематографом цілком конкретні виробничі та прокатні завдання, спрямовані на формування того типу особистості, який був потрібен більшовицькому режиму й ринкового, який діяв стихійно, за законами ринкової економіки. Дія державного механізму, безумовно, позначилася на радянській системі кіно 1920-х рр. Але це носило скоріше зовнішній, частіше навіть формальний характер. Воно визначило «обкладинку» радянського кіно: тематика фільмів, декларації кіностудій, герої тощо. Повністю підпорядкувати кіно своїм завданням радянській владі в 1920-ті роки не вдалося. Визначальним, базовим механізмом функціонування системи радянського кіно був ринок. Саме за законами ринку розвивався в вітчизняній кіно театральній мережі комерційний прокат, якій ставився на перше місце. І саме ринок змушував радянські кіновиробництва йти на протиріччя з установками партії та випускати фільми, так чи інакше орієнтовані на глядацькі запити і які виконують, головним чином, функцію розваги. Ринкові механізми дозволили створити в державі таку систему кіно, яка не потребувала державних дотацій і могла «прогодувати» сама себе, яка орієнтувалася на запити глядача та проводила

професійну маркетингову роботу, яка в перспективі могла б скласти гідну конкуренцію провідним світовим кіно імперіям. Для цього існували всі умови: бурхливий розвиток мережі кінотеатрів по всій країні, наявність прекрасних майстрів кіномистецтва, масовий попит на видовища, професійне ставлення до кіновиробництва керівників радянської кінематографії (насамперед «Совкіно») тощо.

Кінематограф разом з радянським ринком був приречений. Країна стояла на порозі сталінізму. У 1930-ті рр. Сталіну вдалося повністю підпорядкувати кінематографію державі, його інтересам і запитам. Всі перспективи були знищені. Акціонерні товариства були розпущені, радянський кінематограф поступово перейшов в повну залежність від дотацій держави, коли кінорежисер мав направити до відповідних органів свою сценарну заявку, щоб отримати дозвіл на зйомку та фінансування. Багаторазово зросла частка хронікально-документальних і технічних фільмів у радянському кіно. Що стосується художніх фільмів, то вони піддавалися жорстокій цензурі, а їх кількість на радянських екранах була менша, ніж в 1920-ті рр. Це дозволяло вирішувати агітаційно-пропагандистські завдання, але негативно позначалося на комерційній складовій, призводило систему кіно до стагнації з економічної точки зору. Крім того, сталінізм відкинув кіно експеримент великих радянських режисерів, позбавив їх творчої свободи. Сталін вважав, що кіно має бути простим, зрозумілим кожному селянину, тоді від нього буде користь. Непотрібними виявилися документальні експерименти Д. Вертова. Художні фільми С. Ейзенштейна, як і багато інших, редагувалися особисто Й. Сталіним. Радянське кіно на завжди припинило бути в авангарді світової кіно думки.

Все це призвело до того, що з крахом комуністичного режиму, радянська система кіно залежала цілком і повністю від держави, перетворена в «утриманця» розвалилася, зазнала краху, залишивши після себе ряд чудових фільмів і гори старіючого обладнання. Гігант радянського кіновиробництва «Мосфільм» був змушений заробляти на зйомці реклами та дубляжі іноземних фільмів російською мовою. Документальне кіно ніколи не буде мати таку ж популярність, яку має ігрове кіно, тому студія кінохроніки, які створювались, – це нонсенс, породжений ленінським поглядом на кінематограф, який був реалізований його послідовником – Сталіним, який за відсутності державного фінансування приречений на загибель. Результат для країни, що диктував на зорі

кінематографії модо розвитку кіно, яка подарувала світові кіно величезну кількість великих імен, більш ніж плачевний.

Отже, як ми бачимо, радянський кінематограф часів 1920-1930-х рр. стає заручником тоталітарних деформацій у суспільно-політичному житті країни. Потужний потенціал цього мистецтва був спрямований на задоволення державницьких пропагандистських потреб та був змушений формувати відповідну ілюзорну соціальну реальність у свідомості пересічних громадян.

Ващенко Дмитро Олександрович

студент 3 курсу, групи ІТ 34-Б,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Каждому человеку свойственно перемещаться в социальном пространстве. Существуют перемещения которые легко ощущаются и легко идентифицируются ячейками общества, например, переход из одной религии в другую, изменение семейного положения. Но так же существует и более сложные изменения положения в связи с изменением дохода, понижение роста престижа и другим факторам. Данные перемещения представляют собой понятие социальной мобильности.

Любые изменения социальной мобильность влияют на состояние человека, изменяя при этом множество факторов: поведение, потребности, цели, интересы, ориентации.

В наше время актуальность темы крайне значительна, так как возникают новые понятия, механизмы, структуры, которые скоростно меняют и будут менять социальную мобильность человека.

Горизонтальная мобильность представляет собой перемещение индивида из одной социальной группы в другую (пример: ученик переходит из своего класса в параллельный; преподаватель переходит из одного университета в другой, сохраняя свой статус). Различают индивидуальную мобильность – изменение положения человека независимо от других, и групповую – коллектив происходит коллективно.

Так же существует подвид горизонтальной мобильности – географическая мобильность. Включает в себя перемещение человека из одного места в другое при этом не изменяя статуса человека (пример: поездка в деревню к родственникам и обратно).

Вертикальная мобильность–перемещение индивида, которое влечёт за собой перемещение по служебной лестнице вверх или вниз.

Различают два вида вертикальной мобильности:

1. Восходящая мобильность;
2. Нисходящая мобильность.

Восходящая мобильность – изменение социального положения в обществе, влечёт за собой социальный подъём, который может непосредственно повлиять как на экономическое положение человека, так и на взаимоотношения в семье (пример: столяр после долгих лет службы стал начальником цеха и оплатил сыну обучение в элитном ВУЗе).

Нисходящая мобильность – противоположность восходящей мобильности, влечёт за собой социальный спуск (пример: продавец-консультант, был замечен за кражей одного из продуктов продажи и был уволен).

Межпоколенная мобильность – сравнение социального статуса и различных поколений (пример: сын профессора становится мэром города). По приведённому примеру наблюдается восходящая поколенная мобильность.

Внутрипоколенная мобильность – изменение статуса, которые происходят в рамках одного поколения (пример: студент университета поступает работать учителем, затем становится завучем, потом директором школы).

В каждом обществе являются определённые предпосылки, которые помогают произвести быстрое перемещение из одного слоя населения в другой. Возможно как быстрое возвышение, так и стремительное понижение. Определение данному понятию было дано Питиримом Сорокиным. Сорокин утверждал, если человек хочет расти, ему нужен свой социальный лифт.

По теории считалось, что для каждого человека социальные лифты могут быть абсолютно разными. Сорокин назвал восемь лифтов вертикальной мобильности, по которым люди перемещаются вверх или вниз по ступеням социальной лестницы: армия, религиозные организации, школа и научные организации, политический лифт, искусство, пресса, радио, телевидение, экономические организации, семья и брак.

Соціальна мобільність має високе значення, допомагаючи відслідкувати зміни соціального положення людини чи групи людей, розглядаючи зміни різних факторів. Іноді звичайній людині дуже складно змінити свій статус за соціальною сходами і виникає крайня необхідність використовувати соціальний ліфт. У всі часи соціальні ліфти перевозили потоки людей вгору і вниз по вертикалі суспільства. Але той, хто навіть не намагався ввійти в один з цих під'їзвів, назавжди залишався в нижніх шарах.

Література

1. Практикум по соціології для студентів всіх спеціальностей денної форми навчання / М. В. Бирюкова, В. А. Болотова, В. В. Бурега і др .; під заг. ред. проф. Буреги В. В. — Харків : НТУ «ХПІ», 2015.
2. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олейник; наук.ред. А. Іващенко. — М. : Основи, 1999.
3. Ковалиско Н. В. Основи соціальної стратифікації: навч.посібн. / Н. В Ковалиско. — Львів : Магнолія, 2011.
4. Кравченко А. І. Соціологія. Навчальн. для вузів. — М., 2003.

***Вітвицька Єлизавета Юріївна,
Коломієць Юлія Олександрівна***
студентки 2 курсу, групи БФ 25-Б,
факультету бізнес та фінанси,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ФЕНОМЕН ТЕРОРИЗМУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ФЕНОМЕН ТЕРРОРИЗМА В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Тероризм в останні роки став однією з головних проблем світової спільноти. Навіть наймогутніші держави виявляються безсилими перед групою людей з автоматами, які готові вбивати заручників, підривати будівлі та робити безліч інших жахливих речей.

Актуальність даної теми пов'язана з тим, що тероризм став фактором політичного життя, перетворився в одну з головних загроз безпеки у світі. Вбивства державних діячів, представників засобів масової інформації, підприємців, масова загибель людей під час вибухів на транспорті, на

вокзалах, в інших громадських місцях викликають у людей не тільки страх, але і вимогу посилити боротьбу проти насильства.

Останнім часом проблема міжнародного тероризму перетворилася в одну з найгостріших глобальних проблем сучасності, пов'язаних зі сферою міжнародних відносин. Це пов'язано з багатьма причинами.

По-перше, міжнародний тероризм, на жаль, отримує все більш широке поширення в планетарному масштабі. По-друге, він є серйозною загрозою для безпеки окремих держав і всього світового співтовариства в цілому. По-третє, подолання міжнародного тероризму як глобальної проблеми, вимагає колективних зусиль більшості держав і народів на нашій планеті, всієї світової спільноти. По-четверте, все більш явним стає зв'язок сучасного феномена міжнародного тероризму з іншими актуальними глобальними проблемами сучасності.

Діяння, звані «терористичними», відрізняються від інших видів злочинів тим, що прямий або непрямий умисел на «залякування» є його конструктивним елементом.

Терористична діяльність – це однозначно соціальний феномен, метою якого являється маніпуляція соціальними суб'єктами в локальній або глобальній ситуації за допомогою створення і нагнітання атмосфери особистого і соціального страху, через використання насилля або загрози насильства. Сутністю тероризму є фізичне і психологічне насилля.

Тероризм являє собою складне, багатовимірне явище. Він зачіпає цілий ряд проблем – соціальні, правові, психологічні, історичні, технологічні та інші. Найбільш поширеним видом тероризму є політичний тероризм.

Виділяють кілька видів політичного тероризму: соціально-революційний, націоналістичний тероризм сепаратистських груп, релігійний тероризм, тероризм, який переслідує зовнішньополітичні цілі. Окремим видом політичного тероризму є терористичні дії, мета яких полягає в примусі держави до прийняття конкретного рішення. Однак різновиди тероризму часто перетинаються. На думку більшості дослідників, тероризм – історично і соціально зумовлене явище, його поява і відтворення викликано сукупністю об'єктивних і суб'єктивних причин соціального, економічного, національного, ідеологічного, психологічного характеру [1].

Соціальні причини сучасного тероризму лежать в кардинальній відмінності якості життя населення держав світу. Найсильніше розшарування, що породжує соціальну напруженість, безробіття, що доводить людей до повної

убогості, безвихідь, що виводить людей на стежку терористичної війни – ось соціальна формула терористичної активності суспільства [2].

Таким чином, можна виділити основні фактори, що впливають на характер і тенденції тероризму в Україні. Перш за все, це протиріччя економічного характеру, а саме: некомпенсоване зростання цін, безробіття, звуження внутрішнього ринку і витіснення з нього вітчизняного виробника та інше. В умовах обмежених фінансових, матеріально технічних, ресурсних та інших можливостей вони привели до тяжких соціальних наслідків, створюючи основу напруженості в суспільстві, і тим самим сформували соціальну базу політичного тероризму.

Особливого значення набули в сучасній дійсності соціальні протиріччя. По-перше, це протиріччя, обумовлені розколом суспільства на групи з різним економічним становищем. На цій основі виникла поляризація в суспільстві, уповільнення процесу формування середнього шару, соціальна деформація суспільства, зростання соціальної ворожнечі і агресивності. По-друге, посилення міграції населення, наростання хвилі біженців, що тягне за собою важкі економічні та соціальні наслідки і створює нові вогнища напруженості в інших регіонах, місцях поселення біженців. По-третє, з початком агресії з боку Російської Федерації проблема тероризму набула в Україні особливої актуальності. За наданими Генеральною прокуратурою України статистичних даних, в Україні в 2013 р зареєстровано лише 10 терористичних злочинів, протягом 2014 р – 2088, а в січні-липні 2015 року – 1717 [2].

У наш час необхідна грамотна превентивна політика по боротьбі з тероризмом. Попередження повинне полягати у виявленні, усуненні, нейтралізації, локалізації та мінімізації впливу тих чинників, які або породжують тероризм, або йому сприяють. Доцільно виробити універсальні принципи проведення контртерористичних операцій, ретельно регламентувати порядок висвітлення в засобах масової інформації ситуацій, пов'язаних з актами тероризму. Таким чином, неможливо побудувати механізм захисту від терористичної небезпеки, не вивчивши її природи.

Література

1. Бажора В. І. Тероризм – основна загроза 21 століття [Електронний ресурс]: <http://97.school-saratov.ru/index.php?page=art&id=5407>

2. Белая К. В. Феномен терроризма в современном обществе [Електронний ресурс]: <http://cheloveknauka.com/fenomen-terrorizma-v-sovremennom-obschestve>

Загоруйко Інеса Ігорівна
Назаренко Лоліта Дмитрівна
студентки 3 курсу, групи СГТ 54-А,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

**ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ МЕТОДУ СЕМАНТИЧНОГО
ДИФЕРЕНЦІАЛУ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРАЗУ ПОНЯТЬ У
СУСПІЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ
(НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ НТУ «ХПІ»)**

**ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДА СЕМАНТИЧЕСКОГО
ДИФФЕРЕНЦИАЛА ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ОБРАЗА ПОНЯТИЙ
В ОБЩЕСТВЕННОМ СОЗНАНИИ
(НА ПРИМЕРЕ СТУДЕНТОВ НТУ «ХПИ»)**

Сегодня мы часто слышим слова «националист», «интернационалист», «фашист», «нацист», «патриот», о них пишут в газетах, говорят и обсуждают в средствах массовой информации. Несмотря на такое энергичное муссирование, наше общество демонстрирует полную дезориентацию и испытывает необычайные трудности в понимании данных терминов. Но это не мешает социуму, не понимая смысла демонстрировать свое негативное отношение к националисту, или позитивное к интернационалисту или патриоту, просто на подсознательном уровне. Поэтому изучение образов этих понятий в семантическом пространстве позволит своевременно выявить имеющиеся или зарождающиеся источники для социальных конфликтов.

Наиболее оптимальной методикой для изучения эмоциональных образов названных терминов, а также степени близости этих образов является метод семантического дифференциала Ч. Осгуда, который опирается на изучение явления синестезиса – мышления по аналогии, возникновения одних чувственных восприятий под воздействием других. Ч. Осгуд полагал, что смысл, вкладываемый человеком в то или иное понятие обнаруживается, если изучить положение рассматриваемого понятия в системе некоторых коннотативных признаков, причем, по мнению Ч. Осгуда эти признаки являются биполярными.

В нашем, исследовании мы выбрали из двадцати пар признаков, предложенных Ч. Осгудом десять (слабый/ сильный; жесткий/ добрый; безобразный/ красивый; пассивный/ активный, глупый / умный; неважный/ важный; ложный/ правдивый; хладнокровный/ восторженный; кривой/ прямой; обычный/ необычный).

В качестве респондентов выступили студенты 3 курса разных факультетов НТУ «ХПИ». Всего в исследовании приняло участие 80 человек. Несмотря на то, что данное исследование носит пилотажный характер, основные тенденции могут быть прослежены.

Исследование показало, что образ понятия «националист» ассоциируется с чем-то активным и прямым, но при этом оно является обычным для студентов и его образ имеет нейтральный оттенок. «Интернационалист» для наших студентов нечто более сильное и активное, но почти неважное.

Понятия «фашист» воспринимают хуже всего, он воспринимается как жестокий, хладнокровный и безобразный. Студенты считают его неважным, но при этом необычным. Образы нациста и фашиста близки. Первый также ассоциируется с жестокостью, хладнокровием, необычностью, но при этом активностью.

Наиболее позитивный образ патриота, как сильного, доброго, восторженного и прямого.

Исследование показало отличие в образах националиста и интернационалиста у мужчин и женщин. У последних оба образа более позитивны. А вот у мужчин националист имеет более негативный образ, он неважный, но сильный и жестокий. Других гендерных отличий в образах изучаемых понятий выявлено не было. Нет отличий в образах этих понятий и у студентов, которые представляют разные регионы Украины.

Таким образом, у студентов на эмоциональном уровне происходит некоторое слияние понятий «националист» и «интернационалист» и они независимо от пола или региона проживания демонстрируют их одинаковое нейтральное восприятие. Понятия «фашист» и «нацист» также близки в их сознании, но ассоциируются с чем-то негативным. Патриот же воспринимается обособленно, что может свидетельствовать о том, что респонденты не связывают патриотизм с отстаиванием национальных интересов. Последнее должно быть учтено в процессе воспитательной работы со студентами.

Задорожна Ірина Борисівна

студентка 3 курсу, групи IT 34-Б
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

**ІНТЕРНЕТ І БІБЛІОТЕКА :
ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ**

**ИНТЕРНЕТ И БИБЛИОТЕКА :
ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ**

Актуальність даної теми полягає в тому, що проблема бібліотеки ті Інтернету є першочерговою в сучасному світі й потребує свого рішення прямо зараз, бо з появою інтернету, бібліотеки поступово втратили свою актуальність.

Процвітання, розвиток особистості та суспільства є основними людськими цінностями. Саме розвиток має можливість зрозуміти людині на що вона здатна і в чому сильна. А цей розвиток можливо набути лише тоді, коли люди можуть здійснювати демократичні права та грають роль в суспільстві. А це в свою чергу можливо, можливо лише при наявності загальноосвітньої освіти. Воно рівне також як і вільному доступу до знань, інформації.

Формування розвитку освітньої, культурної людини – це справа бібліотек. Але на сьогоднішній день на бібліотечну справу дуже вплинули технологічні досягнення, а саме Інтернет.

Чи можливо таке, що суспільству замінить інтернет бібліотеку? За кордоном з'явилося спеціальний термін «disintermediation», котрий перекладається як «позбавлення від посередків». Інтернет відкриває прямий доступ до інформації, зручний у користуванні і майже у кожної сучасної людини є можливість їм користуватись. І тому бібліотеки можуть не знадобитись, бо в інтернеті все є. Одним із ключових показників стало те, що книговидача все ж таки впала в бібліотеках за останнє десятиліття. Високі показники відвідувань можуть пояснитись не цікавістю до читання, як раніше, а можливістю користуватися в бібліотеках Інтернетом. На превеликий жаль тільки з цією цілю відвідують бібліотеку. Але ж бібліотека створена не для цього.

Виявилось, що матеріал, прочитаний на папері, запам'ятовується і засвоюється краще, ніж історія, розказана кілобайтами та пікселями. Кейт Гарленд з університета Лестера (Великобританія) запропонував своїм студентам-

психологам розібратись в трудному тексті. Щоб ускладнити задачу, він вибрав непрофільну дисципліну – економіку. Виявилось, що студентам, читаючим фундаментальну статтю на папері, знадобилось перечитувати її меншу кількість разів, щоб розібратись в сутності питання. Окрім цього, після кількох тижнів вони краще відтворювали головні аргументи і тези публікації.

Професору Анні Манген з університету Ставангера (Норвегія), працюючи з двома групами ліцеїстів, прийшла до висновку, що закономірність спостерігається не тільки при читанні наукових праць, але і при знайомстві з художньою літературою і публіцистикою. Цікаві цифри приводить професор кафедри біології та екології людини Північного (Арктичного) університет Людмила Соколова, дослідила психофізичні основи читання. Виявляється, при читанні паперових книг ефективність виконання завдання в школярів на 7 відсотків вище, ніж при використанні гаджетів. Група Соколової фіксувала фізіологічні реакції організму. З'ясувалось, що активність симпатичної нервової системи (вона збуджує діяльність серця) значно сильніше виражена при читанні паперової книги – цей рівень перевищується на 31,68 %. Електронна книга стимулює організм майже в 2 рази слабкіше – 17,23 %. Це означає, що текст на папері сприймається значно яскравіше і в більшій ступені сприяє співпереживанню героям і розказаним подіям. Саме з цього приводу не варто розраховувати, що використання рідерів прищепить дитині любов до читання. Історіями, прочитаними з електронного носіння, набагато важче заволодіти його увагою. Це привод того що потрібно читати саме книги паперові, а не електронні, які в інтернеті.

Поки ще бібліотеки не зовсім втратили свою актуальність, але тенденція к цьому спостерігається. На даному етапі бібліотеки є сховищами для книг, крім того кожна бібліотека проводить роботу з читачем – це зустрічі з письменниками, поетами, акторами, ветеранами війни, взагалі з цікавими людьми, при бібліотеках також працюють клуби. Бібліотеки бувають для дорослих і дітей. І тільки в бібліотеці можливо знайти достовірну інформацію, а в інтернеті можна знайти масу інформації по запиту, витратити багато часу на пошук потрібної відповіді, але до кінця бути впевненим в достовірності виходить не завжди. На погляд відвідувачів, бібліотеки потребують в реформі. Для прикладу можна взяти дитячі бібліотеки. Сучасні діти читають замало. Це погано. Книги вчать нас мислити, грамотно писати і говорити. В

інтернеті діти книги не читають, в основному спілкуються в соціальних мережах і грають в ігри. Потрібно розробляти програми та проекти на державному рівні по підтримці інтересів до читання і розвитку дитячого читання. Адже все починається з дитинства.

Звичайно, інтернет є важливим і корисним винахід людства. Але як і всі знання і винайдення в цьому світі, все залежить від того в яких руках вони знаходяться. Тому важливо, щоб люди мали доступ до справжніх знань і розвивали в собі позитивні якості, наповнюючи інтернет потрібною і правдивою інформацією. Тоді цей винахід людства стане також джерелом знань. Але все ж таки не таким як бібліотека.

Сьогодні бібліотеки називають «інтелект-центрами». Це вірна назва для місця, де люди підвищують свій рівень інтелекту, розвивають його. Найголовніше, що ці всі книги є не тільки в великих, але і в районних та сільських. Перебуваючи в незабутній атмосфері, яка в бібліотечній залі, працюючи з книгами, пізнаються нові знання. Так що, поки ще є така можливість – потрібно одержувати ті знання, що є в Світі справжніх скарбів людства, в світі Книжних Знань!

***Запорожець Аліна Олександрівна,
Піддубна Дарина Олександрівна***
студентки 2 курсу, групи БФ 25-Б,
факультету бізнесу та фінансів,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

СТИЛІ ПОВЕДІНКИ МЕШКАНЦІВ МІСТА ТА СЕЛА

СТИЛИ ПОВЕДЕНИЯ ЖИТЕЛЕЙ ГОРОДА И СЕЛА

Сьогодні важливою категорією під час аналізу соціального середовища стала категорія стиль життя. Для початку визначимо, що мається на увазі під способом життя. Під цим розуміється стійка типова форма життєдіяльності особистості і спільнот, міра їх входження в соціум, типові взаємодії індивіда з суспільством, і групових відносин групами, іншими людьми. Йдеться про звички, традиції, стереотипи поведінки, які визначають взаємозалежність між індивідом і його оточенням.

Виділяють різні види способу життя. При цьому основою можуть служити певні системи соціально-культурних

цінностей, пріоритетів: картини світу, розуміння норм, коло спілкування, інтереси, потреби та ін.

Перш за все – село невелике за розмірами. А значить – все недалеко. Об'єкти інфраструктури, робота, місце проживання – все поруч. Навіть якщо потрібно йти на інший кінець села – все одно недалеко. А значить – можна скрізь встигнути. А значить – можна не поспішати. І тому (і не тільки тому) – ритм життя села неквапливий. Ніхто не поспішає нікуди. Це дуже помітно, коли їдеш з міста. А особливо – з мегаполісу. Піша швидкість пересування навколишнього людства падає буквально на очах. Звідси – де яка розміреність, ґрунтовність. Багатьма навіть приймається як загальмованість. Такий ритм життя досить комфортний для психіки. Крім того – село невелике не тільки за розміром – а й за мешканцями. Простіше кажучи – всі один одного знають. Це принципова відмінність, і накладає виразний відбиток на поведінку і менталітет мешканця села.

Відмінні риси села:

- зайнятість населення переважно в аграрному секторі;
- переважання серед населення людей пенсійного віку;
- ведення особистих підсобних господарств;
- відсутність розвиненої ринкової інфраструктури.
- Місто – тип поселення, для якого характерний ряд особливостей:

- Концентрація великої кількості людей і висока щільність населення на обмеженій території;

- Високий ступінь різноманітності людської життєдіяльності [2].

Місто має низку характеристик, які створюють специфічні умови соціалізації його мешканців, особливо підростаючих поколінь.

Сучасне місто – осередок культури: матеріальної (архітектура, промисловість, транспорт, пам'ятки матеріальної культури) і духовної (освіченість жителів, установи культури, навчальні заклади, пам'ятки духовної культури та ін.). Завдяки цьому, а також кількості та різноманітності верств і груп населення, місто – осередок інформації, потенційно доступно його жителям.

У той же час місто – осередок криміногенних факторів, кримінальних структур і груп, а також всіх видів поведінки, що відхиляється [1].

Щорічно українські села десятками зникають з карти нашої країни. За даними Держкомстату, за роки незалежності Україна втратила 475 селищ, нових утворилося – 71. У

відсотковому співвідношенні жителів міст – 61 %, а селищ – тільки 39%. З такими темпами через кілька десятиріч років українські села можна буде побачити лише на картинах і фотографіях. Чи прийдуть їм натомість фермерські господарства та зони зеленого туризму? Не факт!

Деякі вчені вважають, що занепад села обумовлений не тільки економічними, а й психологічними факторами. Сучасна сільська молодь не бачить майбутнього, не намагається отримати професію і хоча б спробувати змінити тяжку ситуацію. Ще один психологічний фактор – це відношення населення міст до села і його мешканців. Уже давно в Україні виробився стереотип по відношенню до селян, як до людей нижчого класу, які є не освіченими, малокультурними, здатними виключно до роботи на землі або на фермі. Такий стан речей потрібно змінювати шляхом інформування, популяризації теми села, а також розвитку інфраструктури [3].

Література

1. Городское и сельское расселение Украине [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://econbooks.ru/books/part/20957>
2. Социология села [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://econbooks.ru/books/part/20957>–http://texts.news/obsc_haya-sotsiologiya-knigi/sotsiologiya-sela-33501.html
3. Зеленев Л. А. Социология города. [Електронний ресурс]/ Л. А. Зеленев — Режим доступу: <http://econbooks.ru/books/part/20957>– М., 2000

Золотова Юлія Сергіївна

студентки 2 курсу, групи СГТ 55,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

РОЛЬ ЗАБОБОНІВ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

ПРЕДРАССУДКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

К сожалению, в современном мире, достаточно много проявлений нетерпимости, враждебности или интолерантности по отношению к другим людям. Связано это, прежде всего, с тем, что принято называть «предрасудками». Предрасудок есть суждение, мнение, убеждение, не основанное на фактах и опыте, а усвоенное

непосредственно из недостоверных источников и воспринимаемое самим субъектом как безусловная истина, не требующая подтверждений. Чаще всего, говоря о предрассудках, имеют в виду представления, разделяемые достаточно большим количеством людей.

Изучению феномена предрассудков посвящено множество исследований, эту проблему под различным углом зрения изучали психологи, социологи, философы и культурологи. Современные представления о предрассудках и их влиянии на поведение людей в обществе, сложились в конце XX века и базируются на результатах исследований социального мышления и более чем 2100 публикациям.

С момента появления в 1958 г. классической работы Г. Олпорта «Природа предрассудка» (The Nature of Prejudice, Allport, 1958) в этой области было открыто не так много нового. Олпорту удалось обнаружить и описать наиболее существенные черты предрассудков.

В основе предрассудка лежит предубеждение, то есть необоснованное негативное представление о других людях. Само по себе негативное представление еще не является предрассудком. Оно становится таковым, если не меняется даже при наличии убедительных свидетельств того, что данное суждение несправедливо, ошибочно и опровергается позитивными фактами.

Любой предрассудок, утверждает Г. Олпорт, является отклонением от трех конкретных норм: нормы рациональности, нормы справедливости и нормы человечности. Склонность к предрассудкам становится чертой характера, укрепляя предубеждения и антипатии в отношении определенных групп людей.

Самыми распространёнными предрассудками в современном мире, являются расовые и гендерные.

В контексте целого мира любая раса является меньшинством. Благодаря мобильности и миграции населения в течение двух прошлых столетий современные расы перемешались. Иногда отношения между ними складываются враждебные, а иногда дружественные. Главный вопрос, на который пытался ответить Г. Олпорт – исчезают ли с течением времени расовые предрассудки? Его ответ – да. Автор приводит следующий пример: В 1942 году большинство американцев сходились во мнении: «В автобусах должны быть отведены специальные места для негров». Сегодня такое заявление могло бы показаться странным. В 1942 году меньше одной трети всех белых американцев (и только 1 из 50 в

южных штатах) поддерживали отмену сегрегации в школах; к 1980 году сторонники совместного обучения составили 90 %. Принимая во внимание, какой незначительный исторический срок прошел с 1942 года или даже со времен рабства, надо признать, что перемены произошли впечатляющие.

Итак, можем ли мы сделать вывод, что в США и Канаде расовых предрассудков более не существует? Нет, не можем. Расовые предрассудки хотя уже и не в моде, но все еще существуют. И они обычно всплывают на поверхность, когда люди думают, что выражать их безопасно.

Избавлению от предрассудков помогает образование, развитие самосознания и интенсивное самопознание, формирование чувства собственного достоинства, которое не позволяет пренебрежительно относиться к другим людям. Предрассудки меняются, если в их изменении обнаруживается социальный, экономический и личностный смысл. Мощным оружием против фанатизма являются социальные науки, и важное место среди них, конечно, занимает психология и социология.

Куковська Владислава Сергіївна

студентка 3 курсу, групи О 54-Б,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ЗНАЧЕНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Актуальность данной темы связана с тем, что социальные сети хоть и вошли в нашу жизнь относительно недавно, но уже успели значительно изменить её. Этот тип веб-ресурсов стремительно набирает популярность по всему миру, и на сегодняшний момент лишь у единиц нет аккаунта в какой-либо социальной сети. С каждым днём количество новых зарегистрированных пользователей увеличивается. В связи с этим возникают вопросы, касающиеся положительного и отрицательного влияния на широкие массы.

Относительно положительных сторон социальных сетей можно сказать, что с их помощью люди из разных точек планеты могут связываться друг другом практически мгновенно. Это открывает множество возможностей для различных слоёв населения. Во-первых, можно поддерживать

отношения с дальними родственниками и друзьями без ожидания в несколько месяцев с возможностью услышать и увидеть их. Во-вторых, ускоряется процесс поиска работы, достаточно лишь создать своё резюме на сайтах по поиску работы. Сейчас начинают пользоваться популярностью видеорезюме, в которых вы коротко рассказываете о себе. Так работодатель может оценить ваши навыки, не приглашая на собеседование. Следует заметить, что с развитием социальных сетей поиском работы могут заниматься не только взрослые люди, но и школьники, так как появился такой вид работы, как удалённая, то есть личное присутствие человека на рабочем месте не обязательно, ему присылают задания через интернет. В-третьих, коммуникация через социальные сети облегчает учебный процесс как педагогам, так и учащимся. Многие западные страны уже давно пользуются системой дистанционного обучения.

С другой стороны, развитие социальных сетей и их широкое распространение дают повод для беспокойства многим учёным. Это связано с тем, что большинство современных людей тратит огромное количество времени на общение в интернете. Поэтому сейчас мы всё чаще слышим о зависимости от социальных сетей.

Чем грозит зависимость от социальных сетей? Самое большое негативное влияние социальных сетей на жизнь человека проявляется в сфере физической культуры. Многие люди предпочитают провести вечер за компьютером или телефоном, переписываясь со своими друзьями вместо того, чтобы выйти с ними на прогулку. Или посмотреть фильм вместо того, чтобы выйти на свежий воздух и совершить пешую прогулку, что件лезно не только для физического, но и психологического здоровья.

Негативные стороны проявляют социальные сети и в рабочей сфере. Многие западные работодатели пришли к выводу, что использование веб-ресурсов в рабочее время уменьшает эффективность труда. Вместо служебных обязанностей, сотрудники тратят свое время на поиски друзей и просмотр новых сообщений, что в свою очередь негативно влияет не только на производительность работника, но и на психологическое состояние человека. Разрываясь между работой и виртуальным общением, у людей возникает стрессовое состояние, которое в свою очередь сказывается на его физическом состоянии. Из разряда развлечений социальные сети переросли в настоящую психологическую зависимость.

На мой взгляд, социальные сети в большей степени негативно влияют на неокрепшие умы подростков. Начиная со средней школы, ребёнок думает, что его никто не понимает и начинает искать поддержки в интернете. Ведь не редки случаи, когда над подростком издеваются в учебном заведении и даже в социальных сетях ему пишут полные злобы комментарии и смеются над его фотографиями. Тогда он ищет место, где можно скрыться за «аватаром» и быть другим человеком. В лучшем случае ребенок действительно находит поддержку и хороших друзей и избавляется от дурных мыслей. Но в интернете полно людей, которые используют детскую наивность для собственного развлечения. Ярким примером могут служить игра «Синий кит» и так называемые группы смерти. Подростку внушают мысль о самоубийстве и подталкивают его к этому в течение 50 дней. Примечательно, что многие родители даже не замечают опасности, которая приближается к ребёнку.

Исходя из всего вышесказанного, можно сделать вывод, что социальные сети являются неотъемлемой частью современного мира. Они имеют множество позитивных сторон и облегчают жизнь человека. Но вместе с этим проявляются и отрицательные стороны данного явления. И нашей главной целью должен стать баланс, в котором положительные стороны развития информационных технологий будут преобладать над отрицательными.

Мірошник Тетяна Олегівна
студентка 1 курсу, групи ЕК-76,
економічного факультету,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПИТАННЯ ДЕГРАДАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ВОПРОС О ДЕГРАДАЦИИ ЛИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Одной из глобальных социальных проблем сегодня является деградация личности. Далеко не многие имеют представление о том, что собой на самом деле она представляет. Поэтому целью исследования является выявление и изучение причин и признаков деградации личности и, также, пути избежание этой проблемы.

Деградація личности – это потеря им свойственных ему способностей и качеств, которая сопровождается утратой суждений, дарований и чувств. Интересы такой личности значительно сужаются. При этом могут проявляться такие негативные качества, как беспечность, отсутствие воли и благодушие.

Одним из самых тяжелых типов деградации считается маразм, который являет собой слабоумие. При нем теряются контакты с окружающим миром. Человек выражает полное безразличие к другим людям и поддерживает весьма беззаботную жизнедеятельность.

Нередко личность деградирует из-за того, что ею овладевает апатия. В ситуациях, когда человеку нужно выполнить какое-то важное задание или принять ответственное решение, многие предпочитают ничего не делать. Человек без воли, который действует лишь в соответствии со своими желаниями и нежеланиями, имеет все шансы деградировать в моральном и интеллектуальном плане.

Еще одной причиной деградации может быть ощущение вины. Людям, которые чувствуют себя ненужными, нередко свойственен личностный развал. Если человек потерял веру в себя из-за нескольких подряд идущих неудач, то велика вероятность деградации.

Невозможно перечислить все причины увядания личности, среди которых, несомненно, присутствуют такие, как безволие, наркомания во всех ее проявлениях, жестокость и банальная лень. Однако главной причиной все же является отсутствие духовности, ума, сострадания и любви. Именно эти составляющие делают человека человеком.

Известный психолог Абрахам Маслоу считал, что деградація человека имеет следующие этапы прогрессирования:

- Формирование психологии «пешки». У человека возникает ощущение того, что он полностью зависит от каких-то иных сил. Это явление называется феноменом «выученной беспомощности».

- Возникновение дефицита основных благ. Первичные потребности в еде и выживаемости становятся приоритетными.

- Формирование «чистого» окружения. Весь социум разделяется на плохих и хороших людей, «своих» и «чужих». Нередко у человека проявляется чувство стыда и вины за себя.

– Возникновение культа «самокритики». Человек способен признавать совершение даже тех поступков, к которым он не имеет отношения.

Проанализировав данные проблемы можно сказать что, для избегания деградации личности нужно уметь бороться со своей пассивностью. Такой навык позволяет увеличить внутреннюю энергию человека и укрепить силу воли. Те, кто имеет достаточно активную жизненную позицию и живут в режиме миссии, никогда не столкнутся с проблемой деградации. Обычно такие люди занимаются любимым делом и имеют множество интересов. В общем, каждый из нас не должен останавливаться на достигнутом, а идти только вперед в саморазвитие и самореализации.

Накостенко Владислав Вікторович

студент 3 курсу, групи IT 34-Б,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОБЛЕМА СУЇЦИДУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

ПРОБЛЕМА СУИЦИДА В СОВРЕМЕННЫХ РЕАЛИЯХ

Не так давно на слуху у всех была игра «Синий кит». На фоне этих событий, социология суицида обрела большой всплеск. Множество социологов и психологов начали рассматривать эту проблему со своей стороны, искать причины и изучать статистические данные самоубийств. Проблема суицида существует давно, но ей уделялось мало внимания. Чтобы показать, что проблема действительно существенна необходимо привести цифры, они, как известно, не лгут. По официальной статистике, каждый год кончают жизнь самоубийством 800 000 человек (фактически от 1.6 млн до 3.2 млн человек), порядка 20 млн. человек ежегодно совершают неудачные попытки самоубийства, нанеся непоправимый вред своему здоровью. Смертность в результате суицидальной активности вышла на второе место в Украине после естественной смерти и смерти от внешних причин. По прогнозу ВОЗ к 2020 году во всем мире ежегодно будут обрывать жизнь путём самоубийства 1 500 000 человек. А механизмы такого поведения остаются так до конца и не изучены.

При эгоистическом типе самоубийства человек испытывает слишком большие желания – денег, любви,

наслаждений, быстрого продвижения по службе, которые невозможно сразу удовлетворить

При аномическом самоубийстве человек выражает протест против жизни вообще или против злоупотреблений определённого лица, тогда человек убивает того, кого он считает отравившим ему жизнь, а затем убивает себя.

При альтруистическом самоубийстве человек лишает себя жизни не потому, что он сам этого хочет, а потому что он должен это сделать ради общества.

Причины суицида:

- Проблемы в личной жизни.
- Доведение до самоубийства.
- Экстремальные условия, характеризующиеся тяжестью или невозможностью выживания.
- Ритуальное самоубийство.
- Самоубийство для сохранения чести.
- Пресыщенность жизнью, усталость от жизни, отсутствие цели и интереса к жизни.
- Боязнь наказания.
- Самоосуждение за неблагоприятный поступок.

Чаще всего молодежь совершает суициды в возрасте от 15 до 24 лет, что связано с высокими требованиями к адаптационным механизмам личности, предъявляемыми именно в этом возрасте.

Второй пик суицидальной активности приходится на возраст 40–60 лет. Помимо психологических проблем для этого возраста характерно ухудшение соматического здоровья, гормональная перестройка, изменение иерархии ценностей, что часто сочетается с депрессией – самым частым психическим расстройством этого периода. Кроме того, именно в этот период взрослые дети покидают родительский дом, а родители болеют и умирают; также эта возрастная группа чаще сталкивается с проблемами в профессиональной карьере.

Третий пик суицидального риска приходится на старых людей, уровень суицидов среди которых в 4 раза выше, чем в популяции.

Женщины чаще совершают попытки самоубийства, избирая при этом менее мучительные и болезненные способы, чем мужчины; однако у мужчин суицид чаще носит завершённый характер. По количеству суицидальных попыток, самоубийств и актов самоповреждений, взятых вместе, мужчины опережают женщин.

Чаще всего суициды совершают безработные, а также лица с высшим образованием и высоким профессиональным статусом. Самый большой суицидальный риск у врачей, среди которых первое место занимают психиатры, за ними следуют офтальмологи, анестезиологи и стоматологи. В группу риска входят также музыканты, юристы, низшие офицерские чины и страховые агенты.

Количество самоубийств среди городских жителей заметно выше, чем в сельской местности.

Наибольшему риску суицида подвергаются люди, которые никогда не состояли в браке, вслед за ними – овдовевшие и разведенные; далее – состоящие в бездетном браке; и наконец, супружеские пары, имеющие детей.

Наиболее часто используемыми методами самоубийства США (2005 г.):

1. Самоубийство с помощью огнестрельного оружия(52,1 %)
2. Повешение и удушение(22,2 %)
3. Отравление(17,6 %)
4. Прочие методы (8,1 %)

Украина (2009 г.):

1. Повешение (54,5 %)
2. Нанесение резаных ран (27,3 %)
3. Прыжки с высотных сооружений (9,1 %)
4. Передозировка барбитуратами или другими седативными лекарствами (9,1 %).

Портрет современного украинского самоубийцы

- Возраст: 20 лет
- Причина: одиночество
- Способ: повешение
- Пол: мужчина – самоубийство, женщина – попытка самоубийства
- Семейное положение: не состоит в браке
- Положение в обществе: безработные или малоквалифицированные
- Место проживания: город или промышленные регионы востока страны

– Детство : испытывавший жестокость и насилие в детстве; у лиц, чьи родители умерли, когда им было не более 11 лет, или развелись друг с другом; у лиц, чьим воспитанием в детстве пренебрегали.

Из сказанного можно сделать вывод об отношении к самоубийству и средства борьбы с ним. Во что бы то ни стало нужно бороться с суицидом. Но бороться, конечно, не путем

издевательства над трупом самоубийцы и строгих наказаний. Средства борьбы нужны другие. Раз главный источник самоубийств – недостаточная организация окружающего нас общества, делающая человека одиноким – то задача борьбы с самоубийствами сводится к тому, чтобы изменить эту организацию в том направлении, которая уменьшала бы одиночество личности, создавала бы вокруг нее группу, крепко и прочно связанную с ней общностью целей, интересов и задач. Как реализовать сказанное? Это уже другой вопрос.

Литература

1. Дюркгейм Э. Самоубийство: Социологический этюд / Пер, с фр. с сокр.; Под ред. В. А. Базарова. — М. : Мысль, 1994. — 399 с.
2. Паперно И. Самоубийство как культурный институт. — М. : Новое литературное обозрение, 1999. — 256 с.
3. Сорокин П. А. Самоубийство, как общественное явление. — М. : Мысль, 2000. — 346 с.
- 4.
5. Суицидология. Прошлое и настоящее. Проблема самоубийства в трудах философов, социологов, психотерапевтов и в художественных текстах / [Сост. А. Н. Моховиков]. — М. : Когито-центр, 2001. — 567 с.
6. Suicide rates (per 100,000), by gender, Ukraine, 1981-2009. World Health Organization.

Нестерова Катерина Михайлівна

студентка 3 курсу, групи О 54-Б,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

РОЛЬ ИНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

РОЛЬ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЩЕСТВЕ

Одной из важных проблем в социологии является доступность образования для ряда социальных групп, имеющих невыгодные стартовые условия. Среди них особое место занимают дети с ограниченными возможностями здоровья. Получению качественного образования детьми-инвалидами препятствуют многие структурные ограничения, связанные с социальным неравенством.

Социологические исследования, проводимые на Западе начиная с 1960-х гг. показали, что образование в большей

степени склонно подтверждать существующее неравенство, а не содействовать его устранению. Так в украинских школах дети с ограниченными возможностями обучаются на дому, с облегченной программой, хотя, нуждаются в качественном образовании (читать, писать, знать свою историю и культуру, физику и математику) не меньше здорового человека. То есть, ограничены не потребности детей в образовании, а их возможности в связи с необходимостью для ребенка с недостатками слуха— слухового аппарата или сурдопереводчика, для ребенка с недостатками зрения – сопровождения, специальных учебников со шрифтом Брайля или увеличенным шрифтом, для ребенка на коляске – посторонней помощи при передвижении. Исправить данную ситуацию в стране можно введением метода инклюзии.

Инклюзия – это процесс реального включения детей-инвалидов в активную общественную жизнь. Он предполагает разработку и применение таких конкретных решений, которые смогут позволить каждому человеку равноправно участвовать в академической и общественной жизни. При инклюзии все заинтересованные стороны должны принимать активное участие для получения желаемого результата.

Основа идеи «включения» – это обучение детей с особыми потребностями не в отдельных специализированных учреждениях, а в обычных, там где учатся все ученики. Такой подход вовлекает всех детей в естественную жизнь коллектива, стирает границы в нормальных отношениях и исключает или, по крайней мере, во много раз уменьшает ошибки формирования личности будущего взрослого человека.

Задачи инклюзивного образования состоят в том, чтобы включить всех детей в школьную систему и обеспечить их равноправие, а так же в организации условий, благоприятных для профилактики или преодоления «вторичных» дефектов, уже возникших вследствие инвалидности, для реализации личностного и интеллектуального потенциала, эмоционального, коммуникативного, физического развития этих детей.

В современную основу инклюзивного образования положена идеология, которая исключает любую дискриминацию детей, обеспечивает равное отношение ко всем людям, создает необходимые условия для детей, имеющих особые образовательные потребности. Введение инклюзии в сфере образования предусматривает разработку и введение широкого спектра учебных стратегий для более гибкого реагирования на многообразие потребностей учащихся. Основой концепции инклюзивного образования

являются принципы, что все дети и молодые люди, несмотря на разное культурное и социальное происхождение и разные уровни учебных возможностей, должны иметь одинаковые возможности в обучении во всех типах учебных заведений. Поэтому инклюзивное образование основывается на том, что ценность человека не зависит от его способностей и достижений; каждый человек способен чувствовать и думать; каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным.

Дети с тяжелыми физическими нарушениями (незрячие, неслышащие и дети, перемещающиеся при помощи; инвалиды на коляске) должны иметь право выбора места получения образования. Обучение этих детей в общей школе существенно облегчит их дальнейшую социальную интеграцию, а также повысит уровень комфорта при получении ими после школьного образования, а также позитивным образом скажется на воспитании толерантного отношения к «инаковости» среди здоровых учеников.

К сожалению, в данный момент, учитывая наши социально-экономические условия и уровень общественного сознания, инклюзивное образование в Украине носит пока экспериментальный характер.

Таким образом, в связи с увеличением количества детей-инвалидов инклюзивное образование имеет большое значение для общества. Так как способствует тому, чтобы каждый ребенок не чувствовал себя оторванным от общего детского коллектива, при этом способности такого ребенка учитываются, так же, как и его потребности.

Орлюк Ксенія Сергіївна

студентка 1 курсу, групи БФ 16-А,
факультету бізнесу та фінансів,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

СТАВЛЕННЯ ДО СМЕРТНОЇ КАРИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ОТНОШЕНИЕ К СМЕРТНОЙ КАЗНИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Приемлема ли смертная казнь в современном мире? Я встречала как сторонников, так и противников наивысшей меры наказания.

С одной стороны, людьми движет закон «Око за око», они требуют социальной справедливости. Люди считают смертную казнь приемлемой и оправданной, она приносит в какой-то степени облегчение родственникам жертвы. Сторонники считают, что таким образом происходит предупреждение совершений новых преступлений. Например, потенциальный преступник прочитает уголовный кодекс, услышит по радио или телевизору, наткнется в интернете о подобном наказании преступления и откажется от его совершения. Также можно услышать то, что люди не хотят платить налоги государству на содержание тюрем и опасных заключенных в них. То есть преступник будет жить на деньги налогоплательщиков – включая жертв и их родственников. Звучит не совсем правильно. В конце концов, смертная казнь отбирает у преступника надежду на освобождение, ведь из тюрьмы сбежать можно, а от смерти не убежишь.

Но с другой стороны, общество может руководствоваться некоторыми принципами, которые не позволяют казнить людей. Дело и в человеческом факторе: ошибки, коррупция, некомпетентность и так далее. Наказать человека лишением свободы воли нормально, ведь общество желает изолировать одного из своих членов и обезопасить себя от него. Но у общества и государства нет права отнимать чужую жизнь. Смертная казнь основывается на эмоциях и жестокости, а не желании достичь целей наказания. Нельзя наказать человека убив его. Даже если он и осознает вину, то проживёт с этим осознанием недолго. Нельзя человеку помочь исправиться и раскаяться, применив наивысшую меру наказания. По сути, смертная казнь не возвращает человеку ответственности, а

избавляет от неё. Да и применение к убийцам их же способов – это нелогично.

Были проведены исследования, которые показали, что применение смертной казни не предотвращает преступления. Отмечено, что смертная казнь не только не приводит к снижению показателей, но и даёт обратный результат, либо приводит к совершению более тяжких преступлений. Так, указом Президиума Верховного Совета СССР 30 апреля 1954 года была введена смертная казнь за умышленное убийство. Результатом стал рост числа совершаемых убийств за счёт того, что преступники, чтобы уменьшить вероятность привлечения к ответственности, стали убивать не только потерпевших, но и свидетелей своих деяний. Введение в 1961 году в СССР смертной казни за изнасилование не привело к снижению числа изнасилований. В то же время возросло число убийств, сопряжённых с изнасилованиями, так как преступники стремились лишать жизни своих жертв, чтобы те не могли дать против них показания.

В 1949 году по обвинению в убийстве своей беременной жены и двухлетней дочери был повешен Тимоти Эванс. Лишь спустя четыре года серийный убийца Джон Кристи признался в этом убийстве. Он был повешен, а Тимоти Эванс был посмертно реабилитирован. Дело Тимоти Эванса - одна из самых ярких историй в споре о смертной казни.

В 1997-1999 гг. в разных штатах США были проведены четыре самостоятельных исследования эффективности смертной казни. Первое из них проводилось под руководством видных американских ученых – Джона Соренсена и Джорджа Маркворта. Его целью было изучение тенденций убийств и казней в Техасе в 1984-1997 годах. Основной вывод исследователей – отсутствие сдерживающего эффекта смертной казни. К такому же выводу пришли Уилл Бэйли, изучавший динамику убийств и казней в Оклахоме, и Эдмар Томпсон, изучавшая динамику убийств в Лос-Анджелесе до введения моратория на казни в Калифорнии и после возобновления казней в 1992 году. Ранее Эдмар Томпсон проводила аналогичные исследования в Оклахоме и Аризоне и сделала вывод, что казни, скорее, приводят к росту убийств, чем сдерживают потенциальных преступников.

В сентябре 2000 года исследование, проведенное газетой NewYorkTimes, показало, что за последние 20 лет уровень убийств в тех штатах, где смертная казнь не применялась, был на 48-101% ниже, чем в тех штатах, где смертные приговоры приводились в исполнение. Оно также показало, что уровень

убийств в 12 штатах США, где не применяется смертная казнь, в 1,7 раза ниже, чем средний уровень убийств по стране в целом.

Альбер Камю не раз отмечал, что «угроза смертной казни – не препона для человека, попавшего в преступление, как попадают в беду. То есть угроза эта в большинстве случаев оказывается бессильной». Страх перед смертной казнью, по словам А. Камю, «очевиден, но существует и другая очевидность: как бы ни был силен этот страх, ему не пересилить страстей человеческих».

20 января 2000 года, завершая свою деятельность на посту министра юстиции США, Жаннет Рино заявила: «На протяжении всей моей сознательной жизни я искала исследования, которые могли бы подтвердить, что смертная казнь обладает сдерживающим эффектом. И я не нашла ни одного такого исследования».

Подводя итог, хочу сказать, что сколько бы исследований не проводилось за последние 75 лет, не удалось получить убедительных доказательств, свидетельствующих о том, что смертная казнь хотя бы в малой степени является более эффективным сдерживающим средством для убийцы, чем долгосрочное тюремное заключение. Более того, пожизненное лишение свободы даже по сравнению со смертной казнью, как показывают специальные исследования и современная отечественная практика, дает эффект ужесточения кары.

С 2003 года, 10 октября был объявлен Всемирный день борьбы со смертной казнью. Он учреждён Всемирной коалицией по запрету смертной казни, в которую входят более 135 правозащитных организаций, в том числе «Международная амнистия».

Литература

1. Нагорный Р. С. Смертная казнь: превентивная роль. Ужесточение наказания против неотвратимости наказания // Российский следователь. — 2006. — № 2. — С. 18-24
2. Никифоров А. С. О смертной казни // Государство и право. — 2001. — № 4. — С. 65.
3. Петрухин И. Л. Ещё раз о смертной казни // Юридический мир. — 2002. — № 4. — С. 8.
4. Соренсен Дж., Ринкли Р., Брювер К., Маркворт Дж. Смертная казнь и сдерживание: исследование влияния казней на убийство в Техасе // Преступление и преступность. — 1999. — N 45. — С. 481-493

5.Бэйли У. Сдерживание, брутализация и смертная казнь: очередная проверка Оклахомы. Возвращение к смертной казни // Криминология. — 1998. — N 36. — С. 711-733.

6.Томпсон Э. Влияние исполнения на убийцу в Калифорнии. В: Исследования убийств.—1999. — N 3. — С. 129-150.

7.Камю А. Размышления о гильотине // Изнанка и лицо. —1998. — С. 589-590.

Пархоменко Євгенія Вадимівна

студентка «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

НАБІР ПЕРСОНАЛУ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАБОР ПЕРСОНАЛА ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ КАК ТЕХНОЛОГИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЛУЖБЫ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ

Робота кадрових служб і керівного складу будь-якої організації пов'язана з необхідністю пошуку і набору персоналу. Набір кадрів є однією з центральних функцій управління, оскільки саме люди забезпечують ефективне використання будь-яких видів ресурсів, наявних у розпорядженні організації, і саме від людей, в кінцевому рахунку, залежать її економічні показники і конкурентоспроможність.

Набір персоналу включає розрахунок потреби в персоналі, побудова моделі робочих місць, професійний відбір кадрів і формування резерву. Комплектування кадрів виконує наступні завдання:

- пошук по можливості найбільш підходящих кандидатів (незалежно від їх місцезнаходження);
- вибір кандидатів, які найкраще підходять на вакантні або нові посади, за оптимальною ціною (оптимальна ціна не повинна бути ні найнижчою, ні найвищою);
- створення, розробка і актуалізація бази даних, що дозволяє забезпечити швидкий зв'язок з найбільш підходящими кандидатами на цю посаду.

Методи набору персоналу можливо поділити на активні (їх використовують у випадках, коли попит на співробітників перевищує пропозицію); та пасивні (їх в основному

використовують у випадках, коли пропозиція співробітників перевищує попит). На сьогоднішній день досить перспективним каналом пошуку є глобальна інформаційна мережа Інтернет. При вкрай невеликих витратах і високій швидкості поширення інформації тут, як правило, можна знайти професіоналів своєї справи. Крім того, аудиторія в Інтернеті належить до освічених і сучасних людей, тому можна позбутися від більшої частини невідповідних кандидатів.

Інтернет-технології суттєво розширили можливості в цій сфері. Як засіб доведення інформації про вакантні робочі місця на ринку праці та отримання зворотного зв'язку вони мають велику кількість переваг, а саме:

- 1) широта охоплення;
- 2) можливість ведення діалогу в режимі реального часу;
- 3) мінімальні грошові витрати;
- 4) оперативність;
- 5) безкоштовне розміщення повідомлення;
- 6) моніторинг сторінок соціальних мереж;
- 7) можливість швидкого редагування та оновлення вакансій.

Тому Інтернет розглядається сьогодні як дуже ефективний засіб первинного відбору для деяких професій (в першу чергу це стосується професій з високим рівнем освіти, наприклад: програмістів, HR та ін.) і додатковий по відношенню до традиційних засобів набору персоналу.

Також існують обмеження при пошуку персоналу через Інтернет, а саме:

- 1) оголошення про пошук роботи (міні-резюме потенційних кандидатів) менш інформативні в порівнянні зі звичайними резюме;

- 2) далеко не всі кандидати на роботу є активними користувачами Всесвітньої мережі;

- 3) пошукові системи потрібних сайтів недосконалі, тому при виконанні конкретного пошуку доводиться експериментувати з варіантами запитів, щоб не пропустити тих кандидатів, які є в Інтернет.

- 4) існують обмеження за кількістю розміщення вакансій, на деяких сайтах;

- 5) величезний потік неякісних резюме і спаму;

- 6) спосіб неефективний при пошуку працівників окремих категорій (робітників допоміжного медичного персоналу, робітників виробничих ділянок та ін.);

- 7) в соціальній мережі великий потік резюме, які не відповідають вимогам виставленим в вакансії. Щоб його

мінімізувати, необхідно виставляти чіткі вимоги до претендентів вакансії, а також описати ваші умови праці і бонуси, так як не має додаткових функцій фільтрації резюме.

Набір персоналу в організацію починається з визначення необхідної кількості та кваліфікації працівників, що потрібні організації. Вакансії визначаються в результаті порівняння планових показників кількості співробітників з чисельністю працюючого персоналу. Наступним етапом процесу набору персоналу є формулювання вимог, яким повинні відповідати кандидати. Процес залучення персоналу («рекрутування», «рекруїтмент») являє собою специфічний вид маркетингової діяльності, що складається з певних етапів:

1) дослідження ринку праці (об'єм та структура, напрямки змін ринку праці, особливості зайнятості в регіоні, політика конкурентів і т.п.);

2) «розробка товару», тобто представлення робочого місця для кандидатів на посаду (забезпечення конкурентоспроможних умов праці, що знаходить відображення в рекламної інформації);

3) ціноутворення, яке в процесі рекруїтменту передбачає розробку системи заробітної плати, пільг і компенсацій. Попит і пропозиція на ринку праці, а також умови праці безпосередньо впливають на процес ціноутворення;

4) «просування товару» – це рекруїтмент кандидатів на вакансії, тобто способи залучення.

Для того, щоб зорієнтуватися на ринку електронного рекрутингу, важливо використовувати всі основні типи Інтернет-ресурсів, а саме:

1) безкоштовні «робітні» сайти, що працюють як дошки оголошень (тут роботодавець і посередник можуть безкоштовно розмістити оголошення про вакансії, а здобувач залишити своє резюме);

2) платні «робітні» сайти, що розвивають спектр платних послуг для роботодавців і посередників: розміщення вакансій, оренда бази резюме, продаж контактної інформації шукачів, розсилка вакансій по базі кандидатів, реклама та ін..;

3) електронна біржа рекрутингу, торговий майданчик, на якому роботодавці можуть купувати, а професійні рекрутери – продавати свої послуги;

4) сайти, реальних кадрових агентств (дозволяють здобувачеві розмістити своє резюме, продаж контактної інформації здобувачів для роботодавців і посередників);

5) сайти спільнот фахівців та інших некомерційних організацій, які надають широкий спектр сервісів

претендентам безкоштовно, орієнтовані на допомогу в побудові кар'єри, пошуку партнерів, спілкуванні з колегами, обговоренні насущних тем, реалізації лідерського потенціалу фахівця та оцінку його статусу в співтоваристві;

6) сайти державних організацій, регіональних служб зайнятості;

7) корпоративні сайти компаній, в яких передбачена можливість розміщення оголошення про вакансії;

8) соціальні мережі (для даного виду рекрутингу в соціальних мережах у організації повинен бути свій аккаунт, група);

9) адресна розсилка (направляючи кандидатам листи на їх особисту поштову скриньку);

10) професійні форуми (звернути увагу на людей, що розміщують якісні відповіді на складні професійні питання).

Риморєва Тетяна Сергіївна

студентки 2 курсу, групи СГТ 55,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКРАЇНИ

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ ИМИДЖ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ВЫСШЕГО УЧЕНОГО ЗАВЕДЕНИЯ УКРАИНЫ

За останні роки система вищої освіти в Україні зазнає значних змін. Реформи, що проводяться в країні, направлені на створення привабливої та конкурентної національної системи вищої освіти, інтегрованої в Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір. Даний вектор розвитку передбачає, зокрема, підвищення якості освіти та наближення її до європейських стандартів. Модернізація освіти висуває до викладачів більш високі вимоги. Лише професійних якостей зараз недостатньо для ефективного виховання майбутніх професіоналів, адже уявлення студентів про особистість педагога є важливим суб'єктивним фактором, який визначає ефективність всієї навчально-виховної роботи ВНЗ. Імідж викладача впливає на процес його взаємодії зі студентом, на мотивацію студентів до навчання та на якість формування особистісних та професійних компетенцій майбутніх професіоналів.

Образ педагога формується в результаті його повсякденної взаємодії зі студентами. Відбувається процес отримання інформації про викладача. Далі, на основі отриманої інформації, виникає певний образ. Цей образ співвідноситься людиною з образом типового професіонала, уявлення про якого формується в масовій свідомості на основі уявлень про обов'язки та специфіку діяльності викладача, позицію даної професійної групи в соціальній структурі суспільства. В результаті порівняння образів у студента виникає ставлення до педагога у вигляді думки, що впливає на його подальшу поведінку. Позитивний імідж стимулює студента до вивчення дисципліни, негативний – сприяє формуванню відсутності інтересу до навчання.

На основі позитивного чи негативного досвіду взаємодії кожної людини з окремими викладачами, в суспільстві формується думка про дану професійну групу в цілому. Специфіка подачі матеріалу, його зміст, емоційне забарвлення повідомлень та інші фактори активно сприяють формуванню та закріпленню певних стереотипів, які стосуються викладачів університетів. Ці фактори можна віднести до мікрофакторів у формуванні іміджу.

Також, значною мірою впливає і соціально-економічна та політична ситуація в країні – група макрофакторів. Тобто на уявленні про цю професійну групу позначаються попит на ринку праці, рівень заробітної плати, необхідний для отримання професії рівень освіти тощо.

Окрім цього, велику роль відіграють засоби масової інформації, які моделюють і коригують соціальну реальність.

Таким чином, можна говорити про ідеальний (образ, сформований в суспільстві) та реальний (образ, який формується у свідомості конкретних студентів).

Ідеальний професійний імідж викладача – це той бажаний, позитивний образ, до якого слід прагнути, який формується у відповідності зі сформованими на даному етапі розвитку суспільства вимогами до особистих і професійних якостей педагога. Він обумовлений цілями професійної діяльності і змістом її кінцевого результату, очікуваного як студентами, так і суспільством в цілому. Зміст ідеального іміджу знайшов відображення у державних стандартах та етичному кодексі.

Часто буває так, що реальний образ викладача розходиться з його ідеальним образом. Наявність значних розбіжностей між бажаним і реальним іміджами дає підставу вважати, що існує серйозна соціальна проблема. Тому

вивчення існування таких розбіжностей, постійне відслідковування їх динаміки є обов'язковим для розробки заходів з підвищення якості освіти. Наближення існуючого образу реальних викладачів до уявлення про ідеальний образ представника даної професії допоможе досягти більшої ефективності у формування висококваліфікованих фахівців, які так необхідні для розвитку країни.

СЕКЦІЯ 2

ЕТНОС ТА НАЦІЯ : УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Левциу Влада Володимирівна

студентка 2 курсу, факультету бізнесу,
адміністрування та маркетингу,
Сенека коледж, м. Торонто, Канада.

**ЕНЕРГЕТИЧНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
ДЕРЖАВИ**

**ЭНЕРГЕТИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА**

Новий геополітичний і економічний стан України, а також сучасна соціально-економічна ситуація є визначальними для формування майбутньої моделі економічного розвитку держави та системи національної безпеки. У будь-якій країні провідна роль у забезпеченні функціонування всіх систем належить економічній складовій, сталий розвиток якої можливий лише за умови випереджального розвитку енергетики. Особливого звучання розробка зазначеного питання набула на тлі останніх подій газового протистояння України та Росії. Сьогодні робота над новими концепціями національного енергетичного розвитку, де попередньо мають бути визначені не тільки практичні потреби нашої країни в енергоресурсах, але й реальні шляхи забезпечення цієї потреби, набуває великого значення. Останнє неможливо без належного розкриття теоретичних та методологічних питань оцінки енергетичної безпеки, передусім визначення її сутності та місця в контексті національної безпеки держави.

Аналіз праць, що розкривають сучасні підходи до визначення категорії «енергетична безпека», зокрема робіт А. О. Харламової, Г. Пастернака-Тарушенка, О. Г. Данільяна, А. А. Прохожева, Г. П. Ситник, В. І. Мунтіяна та інших, показує, що системний характер поняття «енергетична безпека» є незаперечним для всіх дослідників, але її місце у складі національної безпеки, критерії і показники оцінки її рівня ще потребують подальшого дослідження і висвітлення.

Фундаментом національної безпеки держави є її власне виробництво, отже базисом національної безпеки є економічна

безпека. Але навіть поява терміну «економічна безпека» зумовлена енергетичною кризою 1973 року. Як зауважує А. О. Варламова, «саме ця криза змусила переглянути поняття «національна безпека» і виокремити з нього енергетичний чинник. Це сталося, бо залежність від енергоносіїв робить державу надзвичайно економічно вразливою. Відповідно до цього стан національної безпеки держави багато в чому визначається мірою її незалежності від джерел сировини та енергопостачання за рахунок інших держав» [1].

Як показали недавні події українсько-російського протистояння, така критеріальна ознака як імпорт паливно-енергетичних ресурсів з однієї країни призводить до загрози насамперед економічній безпеці держави, що далі дестабілізує всю систему її національної безпеки, залежно від сенсильності певного її різновиду. Наприклад, соціальна безпека є різновидом безпеки, який базується на психічному та психологічному стані населення країни і є дуже чутливим до нестабільності, отже як сфера національної безпеки він відреагує першим.

Кримінальна безпека – різновид, який дуже потужно впливає на економічний стан держави та її мешканців та пов'язаний з соціальною безпекою. Також політична, фінансово-грошова, цінова, демографічна та інші види безпеки відреагують на зміни енергетичної безпеки. Таким чином, енергетична безпека є системоутворюючою складовою національної безпеки держави.

У геополітичному аспекті проблема енергетики полягає в постачанні енергоресурсів у кількості, достатній для забезпечення високого рівня економічного зростання, причому постачання енергоресурсів має відповідати світовому попиту, ціна має бути прийнятною, постачання – безперервним, а шкода для навколишнього середовища – мінімальною. Тобто енергетична безпека тісно пов'язана з геополітичним розподілом сил.

Таким чином, при оцінці стану енергетичної безпеки держави слід обов'язково враховувати й завдання енергозбереження, зокрема, збереження навколишнього середовища, забезпечення раціонального використання природних ресурсів своєї країни та придбаних енергоресурсів, необхідних для розвитку національного виробництва.

Література

1. Харламова А. О. Енергетична безпека України в контексті євроінтеграцій. Залучення європейських інвестицій

для реалізації енергетичних проєктів на території України /
А. О. Харламова // Актуальні проблеми міжнародних
відносин. Вип. 63. Ч. II. — 2006. — С. 154-158.

Коберник Катерина Ігорівна

студентка 3 курсу, групи РР,
факультет менеджменту,
Краківській економічний університет,
м. Краків, Польща.

**СТАВЛЕННЯ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ
ДО РОСІЙСЬКОЇ ДІАСПОРИ**

**ОТНОШЕНИЕ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ
К РУССКОЙ ДИАСПОРЕ**

**POLICY OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES
TO THE REPRESENTATIVES OF THE RUSSIAN DIASPORA**

In the modern world, when the Russian Federation chose the path of aggressive foreign policy, and began to manipulate the protection of the rights of ethnic Russians who are in all the «hot spots» of the globe. This region is part of the economic «Silk Road» and occupies an important place in international politics, due to both geographical and cultural factors. On the one hand, the Central Asian countries connect China with Europe as connectors, on the other hand – they are at the intersection of two civilizations – Islamic and Orthodox. Therefore, the role of the Russian diaspora in this region can be used by third countries to create manipulating technologies with the aim to redistribute spheres of influence in the international arena. Therefore, the aim of this article is to study the policies of the countries of Central Asia regarding representatives of the Russian diaspora.

The author analyzes the demographic situation each of the five countries of the Silk Road – Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, the author assesses the degree of influence of ethnic Russians on the formation of domestic policy, reveals the factors of the possible interest of the Russian Federation in spreading influence over the region by using the ethnic Russian population as the lever of influence on the authority.

The article shows possible internal risks that Central Asia faces today. The problems of strengthening the influence of the Islamic religious movement of the Salafis in Kazakhstan is

revealed, as well as their direct relationship with the political and cultural elite of the country, as well as programs of the Charitable Foundation Soros-Kazakhstan, which promote tolerance towards representatives of radical Islam. In this regard, the real possibility of creating a threat between the neighboring regions of the Russian Federation – the Volga region, the Urals and Western Siberia.

In addition, the author examines the trends towards strengthening Russia's influence on Kyrgyzstan's foreign policy, in which, with an insignificant share of ethnic Russians in the general enclave of the ethnic population, the volume of active Russian public organizations is significant, half of which are organized by the Cossacks. Thus, key issues that could arise in Central Asia in case of interference by third countries in their domestic policies were highlighted.

Міщенко Кирил Максимович

студент 4 курсу, групи С 3-А,
факультету соціології,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна.

РОЛЬ ЦЕРКВИ В ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

РОЛЬ ЦЕРКВИ В ПРОЦЕСЕ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО СОЗНАНИЯ : ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПИТ

Прагнення України до європейської інтеграції робить логічним її орієнтацію на європейські моделі побудови державно-конфесійних відносин та релігійного законодавства. Визнання релігійного плюралізму і свободи волі як невід'ємного елементу громадянського суспільства, істотно змінює статус релігійних організацій, та новітніх релігійних груп зокрема, перетворюючи їх з контркультурного елементу на повноправного суб'єкта релігійної сфери суспільства. До того ж слід відзначити, що прийнятий у 1991 році Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [1] з доповненнями та уточненнями, й досі залишається одним з найбільш ліберальних на пострадянському просторі. Цей закон надає досить широкі можливості як для колективної діяльності релігійних організацій, так і для індивідуальної діяльності їх священнослужителів.

Сприяння нормальному функціонуванню релігійної сфери суспільства, змістом якого є реалізація прав громадян на свободу совісті і віросповідання, супроводжується виникненням проблем, що потребують всебічного вивчення та вироблення ефективних механізмів їх вирішення. Водночас актуальним є й удосконалення законодавства в сфері свободи совісті і відносин держави і релігійних організацій, оскільки з моменту прийняття згаданого Закону минуло понад п'ятнадцять років. За цей час у суспільстві відбулися певні зміни, що відбилися і на його релігійній сфері. В результаті окремі законодавчі норми не в повній мірі відповідають сучасним вимогам і реаліям релігійної ситуації. Відзначене набуває ще більшої актуальності у світлі історичної поліконфесійності українського соціуму, та процесу появи та поширення нових релігійних форм, що й досі триває у суспільстві.

Розглядаючи питання державно-конфесійних відносин, слід зауважити, що в умовах релігійного плюралізму, у якості найбільш адекватної форми участі держави у цих відносинах може розглядатися лише державне регулювання релігійної сфери. Регулювання виконує функцію підтримки стійкості системи і спрямоване на збереження стабільності її внутрішнього середовища.

Традиційно, регулювання визначається як процес, за допомогою якого здійснюється утримування характеристик системи у певному діапазоні значень. Як тільки держава вживає спроби цілеспрямованої зміни даного стану, можна говорити про управління [2]. Здійснюється регулювання за допомогою вирівнювання відхилень існуючого стану системи від необхідного. Виходячи з цього, держава не повинна втручатися у сферу міжконфесійних відносин, це предмет саморегулювання відповідних конфесій і деномінацій. Держава не втручається у внутрішнє життя релігійних організацій. Вона лише контролює ту частину їх діяльності, що виходить за межі чисто канонічної, богослужбової. Ця діяльність і пов'язані з нею проблеми (економічного, фінансового виміру) регулюються через систему спеціальних законодавчих, нормативних актів і загальним галузевим законодавством. Держава також не зобов'язана реагувати на кожне протиріччя, що виникає між представниками релігійних організацій. Завданням державного регулювання є запобігання виникненню конфліктів на релігійному ґрунті.

Європейська модель сформувалася на базі протекторату з боку держави певних «культуроутворюючих» релігій із

закріпленням цього на конституційному рівні. Разом із тим, громадянам гарантується свобода віросповідання і поряд з державними або традиційними релігійними інституціями існують й інші релігійні групи.

Розглядаючи державно-конфесійні відносини, можна припустити, що можливим варіантом для України, на думку автора, був би перехід на модель, за якої конституція не наділяє статусом державної одну релігійну організацію, але можливим є надання особливого статусу одній або декільком конфесіям із чітко прописаними правами і обов'язками сторін, як це практикується в розглянутих європейських країнах. Подібний механізм дозволив би уникнути практики протекціонізму, забезпечивши відносно рівні можливості усім релігійним організаціям, що перебувають у правовому полі церковно-державних відносин. З одного боку це б позбавило всіляких підстав для звинувачення неорелігійних груп, що отримали статус релігійної організації, в «деструктивній» діяльності, з іншого, могло б стати поштовхом до активізації діяльності традиційних релігійних організацій.

Література

1. Козловский И. А. Духовно-релігійне відродження українського суспільства: реалії сьогодення // Схід. — 2000. — №3. — С.67-71.

2. Панков А. А. Проблема воспроизводства религиозного сознания в посттоталитарном обществе // Социологические исследования. — 2015. — № 11. — С. 99-103.

Ворфоломеева Валентина Іванівна

студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

ПРОБЛЕМЫ НАЦИОНАЛЬНО-ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В УКРАИНЕ

Последние несколько лет тема патриотического воспитания стоит наиболее остро. Сегодня — время интенсивной интеграции Украины в Европейское и мировое сообщество, которое требует высокого уровня национального самосознания и патриотического воспитания. К сожалению,

50

картина нынешнего общества слабо соответствует этим требованиям.

На сегодняшний день эта проблема актуальна, потому что воспитательное воздействие социальных институтов, таких как семья, школа, ВУЗ значительно ослабло. А образовательная и культурно-просветительская сферы не вносят значительный вклад в патриотическое воспитание и не влияют должным образом на формирование идей и взглядов нынешнего и будущих поколений. Примерами могут послужить: неуважительное отношение к Родине и нежелание защищать ее суверенитет, а также равнодушие к проблемам социума и другие негативные явления, которые имеют существенное влияние на подрастающие поколения. Причину этих явлений, лично я вижу в смене моральных и нравственных ценностей и ориентиров общества. Что, естественно, не могло не отразиться на воспитании патриотизма в семье, школе, ВУЗах и различных культурно-просветительских учреждениях.

Телевидение, интернет и реклама, которая окружает нас со всех сторон, всячески пытаются заменить то бесценное культурное наследие, которое раньше так бережно передавалось от поколения к поколению через книги, произведения искусства и отцовские наставления. Эта проблема является одной из основополагающих и к ее решению необходимо отнестись с большой ответственностью.

Патриотическое воспитание – это такая деятельность государства, культурно-просветительских организаций, а также образовательных учреждений, которая направлена на формирование моральных ценностей личности и основана на нравственном воспитании. Его целями являются: воспитание высокопатриотического сознания, идей и убеждений, чувства любви и верности Родине, а также готовности защищать ее интересы.

Идеалом воспитания является образованный разносторонне развитый и национально сознательный гражданин. Для приближения к нему, основными направлениями национально-патриотического воспитания в нашей стране должны стать: формирование у подрастающего поколения активной жизненной позиции, высоких моральных качеств, а также таких видов культуры как, интеллектуальная, художественно-эстетическая, правовая, трудовая и экологическая. Воспитание такого рода должно включать в себя различные аспекты, иметь влияние на все поколения, и охватывать все стороны нашей жизни: духовную, социальную, экономическую и политическую. Базой для этого должны

послужить идеи развития государственности и нашей нации в целом, а также народные традиции и лучшие достижения психологии и педагогики. При этом созданная на основе всего вышеперечисленного концепция в скором времени поможет решить такие воспитательные задачи как: самореализация личности и ее идей в Украине (а не где-нибудь за рубежом), восстановление языковой и ценностной культуры нашего народа, формирование духовных ценностей каждого в патриотических рамках (любовь к нашему народу, земле и чувство гордости за наше героическое прошлое и настоящее) и поддержание лучших черт (таких как трудолюбие, уважение к родителям и семье, любовь к природе и всему прекрасному).

Я считаю, что современную концепцию патриотического воспитания необходимо создавать исходя из реалий нынешнего общества. При этом стоит учитывать, что на формирование современной личности огромное влияние оказывают средства массовой информации. Поэтому необходимо вводить в телепрограммы и прессу различные рубрики, которые популяризируют нашу историю и культуру. Не допускать распространение культа жестокости и насилия, различных материалов, которые подрывают мораль и уничтожают духовные ценности. Поддерживать издания научно-популярной и научной литературы.

Обеспечивать активное участие в мероприятиях, приуроченных к государственным праздникам. Проводить экскурсии и всячески популяризировать исторические места, памятники культуры и нашей живописной природы. Если проводить постепенное внедрение всех вышеперечисленных предложений не только в современную систему воспитания, но и в обычную жизнь, то первые результаты не заставят долго ждать.

Но не стоит обманывать себя, что после принятия должных мер государством и обществом в целом, проблемы патриотического воспитания исчезнут в короткий срок. Поэтому следует помнить, что воспитание патриотизма начинается в семье и продолжается внутри каждого человека всю жизнь.

Залога Микита Вікторович

студент 3 курсу, групи О 64-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРИЧНІ ТИПИ ЕТНОСУ

ПОНЯТИЕ И ИСТОРИЧЕСКИЕ ТИПЫ ЭТНОСА

В 20 веке социологи считали, что этничность будет со временем уходить на второй план, так как этнические различия в обществе будут малозаметны. Но последние годы говорят нам о другом. В современном мире экономических проблем, социальной напряженности обращение к этническим источникам выполняет защитные функции. Исходя из этого, можно сказать, что этничность будет на слуху всегда, потому что она заставляет помнить нас о культурном наследии.

Если говорить конкретно о понятии «этнос», то оно с греческого переводится как народ, общество, группа. Этном называют устойчивую общность людей, которые объединились по определённым общим признакам. В первую очередь, это отдельная территория. Находясь на одной территории, люди выделяют определённые особенности своей культуры, например, язык, и осознают своё единство и отличие от других этнических групп. Во время формирования этноса помимо общей территории имеет место хозяйственная занятость.

Среди основных характеристик этноса можно выделить такие: общее название, нормы и ценности, язык, религия, историческая память, мифы о предках, представления о родине, фольклорное искусство, национальный характер.

Признаки этноса могут быть как объективными, так и субъективными. К объективным признакам можно отнести биологические (внешность, менталитет) и культурные особенности (язык, традиции, религия). Из субъективных выделим чувство единства, самоидентификацию, солидарность.

Для того чтобы понимать для чего вообще существуют этносы, отметим их основные функции: ориентация человека в обществе, мире; определение основных жизненных ценностей; социальная и физическая защита членов этноса.

К историческим типам этноса относятся: род, племя, народность и нация.

Род – наименьший по количеству членов тип этноса. Эта форма общности базируется на кровном родстве.

Племя вмещает в себя несколько родов, которые характеризуются общей территорией, языком и обычаями.

Народность возникает на ранней стадии феодализма из отдельных племён. Эти племена близки по происхождению и языку (например, польская народность — из славянских племён: полян, вислян, и др.). Также народность может образоваться из разноязычных племён, смешавшихся в результате завоевания одних племён другими (например, французская народность — из галльских племён, римских колонистов и германских племён: франков, вестготов, и др.). По численности народность превосходит племя, и кровное родство уже не преобладает.

С развитием капиталистических отношений и усилением экономических связей народность превращается в нацию. Нация – наибольшая по количеству членов общность.

Іскрич Антон Юрійович

студент 3 курсу, групи Н 34,
факультету технології неорганічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРИЧИНЫ ТА НАСЛІДКИ КСЕНОФОБІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ КСЕНОФОБИИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Актуальность темы обусловлена тем, что в настоящее время в Украине и в современном мире многонациональность становится актуальной проблемой многих государств. На сегодняшний день насчитывается до 5 тысяч народов и немногим более 200 государств, большинство из которых являются полиэтническими образованиями. Отношения к людям разной этнической принадлежности в полиэтнических странах является одной из острейших политических, более того, моральных проблем, в значительной степени определяющих состояние гражданского общества, устойчивость государственной системы.

По данным исследований множество специалистов склоняются к биологической теории происхождения и развития ксенофобии, в которой она рассматривается как психологический рефлекторный механизм защиты живого

существа. Младенцы проявляют расовую предвзятость в пользу членов своей расы уже в шесть месяцев, об этом говорят два новых исследования, проведенных в США и Канаде. Причина этого заключается не в негативном опыте общения с другими расами, как принято считать, а в отсутствии опыта как такового.

Ученые из Института исследований в области образования в Онтарио (OISE) в Университете Торонто и их сотрудники из США, Великобритании, Франции и Китая, показали, что дети в возрасте от шести до девяти месяцев демонстрируют расовую предвзятость в пользу представителей их собственной расы и против представителей других рас.

Стоит ли говорить о том, что разница во внешности, характере и манерах поведения людей разных рас более чем заметна. Тем не менее, все мы принадлежим к одному и тому же виду – человек разумный. Ксенофобия у человека достаточно «заразна» и может распространяться на другие сферы жизни и отношения к ним.

Причины ксенофобии, а также ее появления среди людей в целом, достаточно объяснимы, если обратиться к истории. Объектом неприязни, неприятия, всегда являлся чужой, посторонний человек, и это логично, поскольку издавна чужие люди, как правило, ничего хорошего с собой не приносили. В лучшем случае они лишь активно внедряли в население свои правила, культуру, традиции, что не всегда было столь радужно, в худшем случае – агрессивно выражали свои притязания на местные земли, скот, другие блага.

Ксенофобия ведет к войнам, различного рода экстремизму. Это хорошо было видно на примере Третьего Рейха с ксенофобией по отношению к евреям, что привело к холокосту. Милитаристской Японии, которая истребила миллионы китайцев. Также ведет к крайне правому национализму на примере УПА которые с особой жестокостью убивали поляков и русских. Ведет к экстремизму: различные террористические акты в Москве, Санкт Петербурге, Беслане, Нью-Йорке.

Расизм – это всего лишь один из вариантов проявления фобии человека к «чужому». Можно также сказать, что существуют различные степени выраженности ксенофобии. Некоторые люди относятся с неприязнью к другой расе, но никак не проявляют это внешне, другие же – ведут себя агрессивно. Существует и такой тип людей, которые вроде как весьма толерантны, однако, например, не согласятся на брак

между своими детьми и представителями иной расы. Тем не менее, все эти варианты проявления расизма определяет одно – вне зависимости от внешнего поведения, все эти люди разделяют окружающих на категории вроде «наши» и «чужие».

Ксенофобия является опухолью современной цивилизации, она тормозит развитие экономики, провоцирует ненависть, вражду между народами, разжигание войн, экстремизму на региональной, культурной почве.

Карпунін Борис Андрійович

студент 3 курсу, групи Н 34,
факультету технології неорганічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ФЕНОМЕНУ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ

АСПЕКТЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ФЕНОМЕНА СОЦИАЛЬНОГО НЕРАВЕНСТВА

Сейчас актуальна тема всеобщего равенства – большинство считает что все люди равны с рождения. И это активно культивируется.

Но посмотрим правде в глаза не все равные. И эта данность недоступна большинству людей и скрывается.

Первое – все люди рождаются разными, с разными наборами генов и физическими показателями.

Второе – дальнейшая жизнь человека сопутствуют увеличению этой разности – каждое действие, каждая должность человека увеличивают эту пропасть.

Третье – пропагандируемая «равность» активно ущемляется обществами «борцов за равность» такими как феминистки.

Четвертое – она не возможна с ресурсами нашей цивилизации и текущими потребительскими и моральными нормами.

Пятое – она наносит обществу вред, мешая осознанию всеобщего неравенства. Заставляя создавать моральные закладки на продолжение этой цепи.

Из этих пунктов можно вывести только одно – теория всеобщего равенства совершенно не логична и вредна. О ней можно говорить только в том случае, когда все люди идентичны по ДНК, физиологии, заболеваниям, моральным принципам и уровню развития мозга.

Рассмотрим случай. Обучение будущего поколения, сейчас в большинстве подобных учреждений присутствует метод уравнивания всех, так или иначе. Но также можно обратить внимание на то, что каждый ученик – индивидуальность. Кому то легче даются одни предметы, другому совсем иные. При этом хорошо, если это заметят учителя – тогда, возможно, по личной инициативе учителя, он может заниматься с учеником отдельно, и тогда это даст наибольший результат. Но шанс этого ужасающе мал. Что мы видим, если охватим всех учеников? Мы видим, что некоторые просто ненавидят своих преподавателей и их предмет, за то, что он им не дается. Я думаю, что оценивать нужно индивидуально, и после выдавать какие либо права. Можно сделать это грамотно – так, чтобы каждый независимо от малозначительных факторов мог получить образование, которое сможет дать ему наивысшие шансы и наивысшие права. Тогда это принесет пользу обществу. Также следует более жестко рассматривать генетические проблемы – ведь если они будут проявляться в следующих поколениях – это будет уменьшать права. Человечеству стоит пересмотреть в первую очередь свое мировоззрение, которое сейчас способствует разрозненности, делению на страны, народы, верования. Все это стопорит развитие человечества, как вида, и может привести к его скоропостижному вымиранию от какой либо угрозы планетарного масштаба. У человечества нет единства, которое хотят ему привить приверженцы теории всеобщего равенства. Сама физиология уже разделяет человека, да хоть на мужчину и женщину. Далее все это продолжает накапливаться, превращаясь в снежный ком, создавая деления на бедных и богатых, разные семьи, народы, верования, страны, союзы. Все это стопорит нас. Поэтому нам нужно такое мировоззрение, а вернее предпосылки к нему, которые позволят перейти от желания «равенства» к понятию здорового и понятного всем «неравенства», которое позволит максимально эффективно использовать ресурсы человечества, при этом, не теряя культуру прошедших веков, сливая ее, и создавая и улучшая новую культуру. Вот так я вижу «всеобщее равенство»

Кисельова Марина Вікторівна

студентка 3 курсу, групи СГТ 54-Б,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

МАС-МЕДІА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ

МАСС-МЕДИА КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО СОЗНАНИЯ УКРАИНЦЕВ

Національна свідомість є головним атрибутом становлення нації. З нею пов'язане усвідомлення власної державно-територіальної, духовної, етнічної, історичної, психологічної та культурної соборності, самотності та неповторності. Життєвий шлях нації залежить від особливостей її національної свідомості.

Люди звикли вважати, що засоби масової інформації слугують суспільству для правдивого відображення реалій навколишнього світу. Але в сучасності, медійні джерела вирізняються вибірковістю інтерпретацій того чи іншого явища, що у більшості випадків викривляє уявлення про нього. Таким чином, ми отримуємо не інформацію як таку, а скоріше певне розуміння подій.

Тому в реаліях сьогодення мас медіа виступають одним з дієвих механізмів формування національної свідомості, оскільки створюють уявлень про те чи інше явище соціальної реальності та виступають в ролі своєрідної фабрики групових стереотипних.

Відповідно до соціологічного дослідження, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Громадської організації «Телекритика» 72 % українців отримують новинний контент виключно при перегляді новин по телебаченню та Інтернет джерел. З них 43 % дивляться виключно телевізор, а 29 % також відвідують Інтернет.

22 % українців визнають, що регулярно моніторять як українські, так і російські ЗМІ. З них 9 % дивляться виключно телебачення, а 6 % байдужі до новин.

Отже логічно припустити, що журналістський штат певної мультимедійної групи повинен дотримуватись тієї ідеологічної матриці, яка культивується адміністрацією медійного закладу. На додачу до цього, реклама переконує населення про наявність деяких прихованих потреб і бажань, про які люди не підозрювали раніше. З цієї точки зору, роль

мас-медіа не зводиться до точного віддзеркалення подій, які відбуваються навколо нас. Медіа, скоріше, конструюють дійсність, яка потім стає реальністю для споживача. Українці не до оцінюють такий вплив. За результатами опитування лише 22 % вважають, що він існує, однак лише 34 % поєднують ці впливи з викривленням інформації в новинах. Однак, за результатами опитування, респонденти мають однозначне уявлення щодо власника «5 каналу», яким виступає Петро Порошенко, щодо інших, то про власників таких каналів як «ТРК Україна», «Інтер», «1+1» знають 42 %, 30 % і 34 % відповідно. Таким чином, українське суспільство не має стійкого чіткого уявлення щодо агентів впливу в недійному просторі.

Тож кожна нова інформація, що надходить по каналах ЗМІ, відповідним чином стереотипізована й несе в собі багаторазово повторювані ціннісні орієнтації й установки, що закріплюються у свідомості людей.

У свою чергу, ми з впевненістю можемо сказати, що стереотипи у мас-медіа відіграють такі функції:

1. Об'єднуючу (сприяють консолідації суспільства, створюючи позитивні твердження про національні особливості держави). Світовий досвід переконує, що в процесі об'єднання націй в сильні держави важливу роль відігравали ЗМІ, завдяки діяльності яких створювався новий вид соціальної спільноти, яку, незважаючи на відстань, об'єднувала спільна зацікавленість інформацією. Маючи всі можливості для швидкої трансляції єдиних символів і цінностей в національному масштабі, через створення суспільного діалогу, ЗМІ сприяють формуванню і зміцненню національної свідомості суспільства.

2. Дезінтеграційну (роз'єднуючу, упроваджуючи в суспільну свідомість негативні стереотипи). Негативні стереотипи є особливо відчутним в кризові періоди історичного розвитку суспільства, коли люди, у стані соціальної невизначеності, більше підпадають під вплив, легко відкликаються на різні нові стимули, ідеї, а також частіше піддаються пропаганді й різним маніпулюванням. За логікою означеного підходу, стереотипи є саме такими антиподами істини, ворогами нового, які, впроваджуючись у комунікаційний акт, консервують його, спотворюють живе спілкування, унеможливають пізнання.

Однак ЗМІ можуть не лише консолідувати суспільство, а й відігравати деструктивну роль, підривати його соціально-психологічну стійкість шляхом створення і просування у

масову свідомість негативних ціннісних образів, чужих вітчизняній культурі ідеалів і цінностей. Тому суспільство й держава повинні постійно дбати про нейтралізацію регресивних тенденцій в інформаційному полі й мобілізувати ресурсний потенціал ЗМІ для формування такої ціннісної системи, яка змогла б забезпечити духовну єдність суспільства.

Ця проблема є особливо актуальною сьогодні для України, перед якою стоїть завдання консолідації багатоетнічного українського суспільства в єдину політичну націю з високим рівнем національної свідомості. Оскільки інформаційна діяльність засобів масової інформації буде і надалі незмінно зростати й посилюватися, впливати на всі сторони життєдіяльності суспільства і держави, завдання полягає в тому, щоб ця діяльність відповідала українським національним інтересам, сприяла утвердженню незалежної Української держави.

Копилова Валерія Сергіївна

студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

КОЗАЦТВО ЯК ОСНОВА УТВОРЕННЯ НАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

КАЗАЧЕСТВО КАК ОСНОВА ОБРАЗОВАНИЯ НАЦИИ И РАЗВИТИЯ УКРАИНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

Казачество возникло в нашей стране в тяжелый период. По причине проявления социально – политического и национально – религиозного притеснения наш народ нуждался в защите. Была необходима не просто защита, а создание отделения людей, которые занимались бы этим профессионально. Бесспорно, что в казаки изначально шли добровольно. Таким образом организовывались сначала маленькие отряды, которые потом организовывались в более крупные.

Таким образом была сформирована Запорожская Сечь. С этой территории была возможность хорошо просматривать окрестности и вовремя заметить врага. На Сечи была четкая иерархия: в отделении было 10 куреней и они подчинялись куренному, куренной – сотнику, сотник – полковнику. Главой казачества был гетман.

Как нам всем известно, казаки были не только в Украине, но и в России, но только в Украине казаки выполняли не только функцию защиты страны, но и приобрела функции представителя украинского народа, приобретая функции носителя украинской государственности.

Образ казака появился в украинском фольклоре. Здесь казаки выступали в роли героев, готовые пожертвовать собой ради своей страны. Встречались и песни – насмешки над гетманами. Так существует песня про гетмана Петра Сагайдачного, который в песне «проміняв жінку на тютюн та люльку, необачний». При этом в этой же песне восхваляется другой гетьман – Дорошенко, который в жизни провел более удачную политику. «Попереду Дорошенко, Веде своє військо, Військо Запорізьке. Хорошенько» .

Образ казака – героя со временем менялся в зависимости от обстановки в стране. В моменты, когда Сечь хирела и хирела образ казака также ослабевал.

Такое изменение в образе казака объясняется тем, что он представляет определенный исторически значимый социальный тип, вследствие чего образ и поведение казака зависели от временного политического положения Украины. Поэтому в кризисные моменты истории украинской государственнической идеи образ казака (Запорожца) как культурного героя, который должен помочь реализовать эту идею, становится «уязвимым», неустойчивым: из культурного героя он превращается в одного из героев культуры (иногда даже второстепенных), которые символизируют собой каждого из общности «мы» украинской культуры, а потом и совсем исчезает.

Сегодня происходит полностью естественный процесс возрождения элементов символики, которая ассоциируется с наиболее славными временами в истории украинского народа, в частности и образа казака, хотя бы в примитивном «шароварном» варианте, в котором нас представляет большинство иностранцев. Но следует отметить, что казак был одновременно и универсальным культурным символом, и конкретным социально историческим явлением эпохи, которая уже давно закончилась также, что уязвимость и слабость образа национального героя в той мере, в которой он зависит от социально-политического состояния своего народа и статуса своего реального прототипа. Уникальность этого явления заключается в том, что только в Украине это состояние сыграло такую важную роль в развитии общества и

превратилось в ключевой компонент истории и культуры Украины, ее национальный миф [4].

Вместе с этим образ казака сыграл выдающуюся роль в формировании ментальности украинского народа, будучи украинским архетипом мужчины с присущими ему единством народного и духовного и постоянной готовностью к опасности. Архетипичность вообще является показателем живучести того или иного явления, его укорененности в глубинных слоях общественного сознания, а значит, культуuroобразующие ресурсы образа Запорожца тоже пока что далеко не исчерпаны.

Лисенко Ніна Іванівна

студентка 3 курсу, групи ІТ 34-А,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОФІЛАКТИКА ЕТНІЧНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

ПРОФИЛАКТИКА ЭТНИЧЕСКИХ КОНФЛИКТОВ В СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖНОЙ СРЕДЕ

Період кінця ХХ – початку ХХІ століть відзначається високою кількістю соціально-політичних конфліктів у всьому світі. Є очевидним, що природні та екологічні катаклізми, хвиля пострадянських революцій, нескінчені війни, акції тероризму призвели до поширення міжетнічних конфліктів.

Проблеми вбачаються у важливості усвідомлення суспільством необхідності виховання толерантної особистості, формуванням у молоді культури міжетнічних відносин. Разом з цим, низка сучасних практичних і теоретичних проблем етнічного ґенезу, пошук наукових засад удосконалення процесу профілактики етнічних конфліктів серед української молоді поки що не вирішена. Виникла необхідність посилити увагу до розробки новітніх технологій толерантного виховання молоді до представників різних етносів та національностей.

З метою перевірки рівня сформованості етнічної толерантності в молодіжному середовищі, який безпосередньо вказує на рівень етнічної конфліктогенності серед молоді було проведено анкетування (2015 р), у якому брали участь 127 молодих людей (57 учнів 11-их класів та 70 студентів вищих навчальних закладів)

Було визначено (наявність віри та релігійна ідентифікація, рівень соціальної активності, емоційний стан, національність, інтенсивність взаємодії з представниками інших національностей) та експериментально перевірено оптимальні соціально-педагогічні умови подолання етнічних конфліктів.

За допомогою анкети виявили: вік, стать, національність, національний склад сім'ї, емоційний стан, наявність віри, тип віросповідання, приналежність до певного типу організації, розуміння терміну «толерантність» та оцінку рівня толерантності в українському суспільстві.

Використана шкала соціальної дистанції Е. Богардуса орієнтована на вимірювання соціального ставлення людини до представників різних національностей – від готовності прийняти їх у свою сім'ю до категоричного відчуження.

У графі «Як я ставлюсь до представників інших національностей, зокрема до росіян, більшість опитуваних(87 %) зазначає своє ставлення як позитивне. Це може свідчити про можливе зростання рівня недовіри молоді до засобів масової інформації та про безпосередню активну взаємодію з представниками цієї національності. Студенти різноманітних вишів презентують більш високий рівень толерантного ставлення до різних національностей, ніж учнівська молодь. Це пояснюється тим, що ВНЗ, на відміну від школи, є полінаціональною освітньою установою і студенти, які там навчаються постійно і безпосередньо взаємодіють з представниками інших культур, національностей, віросповідань, що і сприяє формуванню толерантності.

Отже, в ході даного дослідження було встановлено, що найкращим та найбільш ефективним на даному етапі суспільного становлення є формування та розвиток толерантності та культури міжетнічного спілкування у молодіжному середовищі. Визначено та експериментально перевірено оптимальні умови подолання етнічних конфліктів. По-перше, це підвищення соціальної активності серед молодих людей, тобто залучення їх до певного типу молодіжної організації. По-друге, соціальне самопочуття є певною емоційно-оцінною реакцією на своє становище у суспільстві, і для того, щоб молода людина за будь-яких обставин проявляла толерантні риси, слід забезпечити оптимально комфортні умови для життя та розвитку її особистості. І найголовнішим є формування молодого покоління про культуру та традиції інших народів, а також створення умов для більш тісного

безпосереднього та постійного взаємозв'язку з представниками інших національностей.

Майстро Дарина Сергіївна
студентка 2 курсу, групи ЕК 15-А,
економічного факультету,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ОЧИМА МОЛОДІ УКРАЇНИ

НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ ГЛАЗАМИ МОЛОДЕЖИ УКРАИНЫ

Що таке національна ідея? Які складові патріотизму вона повинна в себе включати? Тема національної ідеї вкрай актуальна в Україні. Але, нажаль за останні 25 років ми так і не змогли створити об'єднуючу сильну за духом та наповненням національну ідею. Позаяк національна ідея не сформована остаточно в Україні, то необхідним є пошук способів і методів формування і побудови такої, адже її часткова відсутність це загроза як для кожного громадянина так і для держави в цілому.

Сьогодні в умовах великих змін у соціальному, економічному й політичному житті України постала проблема радикальної перебудови у сфері виховання молоді, тому передача молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності й на цій основі формування нових особистих рис громадянина України – національної ідеї є проблемою сьогодення.

Переважна більшість науковців розглядають національну ідею в широкому розумінні слова як соціально-політичний та психологічний феномен народного буття, що згуртовує в державі громадян, представників різних національностей в єдине ціле [1]. Варта уваги дефініція та класифікація національної ідеї професора соціології Нью-Йоркського університету та університету Осло Крайга Келгона. Він є автором суб'єктивістської теорії розуміння понять «нація» і «національна ідея». Нації, вважає він, не можна визначати за допомогою лише емпіричних параметрів, таких, наприклад, як здатність досягти суверенітету, утримувати внутрішню єдність, відстоювати свої кордони чи претендувати на давню культуру. «Нації скоріше оформлюються через певний спосіб самоствердження, спосіб мовлення, мислення і дій які дозволяють створювати колективну ідентичність, мобілізувати людей на виконання колективних задумів,

64

розрізняти народи та відповідні види побуту». Все це, на думку К. Келгона, і становить основу «національної ідеї», того набору понять і визначальних рис, цінностей, за допомогою яких нації знаходять шлях до єдності.

Беручи до уваги суб'єктивістську теорію К. Келгона стосовно сучасних українських реалій можемо зробити висновок, щодо необхідності впровадження таких заходів як об'єднання народу навколо способу мовлення, тобто державної мови, формування колективної ідентичності за допомогою вивчення та заглиблення у народні традиції та стимулювання самоствердження кожного українця в контексті національної самобутності. Для реалізації цих глобальних завдань необхідна системна робота з виховання молоді, яка передбачає гармонійне співвідношення різних напрямів, засобів, методів виховання дітей у процесі навчання у вишах та школах України.

Література

1. Багмет М.О Формування національної ідеї – важливий напрям державотворчого процесу в Україні [Електронний ресурс] / Багмет М.О. — Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/index.php?m=10&s=7&t=12>

2. Голембіовська А. Єдність нації - національна ідея України [Електронний ресурс]/ Анне Голембіовська. — Режим доступу: http://www.ya.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1242:2012-04-12-09-11-45&catid=40:2010-08-29-07-09-53&Itemid=128

Снігур Єгор

студент 3 курсу, групи О 64-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ЕТНОС І НАЦІЯ : ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ

ЭТНОС И НАЦИЯ : ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ

Актуальність даної теми полягає в тому що, як мені здається, кожна поважаючи себе людина повинна розуміти ці два терміни і правильно лавірувати між ними.

Найчастіше, коли ведемо мову про якийсь народ, ми вживаємо слово «нація». Поряд з ним існує подібне поняття «етнос», яке на мою думку швидше відноситься до розряду

спеціальних термінів. Тож давайте спробуємо виявити основні відмінності між ними.

Нація – духовна, культурно-політична та соціально-економічна спільність індустріальної епохи. Важливою і неодмінною ознакою нації у всіх значеннях необхідно вважати національну самосвідомість. Це усвідомлення нацією, людиною або певною спільнотою своєї приналежності до нації, спільності історичних доль його представників, своєрідності дії геополітичних, соціопсихічних, історичних чинників, неповторності характеру, темпераменту, менталітету, психології, культури. Звідси і витікає бажання нації зберегти ці особливості, не піддатися асиміляції, розвивати національну мову, традиції, звичаї, визначені релігійні вірування тощо. Звідси і прагнення до національно-культурної і національно-територіальної автономії, економічного, політичного суверенітету, створення національного, громадянського суспільства, держави.

Етнос – сформована спільність людей, яка склалася а результаті природного розвитку на основі специфічних стереотипів свідомості і поведінки. Етнос існує як стійка система, яка протиставляє себе всім іншим аналогічним колективам людей за принципом «ми - не ми», «свої - чужі». Етноси завжди мають спільність поведінкових рис, які передаються від покоління до покоління і виробляються в процесі адаптації людей в етнічному та ландшафтному середовищі, утворюючи стереотип поведінки етносу. Цей стереотип є фундаментом етнічної традиції, яка включає світоглядні та культурні принципи, форми співжиття і господарства, які не повторюються у кожному етносі.

В сучасному світі до розуміння слова «нація» виділяються два основні підходи. У першому випадку вона являє собою політичну спільність громадян будь-якої держави, у другому – етнічну спільність, що володіє єдиною національною самосвідомістю і звісно мовою. Етнос – група людей яким притаманні загальні ознаки, до розряду яких можна віднести походження, культуру, мову, самосвідомість, територію проживання і т.д.

Нація, на відміну від етносу, має більш широке поняття, а також вважається більш складним і пізнім утворенням. Вона являє собою вищу форму етносу, яка прийшла на зміну народності. Якщо існування етносів простежується в ході всієї світової історії, то періодом зародження і формування націй стало Нове і навіть Новітній час. Нація, як правило, включає в себе відразу декілька етносів, які були зведені один з одним

історичною долею. Наприклад, російська, французька, швейцарська нації є поліетнічними, американці ж зовсім не мають яскраво вираженої етнічної приналежності.

На думку численних дослідників, походження понять «нація» і «етнос» має різну природу. Якщо для етносу характерна стійкість і повторюваність культурних зразків, то для нації важливий саме процес самоусвідомлення. Таким чином, головною цінністю етносу є приналежність до стійкої групи, тоді як нація прагне постійно вийти на новий рівень розвитку.

Отже, нація утворюється на основі певного етносу, до якого приєднуються представники інших етносів, які живуть на певній території та пов'язані між собою певним типом соціально-економічних відносин. Так, у Франції живуть французи, британці, фламандці, німці, баски, корсиканці; в Англії — англійці, шотландці, ірландці, валлійці. Всі вони окремо «народи-етноси». А всі разом ці люди є представниками французької чи англійської (державної) нації, оскільки нація – це сукупність громадян країни.

СЕКЦІЯ 3

ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ ТА СТУДЕНТСТВА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Алдаркіна Анастасія Олександрівна

студентка 3 курсу, групи О-54а
студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОБЛЕМИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ПРОБЛЕМЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В СОВРЕМЕННОМ УКРАИНСКОМ ОБЩЕСТВЕ

Говорят, студенческие годы самый лучший годы жизни. Но и они имеют свои минусы: учебный план, который предусмотрен нашим законодательством не всегда может осуществляться в полной мере, т.к. не предусмотрены такие варианты, как болезнь студентов, различные чрезвычайные происшествия, погодные условия и праздничные выходные дни и если что-нибудь из этого происходит студенты должны сами решать вопросы с обучением. Не предусмотрено так же экономическое состояние страны, которое в последнее время ухудшается, в связи с этим у студентов развивается апатия к учебному процессу, социальное здоровье подрывается.

По данным социологов, только около 10 % студентов считают себя счастливыми. Страдает и самореализация, ведь по специальности в итоге работает около 15 % выпускников.

Из-за этих факторов, студенты все чаще стремятся поступить в западные ВУЗы, так как считают, что наше государство не может или не хочет дать им хорошее образование и условия, в которых было бы комфортно поучать новые знания.

Современные студенты не чувствуют уверенность в завтрашнем дне и в том, что они могут получить хорошую должность и обеспечить себя и свою семью в будущем. Так как в Украине высшее образование стало обязательным почти во всех сферах и при устройстве на любую работу и любую должность будут спрашивать диплом об высшем образовании

большинство учится только чтобы его получить. Так как студенты перестают верить в возможность устроиться на работу по профессии.

Наше государство не особо заинтересовано в студенчестве и его поддержке, с его мнением никто из вышестоящей власти не считается, никто не реагирует на то, что где-то в институтах или университетах нет отопления в холодное время года, или нет достаточного количества специального оборудования, или нет условий для надлежащего обучения, для приезжих студентов нет нормальных условий для проживания в общежитиях. В связи с этим студенты могут возненавидеть свою профессию или перестать верить в светлое будущее, которое его ждет.

Так же каждый год ужесточаются правила, по которым выпускник лицея, школы или техникума может поступить в высшее учебное заведение. Бюджетных мест становится все меньше, а контракт за обучение повышают. А ведь не у всех есть деньги на дорогостоящее обучение, поэтому им приходится либо идти зарабатывать на учебу, либо идти в колледжи и техникумы, либо брать кредиты. А из-за этого, возможно, наша страна теряет много хороших специалистов, которые могли бы продвинуть страну в определенной отрасли.

В период студенчества у человека закладывается модель поведения в обществе, он начинает видеть перспективы, которые ему может открыть мир, заканчивается формирование человека как личности и его сознания, отношения к своей будущей профессии. Поэтому задание преподавателей быть внимательными к студентам, особенно на первых курсах, развить в них стремление к самореализации, самодисциплине и заинтересованности в своей профессии.

Но студенчество так же может повлиять на современное украинское общество. Ведь именно студенты, как молодежь, может изменить определенный порядок вещей в обществе, так как у них больше сил и энергии что-то делать и к чему-то стремиться. Сейчас не такая уже и редкость, когда студенты начали выходить на митинги, создавать свои какие-то альянсы и управления, которые помогают им во время обучения. Таким образом студенчество в Украине пытается решить какие-то свои насущные проблемы или привлечь к ним внимание государства, которое на данный момент не особо вникает в дела молодежи. И все, что остается нашей молодежи это надеяться на светлое будущее нашей страны, а значит и студенчества.

Алфьоров Антон Олександрович

студент 1 курсу, групи СГТ 16-А,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТУ ЧАСУ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА

ОСОБЕННОСТИ БЮДЖЕТУ ВРЕМЕНИ СОВРЕМЕННОГО СТУДЕНЧЕСТВА

За останні пів століття структура бюджету часу зазнала значних змін, що пов'язано в першу чергу з глобальними змінами, що відбулися в способі життя населення в пострадянський період. Особливо важливим є аналіз структури бюджету часу в тих соціальних групах, в яких зміни способу життя, зайнятості, дозвілля проявилися особливо яскраво. Такою групою є студентська молодь.

Якщо порівняти радянських студентів з сучасними, то можна з упевненістю сказати, що перші були вимушені тратити більше часу на виконання домашніх та наукових робіт. Це обумовлено тим, що у ті часи не було тих технічних засобів, що ми маємо зараз, і їм доводилось багато часу витратити на пошук, обробку та написання матеріалів. Тож у сучасних студентів підготовка до занять та написання наукових робіт віднімає менше часу та сил.

Крім того, на відміну від радянського періоду, функціонують дві форми здобуття вищої освіти: безкоштовна (бюджетна) і платна. У зв'язку з цим швидкими темпами поширюється вторинна зайнятість студентів, які суміщають навчання на денних відділеннях і роботу для отримання додаткового заробітку. Це, з одного боку, дає можливість поліпшення матеріального становища студентів, а з іншого – може погіршувати їх відвідуваність і успішність, тобто негативно впливати на якість отриманої освіти.

Суттєві зміни відбулися також і у межах дозвільного часу, діяльності, яка є дуже важливою, бо життя студентської молоді гранично насичене і відносно строго регламентоване, а тому вимагає великих витрат фізичних, психічних та інтелектуальних сил, а саме в рамках дозвільного часу відбувається відновлення і відтворення втрачених сил, тобто, реалізується рекреаційна функція.

Дозвілля є об'єктом дослідження досить великого кола суспільних наук: соціології, філософії, психології, педагогіки та

ін., які вносять своєрідність у розуміння цього поняття. У соціології поняття «дозвілля» і «вільний час» використовуються як синоніми. Дозвілля – це сукупність занять якими людина може віддаватися з доброї волі, щоб відпочивати, розважатися, розвиватись або підвищувати рівень освіти, коли вона є вільною від виконання професійних, сімейних і суспільних обов'язків.

До структури вільного (поза навчального) часу студентів увійшла така його форма, яка раніше не спостерігалася – використання Інтернету. Причому не тільки з метою навчання, а для спілкування та розваг. Це, з одного боку, розширює кругозір студентів і коло їх спілкування, а з іншого – тривала, багатогодинна «присутність» в Інтернеті забирає час, який міг бути використано, наприклад, для занять спортом, громадською роботою тощо.

Також, на відміну від радянських часів, окрім Інтернету з'явилося або отримало розвиток багато видів дозвілля, яких раніше не було або вони мали іншу специфіку. Серед таких можна відмітити нічні клуби, ведення особистого блогу на відеохостінгу YouTube та інші.

Таким чином, зміни в бюджеті часу студентства вимагають ретельного вивчення, оцінки їх позитивних і негативних сторін, вироблення практичних рекомендацій щодо оптимізації його структури з метою підвищення якості життя студентів в цілому. Важливо розвивати методики досліджень бюджету особливо з використанням соціологічних методів.

Байдак Вадим Євгенійович

студент 2 курсу, групи ПІ 15-2,
факультету комп'ютерних наук,
Харківський національний університет радіоелектроніки,
м. Харків, Україна.

**МІСЦЕ І РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ
У ДОЗВІЛІ МОЛОДІ**

**МЕСТО И РОЛЬ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ
В СВОБОДНОМ ВРЕМЕНИ МОЛОДЕЖИ**

**THE PLACE AND ROLE OF SOCIAL NETWORKS
IN YOUTH LEISURE**

Modern life of young people is characterized by wide variety of ways, types and forms of cultural activity in the area of leisure/ Free choice and independent activity is not out of necessity, not out of obligation, but by own inclination may be the most effective and organic way to the development and creation of culture.

Free time is treated by different specialists in different ways. Economists define spare time as a period of unhindered activities and other inherent affairs used completely at discretion. Considering the free time, some experts insist that this is part of the non-working time (within day, week, year), which possessed by person (group, society) net of a different sort immutable, necessary expenses.

Tregubov B. A. offers free time devision into leisure and «more sublime activities». According to Tregubov B. A. leisure - is a set of activities, conjugate with satisfaction the cultural needs of a recovering character (various recreational activities). More sublime activities – a collection of lessons, most intensively influencing the process of comprehensive development of the individual (amateur artistic, scientific-technical creativity, studies, social work, etc) [1].

Leisure carries, mainly, restore function. Leisure as part of the free time is considered as a collection of personal training, performing the function of recuperation of the individual strength, both physical and mental. It involves the consumption of cultural values of individual or group nature, as well as classes related to recreation and entertainment. Leisure includes physically active and passive recreation, communication, entertainment in a group, walking, anti-cultural nature affairs (drinking alcohol,

gambling, etc.), casual affairs without goals, desires and needs [2].

According to a survey, conducted by M. Mikhailyuk (2016), modern Ukrainian youth during leisure time often chooses the following: using of the Internet (80 %), meetings with friends in person (64 %), doing sports – 47 %, reading books - 38%. As you can see, the most attractive leisure spending for the youth is spending free time on the web. The survey found that during the day young people spend on the Internet less than 2 hours – 16 % of respondents, from 2 to 4 hours – 35 %, from 4 to 6 hours – 28 %, from 6 to 8 hours 14 % and 7 % – 8 hours or more [3].

Social networks have gained significant popularity among young people. As was found in another study social networks have no effect on communication with others, but help in the organization of personal entertainment; social network users attracted by the possibility of exchange of multimedia information and the opportunity to communicate with friends, because with the help of the Internet you can share information and communicate with your friends at a distance with many at once, as well as this is the method of communication, which saves money and time [4].

The results of the research, which was conducted by Yavon S. V. in 2015, allow us to state that about 90 % of young people are actively using social networks. The main purpose of the visit social networks - communication. In second place in popularity - reading news, articles and different facts. Third place – «listening to music».

It is noteworthy that the most common social network among young people is «Vkontakte». Most likely, this is associated with the interest in the music. In this network music is freely available and it is the most convenient way to transfer songs to friends

Only 10 % of young people spend at least one hour a day on visiting social networks, the rest spend from 2 to 5 hours in social networks. The vast majority visits social networks more than 5 times a day, and only some can not visit the social networks more than two days.

The main function of social networking is communication; main motive - searching for old friends, schoolmates and chatting with them, as well as meeting new friends. In the process of finding congenial personality, young people enter into a variety of relationships, they are able to communicate with almost unlimited number of people and interest groups, with various types of personalities, learn a lot of stories, have the opportunity

to exchange views and discuss their questions. All of this can be attributed to the positive side of young people hanging out on the Internet and social networks. The negative side of this type of leisure include the fact that young people, satisfying their need to communicate through the use of social networks, have tended to neglect walking outdoors, going to the public entertainment places and meetings with friends in person.

Thus, social networking is a new area of youth leisure in which young people meet their needs for communication, information and entertainment.

References

1. Tregubov B. A. Svobodnoevremyamolodezhi: suschnost, tipologiya, upravlenie: [Tekst]/ B.A. Tregubov. - S-Pb., 2001. - 159 s.

2. Panfilova E. V. Tsennosti kultury i dosugas tudencheskoy molod Yozhi: rezultatyissledovaniya / E. V. Panfilova // Molodoyucheniy. — 2012. — #8. — S. 278-283.

3. Mihaylyuk M. Internet yak sferadozvlil Evo Yidlyalnost molodl/ M. Mihaylyuk // Molodlzhniysotslologlchniy forum NTU «HPI»: materlalinauk-prakt. konf.studentlv I asplrantlv, m. Harklv, 12–13 travnya 2016 r. : Ch 2 – H. : NTU «HPI», 2016. – С. 8.

4. Sudich Yu.V. Rolsotsialnyihsetey v zhiznimolodezhi // Nauchnoesoobschestvostudentov XXI stoletiya. obschestvennyienauki: sb. st.po mat. XIV mezhdunar. stud. nauch.-prakt. konf. # 14. [Elektronniyresurs] / Yu.V. Sudich - Rezhimдоступу: [http://sibac.info/archive/social/8\(11\).pdf](http://sibac.info/archive/social/8(11).pdf)

Бондаренко Яна Сергіївна

студентки 3 курсу, групи IT-34,
факультету інтегрованих технології та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ІНТЕРНЕТ – ЗАЛЕЖНІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ

ИНТЕРНЕТ – ЗАВИСИМОСТЬ В МОЛОДЕЖНОЙ СРЕДЕ

У даній роботі досліджується залежність молодих людей від Інтернету. Люди настільки віддають перевагу життя в Інтернеті, що фактично починають відмовлятися від свого «реального» життя, проводячи до 20 годин в день у віртуальній реальності. Інтерес до вивчення комп'ютерної залежності та Інтернет залежності виник понад 20 років тому. В даний час

термін «комп'ютерна залежність» все ще не визнаний багатьма вченими, що займаються проблемами психічних розладів, проте сам феномен формування патологічної зв'язку між людиною і комп'ютером став очевидний і набуває все більшого розмаху.

Актуальність проблеми залежних пов'язана зі зміною підходів до світу ігор в епоху глобалізації і усвідомленням її ролі в інформаційній цивілізації. Всі залежності, які зустрічаються у людини, в тому числі як і азартно-ігрова, приносять дуже велику шкоду суспільству. Вони виключають зі суспільства, досить молодих активних людей, заважають культурному і духовному розвитку, позбавляють людину здорових соціальних потреб. Молода людина поринає в віртуальну реальність, припиняє спілкуватися з оточуючими людьми. І тому можна стверджувати, що ці дії негативно позначилися на самореалізації молоді, на виборі життєвих стратегій.

Термін «Інтернет-залежність» був запропонований І. Гольдбергом: це розлад поведінки в результаті використання Інтернету і комп'ютера, що надає згубний вплив на побутову, навчальну, соціальну, робочу, сімейну, фінансову чи психологічну сфери діяльності людини [1].

Доктор Кімберлі Янг, директор Центру Інтернет-залежності (University of Pittsburgh-Bradford), яка вивчила понад 400 випадків IAD, вважає, що кожен, у кого є доступ до модему і виходу в Інтернет, може стати Інтернет-залежним, причому найбільшому ризику піддаються власники домашнього комп'ютера. Поки немає достатньо достовірних даних, але за попередньою оцінкою від 1 до 5 відсотків користувачі Інтернету впали в залежність від нього. За даними Янг, Інтернет-залежні використовують Інтернет для отримання соціальної підтримки (за рахунок приналежності до певної соціальної групи: участі в чаті або телеконференції); сексуального задоволення; можливості «творіння персони», викликаючи тим самим певну реакцію оточуючих, отримання визнання оточуючих [1].

Якщо говорити про причину Інтернет – залежності в молоді то досить багато залежить від самої людини, її характеру. Наприклад, підвищена уразливість, схильність до депресії, тривожність, відхід від проблем. Такі молоді люди, як правило, не вміють будувати відносини з однолітками і протилежною статтю, погано адаптуються в колективі, що сприяє відходу від життєвих труднощів в віртуальний світ комп'ютера .

Також можна стверджувати що формування комп'ютерної залежності часто пов'язано з особливостями виховання і стосунками у сім'ї: гіперопіка або навпаки завищені вимоги і «комплекс невдахи», порушені відносини серед інших членів, труднощі в спілкуванні та взаєморозумінні.

Людину, яка залежна від Інтернету, можна помітити відразу. Вона весь вільний час проводять за комп'ютером, від цього вона отримує ейфорію, на задній план відходять друзі і родина, з'являються проблеми в навчанні чи роботі. Такі люди відчують головний біль, сухість в очах, біль в спині, оскільки все більше часу проводять сидячи перед монітором. В деяких випадках пропускають прийом їжі, а також нехтують особистою гігієною.

За даними різних досліджень, Інтернет-залежними сьогодні є близько 10 % користувачів у всьому світі, з них у віці 18-25 років в чотири рази більше, ніж взагалі наркозалежних. І кількість молодих людей, що потрапляють в цю залежність, зростає з кожним днем [1].

Так як Інтернет – це величезне джерело інформації, послуг, спілкування, приємного проведення часу, то і типи Інтернет - залежності досить різноманітні. К. Янг виділяє 5 типів Інтернет-залежності [1]:

- Нав'язливий веб-серфінг (інформаційне перевантаження) – нескінченні блукання в Інтернеті, заради пошуку інформації.

- Постійний потяг до віртуального спілкування і Інтернет-знайомств.

- Постійна фінансова потреба – азартні ігри в мережі, непотрібні покупки в Інтернет-магазинах, участі в Інтернет-аукціонах.

- Залежність від ігор.

- Постійний потяг до перегляду фільмів в Інтернеті.

- Кіберсексуальна залежність.

Для того щоб позбавитися від комп'ютерної залежності молодій людині досить аналізувати причину виникнення залежності (ігри, Інтернет...), усвідомити цю проблему. Незважаючи ні на що, звернутися за допомогою. Якщо ситуація досить критична, то звернутися до психолога. Відволікати себе, почати займатися спортом, спілкуватися з родиною та друзями, більше проводити час на свіжому повітрі, записатися на гуртки, робити щось нове, розширити свій кругозір.

Щоб уникнути Інтернет-залежності і користуватися інформаційними технологіями на благо, необхідно не тільки проводити профілактичні бесіди, але й займатися вихованням і самовихованням комп'ютерної культури користувачів.

Інтернет, комп'ютер відіграють велику роль в житті людини, несуть користь людям, але в свою чергу вони також завдають величезної шкоди, змінюючи психологічну і соціальну складову сучасного суспільства. Дуже важливо контролювати себе, своїх близьких, друзів. Головне ніколи не забувати жити в реальному світі.

Література

1. Янг К. С. Диагноз Інтернет-зависимость Текст. / К. С. Янг // Мир Інтернет. — 2000. — № 2. — С. 24-29.

Клочко Ілля Олегович

студент «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТАМИ ЯК ЧИННИК ЯКОСТІ ОСВІТИ

ПОСЕЩЕНИЕ ЗАНЯТИЙ СТУДЕНТАМИ КАК ФАКТОР КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Поліпшення якості освіти та рівний доступ до неї є одним з головних завдань сучасної державної політики, національним пріоритетом, умовою реалізації права громадян на освіту. Проблема якості освіти нині пов'язують з розбудовою нової, інформаційної цивілізації ХХІ ст. Україна здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, тому якість освіти охоплює всі основні функції та напрямки діяльності в цій галузі: якість викладання, підготовки й досліджень, а це означає якість відповідного персоналу й програм та якість навчання як результат викладання й досліджень [1, с. 13]

На сьогоднішній день в Україні система забезпечення якості вищої освіти здійснюється на рівні: вищого учбового закладу, держави та міжнародному рівні. Політика у сфері якості освіти, професійної підготовки і сертифікації фахівців, спрямовується на досягнення оптимального ступеня упорядкування педагогічної діяльності з урахуванням

особистісних, соціальних, економічних і державних потреб та інтересів учасників освітнього процесу [2,с.24].

Протягом тривалого часу спостерігається різке падіння відвідуваності учбових занять студентами під час навчання в вишах, незалежно від статі, віку, соціальних та демографічних груп, що в свою чергу, впливає на якість освіти загалом. Ситуація, що склалася дає змогу зробити висновок про масштабні обсяги проблем, що накопичились у сфері освіти за останні роки. Отож вирішення труднощів, неможливе без детального аналізу та пошуку першочергових причин виникнення і зрештою ви.

Важливу роль в підготовці професіоналів грає, безпосередньо, якість освіти, що представляє собою ряд системно-соціальних характеристик, які визначають відповідність системи освіти прийнятим вимогам, соціальним нормам, державним освітнім стандартам. Отримання якісної освіти безпосередньо залежить від якості самих вимог (цілей, стандартів і норм), якості ресурсів (програми, кадровий потенціал, контингент абітурієнтів, матеріально-технічне забезпечення, фінанси) та якості освітніх процесів (наукова та навчальна діяльність, управління, освітні технології), які безпосередньо забезпечують підготовку фахівців [4,с.38].

Варто зазначити, що компоненти якості освіти підпадають суттєвому впливу зі сторони зовнішніх та внутрішніх факторів-детермінант, що проявляються на макро-, мезо-та мікросоціальних рівнях. Варто підкреслити, що саме відвідуваність занять є інтегративним фактором, що пов'язані з суб'єктивними та об'єктивними чинниками, що впливають на якість освіти.

Отож ґрунтуючись на теоретико-методологічній основі можна було провести дослідження та отримати результати стосовно впливу відвідування занять студентами на їх учбову успішність.

Дослідження щодо визначення факторів, що впливають на успішність студентів НТУ «ХПІ» проводилось у грудні 2015 року серед студентів університету.

Для проведення опитування було обрано 3 курси (другий, третій та четвертий). Обсяг генеральної сукупності склав 4932 студенти. Вибірка – багатоступенева-комбінована. Після визначення курсів та окреслення генеральної сукупності за квотним принципом згідно загальної кількості студентів, що навчаються на різних факультетах визначилась кількість осіб, що потрапляють у вибірку. Після проведення розрахунків їх кількість склала 742 чоловіка.

Головною метою, було визначення факторів, які на думку студента впливають на низьку відвідуваність і зрештою погану успішність. Ми спробували з'ясувати, як часто студенти різних курсів пропускають заняття, та які фактори впливають на незадовільну ситуацію із відвідуваністю та успішністю студентів НТУ «ХПІ». Були отримані наступні результати:

- переважна більшість опитаних студентів не пропускають заняття (53 %). Проте 30 % пропускали щонайменше 1-3 пари кожного тижня на протязі усього семестру, 11 % 4–6 пар, 4 % 7–8 пар, і всього 2 % більш ніж 8 пар.

- хлопці частіше не відвідують лекції та семінари, ніж дівчата (53 % проти 38 %).

- частіше за все пари не відвідують студенти, які проживають самотійно (винаймають помешкання або знімають кімнату у гуртожитку), менш за все пропуски мають мешканці міста та області, які проживають із батьками.

- більш високі бали під час сесії отримують студенти, які майже не пропускають занять, проте 93 % тих, хто пропускав 7-8 пар та 84 % тих, хто пропускав більш ніж 8 пар склали сесію в строк. Кожний п'ятий тих студентів, які пропускають більш ніж 7 пар на тиждень склав сесію на «5» та «4»; а майже кожний другий з них отримують поміж трійок також і високі бали, а саме чотири та п'ять, що свідчить про їх організованість та комунікабельність на протязі усього навчального семестру, можливо попередній високий рівень підготовки або низькі вимоги викладачів до студентів .

- студенти, які майже не пропускали занять, вважають, що навчальна успішність впливає на успіх майбутньої професійної кар'єри. Протилежна думка спостерігається серед прогульників.

- ³/₄ студентів мають уявлення про роботу за своєю спеціальністю, чим старше курс навчання, тим уява більш чітка. Кожному четвертому респонденту було важко дати відповідь на це питання.

- дівчата більше налаштовані працювати за отриманою спеціальністю, ніж хлопці (60 % проти 51 %), але майже кожний третій не визначився. Більше планують працювати за спеціальністю студенти, які вчаться на відмінно та добре.

- не було виявлено впливу наявності роботи у студента під час навчання на його навчальну успішність нами, проте працюючі студенти частіше пропускають заняття ніж ті, які не працюють.

– найпоширеніші причини, які спричиняють низьку навчальну успішність на думку студентів: некомфортна температура в аудиторіях; робота студента паралельно із навчанням (76 % та 59 % опитаних вказали на це відповідно); нецікаве викладання предметів та невдало складений розклад учбових занять (по 52 % студентів обрало цю відповідь); особисті проблеми (42 % опитаних).

Отож, значущість дослідження проблеми навчальної успішності студентів визначається підвищеними вимогами до сучасних випускників технічних вузів. Розвиток ринкової економіки, новітніх технологій у виробництві зумовили необхідність підвищення якості освіти. Успішність студентів – це одна з найважливіших характеристик якості освіти та освітньої діяльності навчального закладу, за якою можна судити про досягнуті результати або про наявні проблеми. На успішність навчання студентів у вищих навчальних закладах впливають багато факторів: рівень довузівської підготовки, володіння навичками самоорганізації, планування і контролю своєї діяльності (насамперед навчальної), мотиви вибору ВНЗ, матеріальне становище, стан здоров'я, сімейний стан, форма навчання (очна, заочна, дистанційна), матеріальна база вузу, рівень кваліфікації викладачів і обслуговуючого персоналу, престижність вузу і, нарешті, індивідуальні психологічні особливості студентів.

Література

1. Шереги Ф. Э. Социология образования: прикладной аспект. / Шереги Ф. Э. Харчева В. Г., Сериков В. В. — М. : Юрист, 1997. — С. 43-37
2. Вікторов В. Основні критерії та показники якості освіти/ В. Вікторов// Вища освіта України. — 2006. — № 1. — С. 54-59.
3. Лещинський О. Міжнародні моделі оцінки якості освіти/ О. Лещинський// Вища освіта України. — 2007. — № 4. — С. 32-35.
4. Зінченко В. О. Якість вищої освіти: чинники впливу / В.О.Зінченко // Освіта Донбасу .— 2011. — № 4. — С. 55-59.

Овчаренко Христина Володимирівна

студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХП», м. Харків, Україна.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ СІМ'Ї В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОЙ СЕМЬИ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЕ

Семья – древнейшая и наиболее распространенная из малых социальных групп. Ее основаниями являются совместное проживание и хозяйство, поддержка и забота о каждом члене семьи, духовное общение. Семья – фундамент общества, поскольку именно она формирует основные качества человека и вводит его в мир социальных отношений. Как у любого государства у семьи есть функции, структура, ресурсы и проблемы, которые нужно решать, чтобы сохранить целостность.

В современной Украине молодежная семья значительно отличается от семьи прошлых времен. Согласно проведенных исследований социологов и психологов, в результате которых выяснилось, что существуют такие тенденции развития молодежной семьи:

- современный человек стал эгоистичным, ему необходимо больше времени на самого себя, удовлетворения своих личных желаний, потребностей. Но ведь семейному человеку такое поведение совсем не свойственно, потому, что он сосредоточен на заботе своих членов семьи, а не на самом себе. Так как брак не дает полной свободы именно поэтому многие пары живут в незарегистрированных союзах;

- отличительной чертой семейных взаимоотношений в нашей стране заключается в том, что они взаимосвязаны с общим кризисным состоянием государства. Из-за отсутствия условий для своевременного становления экономической самостоятельности заставляет молодежь заключении брака и рождения детей откладывать до лучших времен. Например, 2/5 опрошенных считают, что «заводить сейчас детей безответственно». В связи с этим получают распространение неупорядоченные формы половых отношений, что в свою очередь негативно влияет на семейно-брачную ориентацию, нарушает репродуктивное здоровье жен, приводит к «вынужденных браков», безбрачного материнства;

– каждая третья семья распадается из-за онлайн зависимости хотя бы одного из родителей;

– больше половины опрошенных считают, что в семье должно быть равноправие, и лишь треть отметили, что главой в семье хотели бы видеть мужчину;

– изменение отношений между детьми и родителями (они стали более гибкими, подвижными и равноправными).

Таким образом, можно сделать вывод, что исследуя тенденции молодежной семьи в современной Украине имеют специфический характер. Эмоциональное и материально-экономическое, репродуктивное состояние на не высоком уровне, которое в дальнейшем может привести к негативным последствиям.

Пантюшкова Людмила Олексіївна

студентка 1 курсу, групи БФ 16-А,
факультету бізнес та фінанси,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДОПРИЗОВНОЮ МОЛОДДЮ

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ СОЦИАЛЬНО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С ДОПРИЗЫВНОЙ МОЛОДЕЖЬЮ

Сучасний період державотворення в Україні характеризується складними соціально-економічними, політичними й духовними процесами. Він ускладнюється сьогодні військовими діями на Сході України. Широкомасштабне реформування Збройних сил, на які покладена відповідальність за оборону України, захист її суверенітету, висувають підвищені вимоги до свідомості, самосвідомості, мотивації, життєвих настанов і ментальності військовослужбовців. Відомо, що вони безпосередньо формуються й розвиваються в процесі патріотичного виховання взагалі та військово-патріотичного, зокрема.

Сучасні дослідження стану допризовної підготовки юнаків та військово-патріотичного виховання в напрямі формування готовності старшокласників до військової служби в Збройних силах України у навчальних закладах піддається обґрунтованій критиці за низьку ефективність, формалізм, заорганізованість, орієнтацію на кон'юнктуру.

Побудова системи військового навчання і виховання вимагає від педагогів, а також від широких кіл громадськості удосконалення якості виховної роботи в цьому напрямі, підвищення його ефективності.

Забезпечення потреби суспільства і держави у висококваліфікованих, оборонно- та наступально-спроможних військових фахівцях-патріотах Української держави, задоволення інтересів підростаючого покоління у постійному вдосконаленні власного професійного рівня як захисника Вітчизни покликана не тільки професійна військова, але й, насамперед, загальна середня освіта.

У допризовній підготовці школярів на сучасному етапі мають місце низьке інформаційно-методичне забезпечення, застаріла, а часом відсутня матеріально-технічна база, недостатнє використання наукових досліджень та історичних джерел, її невідповідність сучасним запитам практики, невисокий кваліфікаційний рівень викладацького складу, що, безумовно, не найкращим чином позначається на якості допризовної підготовки.

Добра фізична підготовка юнаків допризовного і призовного віку є першорядною умовою швидкої адаптації молодих солдатів-початківців до військової служби і фундаментом для подальшого успішного виконання службових обов'язків. А для цього вони повинні мати необхідний рівень фізичної і психологічної підготовленості, бути здатними за короткий час опанувати програму загальновійськової підготовки молодого бійця.

Класний керівник часто є і вчителем-предметником і не завжди має вільний час приділяти належну увагу в навчально-виховному процесі формуванню у юнаків допризовного віку патріотичних якостей особистості та інтересу до військової служби. Вважається, що керувати роботою з патріотичного виховання, повинні спеціально підготовлені педагоги (наприклад, це може бути соціальний педагог, учитель-предметник з «Захисту Вітчизни», звільнений від класного керівництва, вчитель, який пройшов професійну службу в армії і психолого-педагогічну підготовку на курсах підвищення кваліфікації).

Розглядаючи питання про психолого-педагогічної підготовки педагогів до патріотичного виховання юнаків допризовного віку у своєму дослідженні, ми спираємося на сукупність принципів, до яких відносяться

- зв'язок теорії і практики;

- вміння підійти творчо до вирішення нового професійного завдання;
- наукова компетентність патріотичного виховання;
- прояв позитивного емоційного ставлення до виховного процесу.

Практична соціальна робота з військовозобов'язаною молоддю переважно реалізується через діяльність консультативних пунктів при військових комісаріатах, військових частинах та під час проведення акцій «Психологічний десант» у військових частинах. Форми і методи соціальної роботи вибираються з урахуванням напрямів роботи, категорій молоді і потреб конкретних військових колективів на основі угод про спільну діяльність, що укладаються між ЦСССДМ та командуванням військових частин, військових комісаріатів .

Консультативний пункт при військових комісаріатах, військових частинах є спеціалізованим формуванням центрів соціальних служб для молоді, метою діяльності якого є надання соціальних послуг призовної молоді.

Серед новацій закону - збільшено тривалість строкової військової служби незалежно від виду Збройних сил України – до 18 місяців, для осіб з вищою освітою (магістрів) – 12 місяців.

- збільшено максимальний вік для призову на строкову службу з 25 до 27 років;

- контракт на службу в армії тепер можна буде укласти терміном від одного до п'яти років, тоді як раніше контракти укладали лише на п'ять років.

Тому, для того щоб визначити рівень патріотичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах ми провели експериментальну роботу на базі Гадяцької спеціалізованої школи I-III ступенів №3, Полтавської області, серед учнів 11-го класу.

В роботі нами були використані тестові методики На першому етапі діагностували ставлення юнаків до служби в Збройних силах України. Для цього провели тестування «Ставлення учнів до служби в армії» учасники анкетування відзначали «так» або «ні» та анкета містила відкриті питання, в яких можна було висловити свою думку. Результати тестування подаємо в діаграмі яку ви бачите на екрані. Провівши дане тестування констатуємо той факт, що у старшокласників сформоване негативне ставлення до служби в Збройних силах.

З метою виявлення причини відмови юнаків від служби у

Збройних силах України, проводимо тест «Рівень самооцінки», мета якого полягала у визначенні рівня самооцінки кожного опитуваного. Результати тестування подані на діаграмі, яка подана на екрані.

Провівши дане тестування, ми можемо зробити висновок, що 60 % учнів мають занижену самооцінку - це означає, що вони важко переносять критику зауваження на свою адресу, намагаються завжди рахуватися з думкою оточуючих і часто страждають від комплексів неповноцінності.

Інші 40 % учні мають середній рівень самооцінки, а це свідчить про те, що вони рідко страждають від комплексу неповноцінності й лише час від часу намагаються підлаштуватися під думку оточуючих.

Результати даної діагностики дають підстави для припущення – юнаки з заниженою самооцінкою як правило мають труднощі в адаптації в новому колективі (а це може бути колектив військового підрозділу), а отже будуть труднощі під час адаптаційного періоду у військових частинах.

Результати тестування дають підстави стверджувати, що 60 % опитуваних, які набрали від 6 до 8 балів, характерні депресивні стани. І тільки 40 % учнів набрали від 9 до 10 балів. А це означає, що вони вміють проводити вільний час, друзі ніколи з ними не засумують.

Таким чином, значний відсоток учнів, які мають проблеми з самооцінкою, а це, як показують дослідження сучасних науковців, може навіть провокувати проблеми адаптації під час служби в Збройних силах України.

Результати проведеного нами дослідження дають нам підстави для припущення – негативне ставлення до служби в Збройних силах України, низький мотиваційний аспект проблеми – це результат низької ефективності роботи з військово-патріотичного виховання в загальноосвітньому закладі.

На нашу думку, буде ефективною, якщо використовувати сучасні інтерактивні методи: виховні години проводити у вигляді тренінгів. Виховання дітей шкільного віку здійснюється в процесі навчальної та виховної роботи в школі та за її межами, формуючи свідому, активну, корисну для суспільства особистість. Провідна роль у цьому процесі належить вчителям загальноосвітніх закладів. Отже, для підвищення рівня патріотичного виховання в школах ми розробили рекомендації для вчителів.

Вивчивши особливості організації соціально-педагогічної

роботи з допризовною молоддю в загальноосвітніх навчальних закладах, можна констатувати про необхідність розробки комплексної, інтерактивної системи підготовки допризовників до служби в Збройних силах України. Сучасний зміст допризовної підготовки в школі вимагає реформування, тобто забезпечення його національної спрямованості відповідно до економічних, політичних, соціально-культурних умов розбудови української держави, досягнень науково-технічного прогресу. Головним напрямом роботи щодо поліпшення якості навчання, перебудови всієї педагогічної діяльності з допризовниками, на нашу думку, повинні бути інтерактивні технології військово-патріотичного виховання та навчання школярів.

Слід відзначити, що в рішенні проблем патріотичного виховання сучасного покоління повинна в першу чергу брати участь сама молодь, усвідомлюючи всю важливість своєї участі в житті Батьківщини, любити, знати і поважати її культуру, традиції та історію. Однак направляти дії молоді в потрібне русло повинна як держава, так сім'я, школа та вищий навчальний заклад вуз, їх основне завдання полягає у взаємодії з метою формування національної самосвідомості, громадянськості і патріотизму у сучасної молоді. На вирішення цих завдань спрямовані рекомендації, розроблені нами під час курсового дослідження.

Рубан Евеліна Едуардівна

студентка 4 курсу, групи СГТ 53,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

ЛІДЕРСЬКІ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

ПРАКТИКА ЛІДЕРСТВА У СТУДЕНТОВ

Трансформації сучасного суспільства, розвиток ринкової економіки висувають особливі вимоги до людини як до суб'єкта різних соціальних процесів, відкривають нові перспективи управління як всередині неформальних соціальних спільнот, так і формальних (підприємств, організацій та ін.). У суспільній свідомості відбувається поворот в розумінні ролі особистості: від нав'язування йому ролі безособового гвинтика до визнання суб'єктної, акторської сутності людини в діяльності.

Соціально-економічні, політичні, культурні перетворення в сучасному суспільстві змістили акцент з колективного, громадського, державного на індивідуальну ініціативу, на активність особистості, на самоорганізацію і саморегуляцію всіх суб'єктів соціального життя. Крім того, суперечливість, нелінійність суспільного розвитку, непередбачуваність багатьох соціальних явищ, нагромадження невирішених життєво важливих проблем викликають все зростаючу потребу в ініціативних лідерах, здатних самотійно, творчо діяти відповідно до зміни нестабільній обстановці. У суспільстві, що розвивається на демократичних принципах, лідерство, поряд з ринковими відносинами і конкуренцією, виступає в якості дієвого, ефективного інструменту суспільного розвитку, соціального прогресу. Потреба в лідерах і лідерство як механізм підвищення ефективності життєдіяльності соціальних утворень існує практично у всіх сферах суспільства: економічній, політичній, сферах науки, культури, освіти та інших та актуалізує вивчення його становлення серед студентів.

Формування лідерських практик у студентів ВНЗ є комплексно організована діяльність, що враховує специфіку феномена лідерських устремлінь, об'єктивні і суб'єктивні обставини, що призводять до такої діяльності і особливості студентів ВНЗ.

Лідерські практики студентів ВНЗ є формою націленості їх особистості на досягнення високих результатів у певній сфері соціальної взаємодії, в деякій предметній області або проблемної ситуації в складі групи, що визнає домінування лідера протягом певного проміжку часу, автономного або пов'язаною з якими-то обставинами. Як особливе утворення, що стимулює і орієнтують активність людини, вони включають в себе ціннісно-сміслову, мотиваційну і поведінкову складові, що відображають різні аспекти функціонування лідерських практик студентів ВНЗ.

Лідерські практики студентів поділяються на активні, потенційно-активні і пасивні, що може виступити основою диференціації студентів по дієвості лідерських практик. Типи лідерських практик студентів корелюють з низкою їх особистісних характеристик (самооцінкою, домінантністю, орієнтацією на самореалізацію, суб'єктивним контролем, емоційною стійкістю, особистісною тривожністю, самотійністю, життєвим змістом і сміливістю).

Формування лідерських практик студентів проходить успішно в системі, яка об'єднує проведення навчання

лідерству, тренінгів розвитку лідерських якостей та створення в вузі середовища лідерства. Навчання лідерства являє собою спеціально організоване взаємодія зі студентами в рамках лекційно-семінарських курсів, спрямоване на освіту у останніх базових компетенцій у сфері лідерської поведінки, комунікативні компетенції; професійні компетенції. Розвиток якостей лідера включає розвиток у студентів «пролідерських» життєвих орієнтацій; вдосконалення емоційної, саморегуляції; зміцнення волювої «сфери особистості; формування вміння впливати на інших людей; підвищення самооцінки. Створення в ВНЗ середовища лідерства передбачає проведення зі студентами організаційної роботи відповідно до умов, що дозволяють проявитися і закріпитися у них лідерським якостям.

Період навчання у ВНЗ є сензитивним періодом для формування лідерських практик студентів в силу низки об'єктивних і суб'єктивних обставин. До об'єктивних обставин, що сприяють формуванню лідерських практик, відноситься особлива відповідальність, що накладається суспільством на студента як майбутнього фахівця і соціально активного громадянина, а також значну питому вагу самостійності, делегованих йому з боку суб'єктів опіки. До суб'єктивних обставин відноситься: зрілість всіх функцій студента, його широка інформованість, наявність досвіду побудови соціальної взаємодії.

Лідерські практики студентів включають в свій склад три основних компоненти, які виражають різні аспекти їх функціонування: ціннісно-смісловий, мотиваційний і поведінковий. Ціннісно-смісловий компонент лідерських практик характеризує поле цінностей, з якими для суб'єкта асоціюється лідерство. Мотиваційний компонент лідерських практик характеризує поле мотивів звернення суб'єкта до лідерського поведінки. Поведінковий компонент лідерських практик характеризує ступінь активності суб'єкта по реалізації лідерського поведінки.

Сак Світлана Іванівна

студентка 3 курсу, групи ІТ 34-Б,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХП», м. Харків, Україна.

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДОЇ СІМ'Ї

СОЦИАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МОЛОДОЙ СЕМЬИ

Тема семьи является актуальной во все времена. Ведь семья – первая в жизни человека социальная общность (группа), благодаря которой он приобщается к ценностям культуры, осваивает первые социальные роли, приобретает опыт общественного поведения. В ней он делает свои первые шаги, переживает свои первые радости и огорчения, из семьи выходит в большой мир, чтобы потом вернуться обратно, когда в этом мире ему станет неуютно.

О том, насколько важна семья в жизни каждого человека, говорили еще древние мыслители. Древнегреческий философ Платон, например, считал, что каждый мужчина обязан жениться до 35 лет. Брак входил в общественные повинности граждан. Отказ от женитьбы, по Платону, – преступление. «Пренебрегающий этой обязанностью должен был ежегодно платить налог, чтобы не воображал, что жизнь без брака удобна и выгодна». При этом немаловажное значение имело то, как молодые люди, особенно женщины, подготовлены к семейной жизни. По мнению Платона, они должны обучаться тем же искусствам, что и мужчины, так же, как и они, овладевать воинскими навыками. При заключении брака важно знать, из какой семьи молодой человек берет жену, или в какую семью родители отдают свою дочь. К тому же и сами молодые люди должны хорошо знать друг друга до брака. Главным назначением семьи Платон считал рождение здоровых детей (граждан). Поэтому он приводил конкретные рекомендации относительно того, как обеспечить здоровое потомство. По его мнению, самых крепких детей рожают женщины в возрасте от 20 до 40 лет от мужчин не старше 55 лет. Недопустимо, подчеркивал Платон, зачатие в состоянии алкогольного опьянения, так как это чревато тяжелыми последствиями для будущих детей.

О необходимости и пользе супружества, особенностях взаимоотношений мужа и жены, роли каждого из них в семье говорил в «Никомаховой этике» Аристотель. Он считал, что семья – это первый вид социального взаимодействия людей,

она является той первоначальной ячейкой, из которой возникло государство. Объединение нескольких семей Аристотель называл «селением», считая его переходной формой от семьи к государству. Именно от Аристотеля берет свое начало мысль о том, что семья – неотъемлемый элемент социальной структуры общества: с одной стороны, в семью проникают проблемы общества, а с другой – семья воздействует на отношения в обществе, влияет на характер всех процессов социальной жизни. Каждый член семьи сохраняет определенную автономность и благодаря этому входит в различные другие объединения людей, в социальные группы (учебные, производственные, политические), вступает в некоторые отношения с государственными учреждениями, соседями и другими сообществами, представляя в них либо интересы своей семьи, либо свои собственные взгляды, которые сформировались в семье.

В то же время семья не является простым набором индивидуумов, каждый из которых занимается своими делами. Это сложное социальное образование, каждый член которого одновременно является и неповторимой личностью, индивидуальностью, и составной частью единого целого – семейной группы. В свою очередь, эта группа не так проста, как может показаться на первый взгляд. Не случайно исследованием ее проблем активно занимаются философы, социологи, этнографы, демографы, правоведы, историки, экономисты, психологи, педагоги, медики. Кроме того, она привлекает внимание исследователей таких областей научного знания, которые, на первый взгляд, не имеют к семье непосредственного отношения. Физики пытаются объяснить особенности развития семьи с помощью законов термодинамики. Химики ищут биохимические основы счастливой и несчастливой любви, выделяют специальные «запахи любви», которые облегчают процесс установления контактов между мужчиной и женщиной, создания и сохранения семьи. Математики с помощью ЭВМ рассчитывают оптимальную стратегию поведения в супружеской паре и в любовном треугольнике. Литература и искусство пытаются помочь людям найти рецепт семейного счастья.

Философия и социология понимают семью как малую социальную группу, члены которой связаны брачными и родственными отношениями, общностью быта, взаимной помощью и моральной ответственностью. Знакомые слова об «ячейке общества» встречаются именно в этом определении:

семья – ячейка (малая социальная группа) общества, важнейшая форма организации личного быта, основанная на супружеском союзе и родственных связях, т.е. отношениях между мужем и женой, родителями и детьми, братьями и сестрами, другими родственниками, живущими вместе и ведущими общее хозяйство на основе единого семейного бюджета.

Семья имеет множество функций. Одной из главных является репродуктивная функция. Она состоит в воспроизводстве жизни, то есть рождении детей, продолжении человеческого рода, заботе о физическом и психическом здоровье подрастающего поколения. Воспитательная функция отвечает за формирование личности ребенка. Систематическое воспитательное воздействие семейного коллектива на каждого своего члена в течение всей его жизни. Постоянное влияние детей на родителей и других взрослых членов семьи. Семейное и общественное воспитание взаимосвязаны, дополняют друг друга и могут, в определённых границах, даже заменять друг друга, но в целом они неравнозначны и ни при каких условиях не могут стать таковыми. Семейное воспитание более эмоционально по своему характеру, чем любое другое воспитание, так как «проводником» его является родительская любовь к детям, вызывающая ответные чувства детей к родителям. Однако непорядок в воспитании может обернуться взаимной ненавистью, это тоже надо учитывать.

Важно является также и обучающая функция. Ведь в семье происходит обучение подрастающего поколения. Здесь учат говорить, ходить, читать, считать.

Коммуникативная функция. Посредничество семьи в контакте своих членов со средствами массовой информации, литературой и искусством. Влияние семьи на многообразные связи своих членов с окружающей природной средой и на характер ее восприятия. Организация внутрисемейного общения, досуга и отдыха, связанного с общением. Взаимное культурное и духовное обогащение.

Удовлетворение членами семьи своих биологических и материальных потребностей. Удовлетворение потребности в сохранении их здоровья – хозяйственно-бытовыми способами. Питание семьи, приобретение и содержание домашнего имущества, одежды, обуви, благоустройство жилища, создание домашнего уюта, организацию жизни и быта семьи, формирование и расходование домашнего бюджета. Это хозяйственно-бытовая функция.

Экономическая функция состоит в ведении членами семьи общего хозяйства. Формировании крепких экономических связей между ними. Нормы семейной жизни включают обязательную помощь и поддержку каждого члена семьи в случае, если у него возникают экономические трудности. Общественное производство средств к жизни, восстановление истраченных на производстве сил своих взрослых членов. Наличие своего бюджета. Организация потребительской деятельности.

Защитная функция. Во всех обществах институт семьи осуществляет в разной степени физическую, экономическую и психологическую защиту своих членов

Функция объединения усилий. Г. Навайтис в качестве наиболее важной особенности функций семьи выделяет комплексность. Каждая потребность, удовлетворяемая семьей, может быть удовлетворена и без нее, но только семья позволяет удовлетворить их в комплексе, который в случае сохранения семьи не может быть раздроблен или распределен между другими людьми.

Важно понимать, что с течением времени в семье удельный вес каждой из функций может меняться. Какие-то функции выходят на первый план, а какие-то на второй или вообще исчезают. В молодой семье на первом месте может быть секс, а в пожилой - нет. Появление детей в семье выдвигает на первый план функцию воспитания и быта.

Ейсмонт Катерина Олександрівна

студентка 4 курсу, групи СГТ 53,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ФУНКЦІЇ МОДИ В ЖИТТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ФУНКЦИИ МОДЫ В ЖИЗНИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Сучасне українське суспільство характеризується кардинальними змінами науково-технічного характеру, які істотно впливають на соціокультурні умови життя людини. Зміна соціальної реальності вимагає нові соціальні якості особистості для адаптації до нових умов. Одним з механізмів соціальної регуляції в структурі соціокультурних відносин стає мода. Вона діє як інструмент, створюючи певний стандарт поведінки та стиль життя молоді, починаючи від вибору

вищого навчального закладу і закінчуючи вибором друзів або використання певного сленгу.

Мода – це специфічна і динамічна форма стандартизованої масової поведінки, яка виникає переважно стихійно під впливом домінуючого в суспільстві настрою і швидко мінливих смаків і захоплень.

Найбільшою групою суспільства, яка постійно і всебічно дотримується модних стандартів і течій є студентська молодь. Подібна прихильність характеризується соціально-психологічними особливостями даної групи. Студенти завжди відкриті новому оскільки вважають себе зобов'язаними підтримувати певний стандарт життя, йти «в ногу з часом», вони найбільше схильні до демонстративного та ідентифікаційного споживання, серед них переважає активне споживання модного одягу, техніки, засобів особистої гігієни і туалетних приладь. Вони найбільше піддаються впливам реклами, кінофільмам, де показують ідеальне, розкішне життя, завдяки модним атрибутам і студенти вірять, що завдяки цьому спроможні досягти визнання та повагу у соціумі. Тому студентська молодь стежить за модними тенденціями, вона завжди у пошуку чогось нового, більш сучасного. І це відбувається постійно, бо основною характеристикою моди є її мінливість і нетривалість, вона змінюється спонтанно й поширюється в стислий термін.

Мода виконує ряд функцій завдяки яким задовольняє різнобічні інтереси молодих людей: наслідування – з одного боку мода задовольняє бажання студента не дуже виділятися на фоні оточуючих, а з іншого – дозволяє реалізувати потребу бути неповторним, підкреслити те, в чому полягає його індивідуальність, пробудити інтерес оточуючих до нього.

Мода виконує функцію регулятора поведінки, коли акцент робиться на відмінностях у стилі життя з метою досягти або зберегти свою соціальну ідентичність. Частіше за все це проявляється у зовнішніх ознаках – одязі, зачісках, сленгу, манері поведінки, аксесуарах, ставленні людини до свого тіла тощо.

В процесі соціалізації у студентському середовищі мода також виявляє свою комунікативну функцію, вона служить засобом комунікації між студентами, несе інформацію про характер спілкування. Модна комунікація забезпечує передачу певних культурних зразків, які наділяються модними значеннями.

Потреба в престижі, повазі і самоповазі відноситься до числа найважливіших потреб людини. Слідуючи моді, яка

розповсюджена в певній групі, студент може отримати більш вигідний для себе статус. Тому придбання модної речі, дотримання модного стилю поведінки у студентів може здійснюватися заради соціальної престижності.

Крім того мода найлегшим чином дозволяє реалізувати потребу людини в «самовираженні», тобто через використання модних новинок сконструювати свій індивідуальний імідж.

Придбання студентами модних речей може приносити справжнє задоволення, наслідком якого, в свою чергу, є психофізіологічна розрядка.

На сьогодні вплив моди настільки тотальний, що слідування їй може носити як позитивний так і негативний характер. Щоб бути модним студентська молодь готова вживати алкогольні напої та наркотики, палити, поводити себе в супереч загально прийнятим нормам. Або навпаки, займатися спортом, дотримуватися здорового харчування, займаються самоосвітою тощо.

Таким чином, мода має численні можливості впливу на сучасне студентство. Вона є формою становлення індивідуальності та комфортного перебування у суспільстві, поєднуючи в собі як негативні, так і позитивні сторони, що викликає суперечливе ставлення до неї як з боку молоді, так і в суспільстві загалом.

СЕКЦІЯ 4

**ГЕНДЕРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВІ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Побежко Ольга Миколаївна

студентка 3 курсу,
факультету соціального управління,
Брянський державний педагогічний університет,
м. Брянськ, Республіка Білорусь.

**УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ГЕНДЕРНА
ДИСКРИМІНАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ**

**УПРАВЛЕНИЕ ПЕРСОНАЛОМ И ГЕНДЕРНАЯ
ДИСКРИМИНАЦИЯ НА РЫНКЕ ТРУДА**

Сегодня трудовая дискриминация – актуальная проблема не только для Беларуси, но и для всего мирового сообщества. Международная организация труда в докладе «Трудовое равенство: обуздывая сложности» утверждает, что, несмотря на все прилагаемые усилия, дискриминация не исчезает, но меняет формы, и эти барьеры мешают мировому сообществу добиться полноценной реализации своего потенциала в сегодняшней глобализированной экономике.

На наш взгляд, чрезвычайно интересен опыт Соединенных Штатов по борьбе с трудовой дискриминацией, где процент выигранных дел о дискриминации по возрасту очень высок. Сотрудник, подозревающий, что его подвергли возрастной дискриминации, имеет возможность получить квалифицированную помощь в организации под названием «The Age Discrimination in Employment Act» («Закон против дискриминации по возрасту на рабочем месте»). На сайте Департамента занятости и проживания Department of Fair Employment and Housing (www.DFEN.ca.gov) собрана полная информация о правах сотрудника [1]. Отметим, что противозаконным считается, если работодатель не дает сотруднику повышения по причине половой принадлежности или личных обстоятельств сотрудника, не принимая во внимание его предыдущие трудовые достижения. Кроме того, противозаконно на собеседовании при приеме на работу задавать вопросы, касающиеся этнической принадлежности, политических взглядов, вероисповедания, работодатель не

имеет права спрашивать, собирается ли соискатель иметь детей или просить прикрепить к заявлению фотографию. Для современной Беларуси, где нет законодательной базы для борьбы с трудовой дискриминацией, этот опыт может оказаться очень полезным.

Литература

1. Ильин Ю. Трудовая дискриминация принимает новые формы / Юрий Ильин // Бизнес-журнал Онлайн. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.business-magazine.ru/mech_new/staff/pub282971

Босюк Альона Сергіївна

студентка 2 курсу, групи IT-24,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

ГЕНДЕРНАЯ ДИСКРИМИНАЦИЯ НА РЫНКЕ ТРУДА: МИФЫ ИЛИ РЕАЛЬНОСТЬ?

Актуальністю даної роботи є те, що гендерна дискримінація охоплює багато сфер суспільства – і це проблема, яка не забезпечує рівності між чоловіком і жінкою у сфері праці. Щоб вирішити цю проблему необхідно розібратися чому між чоловіком і жінкою існує гендерна нерівність.

Метою даної роботи є розгляд гендерної дискримінації на ринку праці і довести або ж спростувати чи існує вона взагалі.

Вивченням даної теми займалася компанія інтернет-рекрутменту HeadHunter згідно з якою чоловіків в 4 рази частіше призначають на вищі керівні посади, ніж жінок (за даними на жовтень 2016 р.). Найскладнішими для жінок в кар'єрному плані є так звані «чоловічі» сфери: промисловість, будівництво, видобуток сировини, IT. У перерахованих вище сферах діяльності жінок топ-менеджерів менше 10 %.

Розгляньмо деякі поняття. Отже, що ж таке гендерна дискримінація? Гендерна дискримінація – упереджене ставлення, дискримінація людини за ознакою статі чи гендерної ідентичності.

Дискримінація – обмеження або позбавлення прав одних економічних суб'єктів (держав, підприємств, громадян) в порівнянні з іншими без законних на те підстав.

Рекрутмент (підбір персоналу) – це процес залучення, відбору та підбору кваліфікованих фахівців для роботи.

Сегрегація (відділення) – поділ людей в суспільстві на категорії за ознакою відмінності соціальних статусів, що вимагають обмеження сфери життєдіяльності.

В Україні проблема гендерної нерівності як і раніше актуальна, що можна підтвердити виходячи з індексу гендерної нерівності (ІГН), який, за даними на 2012 рік, склав 0,335, що ставить Україну на 57-е місце серед 146 країн.

Основна ідея рівноправності жінок і чоловіків, на мою думку, полягає в тому що за своїм логічним мисленням (інтелекту) і фізіологічним потенціалом слабка стать ні в чому не поступається чоловікам. Дискримінація на ринку праці виникла тоді, коли до потенційних працівників, які мають однаковий фізичний та інтелектуальний потенціал, відносяться по-різному через приналежність до певної статі. Основою даної нерівності можна вважати наявність гендерних стереотипів, які розвивають професійну сегрегацію.

Великою проблемою для роботодавця при наймі на роботу жінок, в Україні і далеко за її межами, є так звана декретна відпустка. Не кожен погодиться взяти на перспективну вакансію молоду дівчину, оскільки в даній ситуації начальство буде керуватися кар'єрою компанії або фірми, ніж кар'єрним ростом співробітника. У Європі жінки, боячись втратити роботу, почали ходити працювати разом з новонародженими немовлятами. Яскравим прикладом служить депутат Європарламенту від Італії – тридцятип'ятирічна Лічія Ронзуллі. На засідання парламенту в Страсбурзі вона прийшла разом зі своєю донькою. На той момент дівчинці було трохи більше місяця. Таким чином, вона вирішила привернути увагу до труднощів, з якими стикаються жінки, які намагаються поєднати кар'єру і особисте життя.

Таким чином, можна сказати, що гендерна дискримінація на ринку праці в більшій мірі є реальністю, ніж міфом. Чоловікові набагато простіше знайти собі роботу, яка забезпечить кар'єрний ріст та гідну заробітну плату, а жінкам необхідно доводити, що особисте життя не буде стояти на заваді для створення кар'єри.

Голтвянська Юлія Володимирівна

студентка 1 курсу, групи БФ 16-А,
факультету бізнесу та фінансів,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

АБОРТ : УБИВСТВО ЧИ ОСОБИСТИЙ ВИБІР?

АБОРТ : УБИЙСТВО ИЛИ СОБСТВЕННЫЙ ВЫБОР?

Аборт – переривання вагітності шляхом приведення організму до стану викидня. Дана доповідь буде стосуватися саме цієї болючої і гострої проблеми на сучасному етапі. Я вважаю доречним розглянути це питання саме зараз, оскільки Україна «гордо чи ганебно» займає перше місце за кількістю абортів у світі. Розглядали тему передчасного переривання вагітності і Е. Сгречч та В. Тамбоне у праці «Біоетика», де вони дійшли до певних висновків. В цілому вони стосувалися теми штучного абортів, і того, як його розглядають. Доторкнулися і до культурного аспекту, що стосувався легалізації штучних викиднів. Вони розглянули питання абортів зі сторони культури різних народів, історії та соціології, дали означення з точки зору права та богословської позиції. Знайшли визначення перериванню вагітності, як одній з ознак культури смерті.

За сучасними медичними стандартами абортів проводяться, коли плід не має 20 тижнів, або ж, при невідомому терміні, якщо його вага не перевищує 400 грамів. Україна внесла деякі поправки до вищезгаданих правил, тут , за бажанням жінки, аборт проводиться лише до 12 тижня, далі ж, тільки за медичними показниками, або підпільні абортів, що є небезпечними і, звісно ж, забороненими.

Далі ж хотілося б поглянути у минуле, і розглянути ставлення до цього у великій колись державі, званій Радянським Союзом.

У вищезгаданій аборт був методом регулювання народжуваності. Станом на 1990 рік в Україні кількість штучних переривань вагітності перевищувала 1 мільйон на рік. Тобто число абортів було у 1?5 рази більше за число народжених дітей. З часом кількість даних процедур почала повільно, але впевнено зменшуватись, оскільки люди змінили відношення до сексу, і залишили його у своєму житті ще й як метод задоволення, що не обов'язково має закінчитися заплідненням. За останні десятиліття частота штучних переривань знизилася у 10 разів порівняно з 1980 роком.

Соціологи пов'язують це зі зростанням рівня сексуальної освіти серед населення, проведенням бесід з цієї теми серед школярів, підвищенням рівня контрацептивної культури і гендерною рівністю. Тому сьогодні співвідношення переривань вагітності до кількості усіх зачатъ становить 22 %. Велика частка серед них – аборти за медичними показниками. Якщо розглядати питання переривань вагітності до 12 тижнів за власним бажанням, то нині їх проводять через економічні чи соціальні показники, або ж небажання народжувати у будь-якому випадку.

Хотілося б розглянути цю тему ще й з іншої сторони – позиціонування у середовищі релігії. Однозначно можна сказати лише єдине: аборт – гріх, хоч ти під хусткою, а хоч босоніж. Але існують дещо різні види табу на це питання, коли християнство позиціонує дані дії як гріх, то віряни, що звуться анушами, забороняють собі навіть різноманітні засоби контрацепції, а тому їх родини сягають чисельністю до 20 осіб. Звісно, останні є прикладом принципу «скільки має бути, стільки і буде», але не все так чудово, не кожна жінка може народити самотійно, і тому частина вдається до кесаревого розтину.

То ж чому така невтішна статистика? А все тому, що ще одним коридором до акушерського крісла на даний вид процедури є медичні показання. Якщо ви неспроможні виносити дитину, це загрожує вашому здоров'ю, під час вагітності ви захворіли на хворобу, що несе загрозу для розвитку плоду чи ж під час УЗД-діагностики виявили патологію плоду, то вас мають направити на процедуру, яка може стати роковою для вашої жіночої кар'єри, – штучний викидень. Враховуючи всі вищезгадані причини, звісно, більшість зважується на цей крок, але не рідкістю є випадки, коли діагностика невірна, і плід не мав патології.

Ну і прийшов час розставити деякі крапки. Отже, жінка, котра зважилася позбавитися дитини – відважна, оскільки слід врахувати і процедуру аборту, що досить часто проводиться всліпу (без УЗД) і негативні наслідки, що він несе (безпліддя, невиношування, інвалідність жінки, і навіть її смерть). Безперечно, засуджувати чи хвалити – справа суб'єктивна, але у сучасному світі вдаватися до процедури, через те, що «так вийшло і мені це непотрібно» – дикість. Досить часто така проблема постає і перед малолітніми, коли ті просто соромляться купувати презервативи. В якості рекомендацій можна порадити підвищити рівень знань з питання контрацепції, а держава в свою чергу має

забезпечити анонімне придбання засобів запобігання вагітності. Що ж стосується ставлення до абортів як до вбивства чи необхідного кроку, то тут панують різні думки. З моєї точки зору, це – однозначне вбивство зародку життя і ще однієї зірки, що могла б засяяти.

Гуржий Аліна Андріївна

студентка 3 курсу, групи О 54-Б,
факультету технологій органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС ЖІНКИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

СОЦИАЛЬНЫЙ СТАТУС ЖЕНЩИНЫ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

В современном обществе роль женщины неуклонно возрастает. Во всех странах мира увеличивается их удельный вес в экономике, политике, культуре и общественной жизни. Между тем, адаптация женщин к современным политическим и социально-экономическим условиям имеет высокие издержки. В связи с этим деятельность по защите прав женщин с конца XX века активизировалась и обрела мощный глобальный импульс и международное звучание. Генеральной Ассамблеей ООН был принят ряд документов с целью достижения равенства между мужчинами и женщинами в обществе, в том числе «Конвенция о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин», в которой подчеркивается, что по-прежнему имеет место дискриминация женщин, означающая различие, исключение или ограничение по признаку пола, и признается, что «для достижения полного равенства между мужчинами и женщинами необходимо изменить традиционную роль как мужчин, так и женщин в семье и обществе», а роль женщины в продолжении рода не должна быть причиной дискриминации, поскольку воспитание детей требует совместной ответственности мужчин и женщин и всего общества в целом.

В современном обществе остаются женщины-сторонницы консервативных убеждений, которые ограничиваются выполнением обязанностей по дому, уходом за детьми, их воспитанием и служением законному супругу. Однако такой поход ошибочен, поскольку женщина видит свое призвание в

сохранении семейных ценностей и не стремится отделять свои собственные достижения от успехов супруга. Но всё же большинство женщин в современном мире строить карьеру и пытаются достичь материальной независимости. Часто современные женщины ставят карьеру на первое место, и лишь потом статус жены и матери. Таким образом, происходит переоценка ценностей, что приводит к переосмыслению значения семьи и брака у представительниц слабого пола.

Основная причина неравенства между мужчинами и женщинами заключается в способности женщин к деторождению. В связи с этим и появляется необходимость главенствующей роли мужчины, поскольку большинство женщин не способны самостоятельно обеспечивать себя и детей средствами к существованию.

В современном обществе имеет место дифференциация профессий по половому признаку. Как правило, высокооплачиваемая работа закреплена за мужчинами. В основном разделение профессий на «мужские» и «женские» предопределено устройством общества, а также в некоторых случаях дифференциация предопределяется природой, то есть тем, что у мужчин и женщин есть свое естественное предназначение, склонности и способности. Гендерное неравенство особенно заметно в таких сферах, как управление, бизнес и наука.

В современном мире существует дискриминация при устройстве женщин детородного возраста на работу. Так многим женщинам отказывают в предоставлении рабочих мест, в связи с возможным уходом в декретный отпуск.

Также, не смотря на равноправие, работодатели предпочтительно принимают на работу мужчин. А заработная плата за выполнение одной и той же работы мужчинами и женщинами значительно отличается.

Несмотря на повышение числа женщин во всех органах государственной власти, большинство руководящих должностей остается за мужчинами. Участие женщин в политической сфере чаще всего воспринимается негативно. Для установления гендерного равенства, а также реализации женщинами равных с мужчинами прав и возможностей необходимо представительство женщин во всех органах, принимающих политические решения. Это обеспечило бы выдвижение законодательных инициатив, близких их интересам.

Во все времена ключевые позиции в науке занимали мужчины, хотя научные открытия совершали и женщины. Было распространено мнение о том, что женщины не предрасположены к интеллектуальной деятельности, однако такое убеждение не является правдивым, а научная деятельность без участия женщины обречена на провал. Женщины обладают иным мышлением, которое необходимо, чтобы дать другое направление для развития науки. Однако очень часто работа оценивается хуже, если известно, что её автором является женщина, а также наблюдается ущемление их авторских прав при подготовке к опубликованию результатов совместно выполненной с мужчинами работы.

Таким образом, несмотря на формальное равноправие женщин и мужчин, во многих случаях необходимы активные действия, чтобы обеспечить провозглашенное равенство в действительности. Особенно выражена дискриминация в экономической, политической сфере и науке. Женщина в силу биологической и социальной программ наследственности несёт большую нагрузку по воспитанию детей и ведению домашнего хозяйства, то общество должно расширить ее возможности в социальном и профессиональном аспектах, формировать более благоприятные условия для ее развития. Особенно выражена дискриминация в экономической, политической сфере и науке.

Дреєва Ганна Сергіївна

студентка 3 курсу, групи ІТ 24,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ НА СУЧАСНОМУ РИНКУ ПРАЦІ

ПРОБЛЕМЫ ГЕНДЕРНОГО НЕРАВЕНСТВА НА СОВРЕМЕННОМ РЫНКЕ ТРУДА

Актуальність гендерної нерівності на ринку праці, на даному етапі розвитку сучасного суспільства, набирає все більших масштабів. Незважаючи на очевидний прогрес, в плані гендерної дискримінації, вона як і раніше охоплює багато сфер діяльності. Наприклад, сферу економічних можливостей, доступу до ресурсів і можливості розпорядження ними, а також політичну сферу і подання власних інтересів. І чим більше жінки стають соціально

102

активними, тим частіше виникає питання про гендерну нерівність.

Метою даної роботи є дослідження проблеми гендерної нерівності на ринку праці.

Гендерна нерівність – характеристика соціального устрою, згідно з якою різні соціальні групи (в даному випадку – чоловіки і жінки) мають стійкі відмінності, що призводять до їх нерівних можливостей в суспільстві [1].

Всі наші судження, що стосуються теми гендерної нерівності ґрунтуються на понятті абсолютно протилежному, тобто «гендерній рівності», обговорюючи яку ми, перш за все, відштовхуємося від законів, прописаних в Конституції України. А саме ст. 17 «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». З цього випливає, що в законодавстві України визначено, що гендерна рівність - це рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати абсолютно рівну участь у всіх сферах життєдіяльності нашого суспільства. Це означає, що згідно із законом жінки і чоловіки рівні. Виникає нагальне питання, а чи завжди це так? На жаль, ні. Це обумовлено стереотипами, сформованими за довго до становлення жінок і чоловіків на одному рівні соціокультурного розвитку.

В результаті сформованих обставин, жінка вважається «відстаючою статтю», особливо явний прояв цього визначення можна спостерігати в сфері праці: начальником повинен бути чоловік, жінка – секретарем. Від чоловіка чекають прагнення до влади і досягнення висот, в той час, як амбітність у жінок вважається ненормальним явищем. Це, в кінцевому підсумку, впливає на визначення ролей в суспільстві, на те, хто в ньому приймає життєво важливі рішення і на чию користь вони приймаються. Так, наприклад, кількість жінок, що займають керівні посади менше, ніж чоловіків. Також при прийомі на добру, високооплачувану роботу, перш за все, віддадуть перевагу чоловікам, або ж відразу в вимогах до вакансії вказують, що потрібен чоловік. Це суперечить Конституції України і визначенню «гендерної рівності», так як є явною гендерною дискримінацією або навіть «дискримінацією на рівні переваг».

Можна зробити висновок, що на сучасному етапі економічного розвитку жінки формально отримали рівні права на рівні з чоловіками, які суспільство намагається розвинути і всіляко закріпити. Однак наявність деяких стереотипів і упереджень не дає можливості перейти суспільству на новий

рівень соціального розвитку з огляду на приклад розвинених європейських країн, США та Канади, в яких гендерна політика отримала більш поширений і ефективний характер. Будемо сподіватися, що українські жінки, в недалекому майбутньому, зможуть безперешкодно брати участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства і держави, нарівні з чоловіками. І в разі утиску своїх прав, жінка матиме реальну можливість відстояти свої позиції, відновити порушені права та притягнути винних до відповідальності відповідно до закону. Адже багато що залежить від нас самих. А досягнення гендерної рівності є необхідним і дуже важливим фактором суспільного розвитку.

Література

1. Агеев В. С. Міжгрупова взаємодія. Соціально-психологічні проблеми. — Київ : Світ, 2010. — 244 с.

Захожий Олександра Володимирівна
студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

ТЕЛЕСЕРІАЛИ ЯК ЗАСІБ ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

ТЕЛЕСЕРИАЛЫ КАК СПОСОБ ГЕНДЕРНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ

Гендерная социализация начинается с самого рождения, только определив пол ребенка, его выносят из роддома, обмотав конвертик малыша розовой или синей ленточкой. Сразу же начинается обучение ребенка гендерной ролью мальчика либо девочки.

И в процессе роста и развития ребенка, огромное давление идет со стороны телевиденья. Будучи маленькими девочками, мы видим по телевизору рекламу детской косметики «Маленькая фея» и желаем получить ее. Ведь так мы станем взрослее, так мы сможем почувствовать себя «взрослыми» в кругу сверстников. Возникнут ощущения взрослой девушки так, как подобает взрослым, мы уже можем пользоваться косметикой.

И сами того не замечая, мы не понимаем, как влияет на нас телевизор. Мы смотрим сериалы, чтобы отвлечься. Лично я даже не задумывалась над этим. Сейчас, во всем мире, очень остра проблема гендерного неравенства. Но все

начинается с гендерной социализации и очень интересно провести такую параллель с телесериалами.

Очень интересен термин фейсизм и то, как пытаются показать нам женщин и мужчин. И это действительно совершенно по-разному! Фейсизм (от англ. face — лицо) — это преимущественное выделение лица в изображении мужчин и больший акцент на тело в изображении женщин в средствах массовой информации [1, с. 296].

Когда мы смотрим телевизор, то зачастую нам демонстрируют сильных, мужественных, независимых, умных, знающих свое дело мужчин. Делая акцент на лицо, нам демонстрируют интеллект и эрудицию «сильного пола». Не зря же мужчин называют «сильным полом»? И правда, не будем же мы представлять «сильный пол» как слабых, сексуальных персон, без цели в жизни и каких-либо интересов.

В первую очередь, по общему мнению, женщина – это хранительница домашнего очага. С этого все и начинается. То есть, показывая нам женщин, демонстрируют не лицо, а делают акцент преимущественно на теле. Нам пытаются навязать, что женщина должна быть слабой, должна сидеть дома и воспитывать детей, не имея собственных интересов и вообще целей в жизни. Женщина всегда должна быть сексуальной, так нам ее демонстрируют. Это часто вызывающий внешний вид, легкомысленность и намеки определенного содержания. Женщина не может занимать высокую должность, это в принципе не ее, нам навязывают это что бы мы и сами не задумывались о карьере. Нас заранее ставят перед выбором, семья или карьера? Как бы сразу обрекая нас на то, что это невозможно совместить, да и не нужно. Хотя если подумать, то мы понимаем: «А почему бы и нет?». Если женщина хочет счастливую семью и реализоваться в карьере, то это возможно, только больше желания и вперед к своим мечтам.

Проводя аналогию с сериалами «Интерны» и «Воронины», сделаны следующие выводы. В сериале «Воронины» главная героиня, Вера, сидит дома, ждет мужа с работы, воспитывает троих детей, у нее нет хобби, нет интересов, ведь она женщина и семья на первом месте. Во многих сериалах, особенно зарубежных, женщины именно так и представлены.

В сериале «Воронины», Варя, работает врачом, но женщина врачом быть не может, она глупая, неуверенная в себе. И доктор Быков, всегда указывает ей на ее «дефект», она должна сидеть дома и заниматься совершенно другими делами, а не лечить людей. Сам Быков, отличный врач, умный

и востребованный специалист, не в зависимости от его грубости и неуважительного отношения к людям. Романенко, тоже плохой интерн, но его нельзя уволить, так как его мама главный врач. А как так получилось, что женщина и главврач? Конечно же, благодаря мужчине, он ее устроил на этот высокий пост, который явно не для женщин. То есть, это не ее личная заслуга.

После вышесказанного хочется сделать следующие выводы: мы должны понимать, что телесериалы оставляют отпечаток в процессе гендерной социализации личности. И мы должны объективно оценивать ситуацию, которую нам пытаются навязать. Женщина и мужчина равны, не стоит демонстрировать женщин неподобающим образом.

Литература

1. Нельсон Т. Психология предубеждений. Секреты шаблонов мышления, восприятия и поведения. — СПб.: «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2003.— 384 с.

***Заратуйко Анастасія Олегівна,
Хакімова Надія Геннадіївна***

студентки 3 курсу, групи О44-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ЗРІВНЯННЯ ПРАВ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК

ПЛЮСЫ И МИНУСЫ УРАВНИВАНИЯ ПРАВ МУЖЧИН И ЖЕНЩИН

На протяжении всей истории развития общества женщины не имели одинаковые с мужчинами права. Сегодня во многих странах эта проблема формально решена, хотя в Ватикане женщины не имеют права голосовать, а в Брунее, Ливане, Саудовской Аравии и Объединенных Арабских Эмиратах их избирательные права ограничены, в ряде стран Африки и Ближнего Востока ежедневно сталкиваются с вполне законным насилием и угнетением со стороны мужчин.

Мы рассмотрим положительные черты и сложности, которые вызвало достижение равноправия мужчин и женщин. С точки зрения общества равенство полов имеет такие преимущества:

– рынок трудовых ресурсов пополнился женщинами, которые свои таланты и способности активно реализуют. В Украине сейчас на рынке труда 42 % женщин и 58 % мужчин;

– рост политической активности и участия в органах власти женщин меняет саму политику. Статистика свидетельствует, что государства, имеющие в своих парламентах и правительствах меньше 25-30 % женщин, плохо справляются с проблемами охраны материнства и детства, прав ребенка, социальной защиты, и наоборот;

С точки зрения личности для самой женщины выравнивание прав с мужчинами привело к тому, что:

– женщина сейчас имеет стимул быть образованной и успешной в профессиональной сфере, что увеличивает её авторитет в глазах детей, мужа, окружающих людей;

– женщина может реализовывать себя в профессиональной сфере, посвятить свою жизнь любимому делу, не спрашивая ни у кого разрешения;

– женщина стала независимой в материальном и личном плане. Если она не счастлива в браке, то может подать на развод и при этом не быть осужденной обществом;

– женщина может сама планировать рождение ребенка, выбирать, сколько и когда рожать детей;

– насилие по отношению к женщине со стороны мужа незаконно и уголовно наказуемо.

Однако, равноправие мужчин и женщин повлекло за собой ряд проблем, а именно:

– уменьшение рождаемости из-за нежелания женщин уделять детям много времени и внимания, т. к. они хотят реализовать себя в профессии и построить карьеру;

– женщины, являвшиеся ранее хранителями нравственных традиций, активно перенимают те формы негативной девиации, которые ранее были распространены в среде мужчин (алкоголизм, наркомания, преступное поведение);

– интересы самостоятельной и активной женщины необходимо учитывать мужчине во всех сферах жизни, а это нравится не всем. Авторитет и уважение в её глазах надо завоевывать, а раньше лидерство мужчин не оспаривалось. Это ведет к росту конфликтности в семье и увеличению числа разводов;

– происходит размывание гендерных стандартов поведения, что с одной стороны увеличивает свободу в проявлении индивидуальности, но с другой стороны может дезориентировать и вызывать неоднозначные реакции разных

людей. Все это требует роста толерантности, уважения прав людей на самовыражение.

Подводя итог, очевидно, что борьба за равенство мужчин и женщин является составной частью борьбы за права человека.

Ірклієнко Юлія Сергіївна

студентка 2 курсу, групи ІТ 25,

факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,

НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОФІЛАКТИКА АБОРТІВ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

ПРОФИЛАКТИКА АБОРТОВ КАК СОЦИАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА

Аборт–медицинский термин, обозначающий искусственное прерывание беременности. Изучение абортів и методов борьбы с ними актуальны потому что, аборты негативно сказываются на здоровье женщины – как физическом (занесение инфекций, бесплодие, кровопотеря), так и психическом (депрессия, чувство вины, обиды). Кроме того их распространение крайне плохо сказывается на демографической ситуации в стране, снижая прирост населения, который на данный момент в Украине отрицательный и составляет – «- 0,4 %».

Политика государства по отношению к абортам может быть разной: максимально репрессивной – от абсолютного запрещения, до разрешения только в случаях, когда существует угроза жизни матери; до разрешения по медицинским или социально – экономическим показаниям. В Украине женщина имеет право по собственному желанию решать делать ли операцию искусственного прерывания беременности при сроке до 12 недель. Право на аборт позволяет:

1) сохранить здоровье матери, если беременность и роды, могут каким – то образом ей угрожать;

2) предотвратить рождение детей, родители которых не имеют возможности их воспитывать и содержать;

3) избежать появление на свет тяжелобольного ребенка;

4) предотвратить появление ребенка, родители которого не имеют желания его воспитывать и вообще иметь (это поможет избежать жестокого обращения с детьми, лишения родительских прав и даже детской смертности);

5) избежать «подпольных» абортів, которые несут большую угрозу жизни и здоровью матери из-за того, что они проводятся в антисанитарных условиях людьми, часто не имеющими должного опыта и знаний.

В мировой практике выработаны следующие методы борьбы с абортами: запрещение, кроме случаев тяжелой аномалии плода, изнасилования, инцеста или угрозе жизни матери; запрет рекламы абортів; принятие законов о защите прав эмбриона, с предоставлением ему всех прав, которыми обладает человек, с момента зачатия эмбриона; предоставление врачам закрепленного законодательно права отказаться от аборта; создание специальной комиссии (гинеколог или акушер, а также терапевт и социальный работник) по вопросу, может ли несовершеннолетняя девушка на сроке 10 недель и больше получить право на аборт; врачи, совершившие аборт после 14 недель, лишаются свободы на срок от 6 месяцев до 7 лет. В рамках трактовки права женщины распоряжаться своим телом, принятой в Украине эти меры неприемлемы.

Профилактику абортів следует начать с полового воспитания подростков, с получения ими контрацептивной грамотности, объяснения негативных последствий абортів и ответственности за свое здоровье, здоровье сексуального партнера и будущих детей. Медицинские работники проводят лекции в школах на тему зачатия и контрацепции, но это единоразовые мероприятия, не позволяющие закрепить и усвоить полученную информацию.

Чтобы уменьшить количество абортів в Украине и свести к минимуму их негативные последствия для здоровья женщин нужно проводить открытые бесплатные лекции на тему зачатия и вреда абортів; удешевить современные средства контрацепции для увеличения их доступности; ввести бесплатные консультации пар на тему наиболее подходящего для них способа контрацепции; повысить качество контрацептивов, для увеличения их эффективности; раздавать бесплатную литературу на темы контрацепции, ответственного родительства и зачатия; проводить психологические сеансы для женщин с незапланированной беременностью, с целью уберечь их от необдуманных решений и помочь взвесить все обстоятельства; врач и психолог должны после проведения аборта помочь женщинам пережить стресс и наблюдать за их здоровьем, чтобы минимизировать риск осложнений от проведенной операции.

Костенко Вікторія Анатоліївна

студентка 1 курсу, групи СГТ 14-В,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОСТИТУЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

ПРОСТИТУЦИЯ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА

Проституция как явление существует с самого появления человека. На сегодняшний день основной причиной толкающей девушек к продаже своего тела является социально-экономический фактор. Проституция была, есть и будет. Всегда! Ее не будет только в том случае, если не будет денег, что в принципе невозможно, она всегда будет хотя бы по той простой причине, что спрос рождает предложение, и весь вопрос лишь в цене. Бороться с проституцией как явлением бесполезно, но свести к минимуму ее негативные последствия необходимо.

Следует сразу отметить, что ни один закон не сможет справиться с самым явлением проституции, но силы государства должны быть направлены на улучшение положения женщин. Здесь необходимо обратить внимание на опыт европейских стран, уже давно решившихся на «нестандартные», на украинский взгляд, подходы к этому вопросу.

Европейские государства на данном этапе пытаются законодательно закрепить статус занятых в секс-индустрии граждан. В Нидерландах и Германии проституция была легализована. В Греции проституция также легализована, но вместе с тем предписана обязательная регистрация и регулярные медицинские обследования, что позволит снизить вероятность передачи венерических заболеваний, в том числе ВИЧ и СПИД. Немецкий закон о проституции предлагает занятым в этой сфере женщинам заключать трудовые договора, которые предусматривают социальное страхование, то есть дают право на пособие по безработице, бесплатную переквалификацию и так далее. Таким образом, если занимающийся проституцией не доволен своим доходом или по каким либо другим соображениям, хочет отказаться от этого занятия, он становится на биржу труда, где ему, как и любому другому безработному, предлагают

перекваліфікацію с получением пособия на время учебы вплоть до устройства по новой специальности.

Безусловно, Украина на сегодняшний день не может на столь высоком уровне предоставить социальную защиту данной категории граждан, но важно обратить внимание на либеральные подходы к этой проблеме, целью которых является защита женщин, вынужденных таким образом зарабатывать себе на жизнь. А медицинский контроль просто необходим. Легализация проституции полностью всей проблемы не решит. Государство должно принимать меры, по ее снижению учитывая соблюдение прав человека.

Лаптії Ольги Олександрівни

студентка 2 курсу, групи ІТ-24,
факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ НА СУЧАСНОМУ РИНКУ ПРАЦІ

ГЕНДЕРНОЕ НЕРАВЕНСТВО НА СОВРЕМЕННОМ РЫНКЕ ТРУДА

Проблематика обраної теми є надзвичайно актуальною для українського суспільства, адже кожна жінка стикається з нею постійно. Гендерна дискримінація вкоренилася в суспільній свідомості українців, що залишаються консервативними в гендерних стереотипах. Проблема гендерної дискримінації в Україні є надзвичайно актуальною, а досягнення гендерної рівності має сприйматися як ознака демократичності нашого суспільства, як запорука його економічного розвитку та стабільності.

Метою даної роботи є розгляд теми гендерної дискримінації на ринку праці, виявлення міфів та реальності.

Спочатку дамо визначення таким поняттям:

1. Гендер - (англ. gender - «стать», від лат. genus - «рід») - соціально-біологічна характеристика, через яку визначаються поняття «чоловік» і «жінка», соціокультурні ролі чоловіка і жінки як особистостей, на відміну від статі, яка позначає біологічні відмінності, цілісна психічна репрезентація статі, сповнена неповторним динамічним глибинним, здобута індивідом у результаті набуття індивідуального гендерного досвіду.

2. Дискримінація (лат. discriminatio «розрізнення») – будь-яка відмінність, обмеження або перевага, що заперечує або

зменшує рівне здійснення прав. Поняття охоплює виключення або обмеження можливостей для членів певної групи відносно можливостей інших груп.

3. Гендерна соціально-економічна нерівність – це соціальні, а не біологічні причини відмінностей у можливостях людей залежно від статі. Гендерна дискримінація – довільне, необґрунтоване, невинуватене обмеження прав і можливостей людей (як жінок, так і чоловіків) залежно від їх статі, що зменшує для них можливості у трудовій та соціальній сфері.

Дослідженнями даної теми займалися такі постаті: кандидат економічних наук, науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України Г. В. Герасименко, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри економічної теорії В. М. Черба (Університет митної справи та фінансів), кандидат соціальних наук О. Шестаковський (Інститут економіки та прогнозування НАН України, Київ).

Гендерна дискримінація є одним з проявів соціально-економічної диференціації населення, що зумовлює різні можливості самореалізації жінок і чоловіків в суспільстві. Під гендерною рівністю ми маємо розуміти не лише рівність юридичних прав жінок і чоловіків, а й однакову можливість умов реалізації цих прав. Тобто, жінки та чоловіки повинні користуватися однакоим суспільним статусом, мати однакові умови для реалізації всіх прав людини, однакові можливості робити внесок у національний політичний, економічний, соціальний розвиток та користуватися його результатами.

Прояви гендерної дискримінації у соціальній сфері життя не лише суперечать принципам демократії та справедливості щодо рівного ставлення до особи незалежно від статі, а й спричиняють наслідки для добробуту та соціального розвитку всього суспільства, оскільки знижують можливості економічного зростання на основі ефективного використання людського потенціалу. В Україні жінки дуже незначно представлені в представницьких органах влади та на вищих щаблях державного управління. В апараті державного управління спостерігається чітка закономірність: чим вище орган державної влади, тим менше представлено жінок у його складі. Хоча жінки становлять абсолютну більшість серед державних службовців (як керівників, так і спеціалістів), із просуванням по кар'єрних сходах, їх питома вага зменшується.

«Жіноча зайнятість традиційно переважає у сферах діяльності з нижчими рівнями оплати праці. У сфері

соціального забезпечення, освіти, побутовому обслуговуванні та культурі, в яких жінки становлять понад 70 % працюючих. Водночас «чоловічими» видами діяльності залишаються високооплачувані галузі важкої промисловості, транспорт, сфера підприємництва. Внаслідок цього середня заробітна плата жінок протягом останніх років не перевищує 70 % середньої заробітної плати чоловіків»[4].

Ідеалом гендерної рівності можна вважати таку ситуацію, коли жінки та чоловіки мають однаковий суспільний статус, однакові можливості для реалізації всіх прав людини, однакові перспективи робити внесок у національний політичний, соціальний та економічний розвиток та користуватися його результатами. Чисельні дослідження доводять, що на рівні окремих країн високі показники участі жінок в державних структурах супроводжуються значним зниженням рівня корупції та сприяють посиленню соціальної орієнтації державної політики. Тож, чи не настав той етап розвитку нашого суспільства, коли гендерна дискримінація має стати міфом, а не реальністю?

Ляш Катерина Сергіївна

студентка 2 курсу, групи ЕК 65,
економічного факультету,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ФЕМІНІЗМ : УЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА

ФЕМИНИЗМ : ВЧЕРА, СЕГОДНЯ И ЗАВТРА

В современном обществе все больше уделяется внимание проблеме феминизма. На сегодняшний день эта тема является очень актуальной, так как женщины стали всё больше показывать свою сущность, социальную роль и бороться за свои права.

Цель нашего исследования сравнить положение женщины в обществе в разные времена жизни, показать как изменилось восприятие женского Я среди мужского коллектива.

Феминизм – женское движение, целью которого является устранение дискриминации женщин и уравнивание их прав с мужчинами.

Идеи феминизма, возникнув в Европе в эпоху Просвещения, во второй половине XX века получили распространение в большинстве стран мира. Заявкой на выделение женской тематики в особый предмет рассмотрения

принято считать работу М. Уоллестоункрафт «Защита прав женщины», вопрос о неравноправии женщин обсуждали Ш. Фурье, Д. Дидро, М. Кондорсе, Ф. Энгельс и др. Со временем полученные результаты феминистских исследований оказали влияние на общественные дисциплины.

Из истории становится интересной проблема изменений положения женщины, и их отражение в современном мире. Положение женщины изучается во всех сферах общественной жизни. В политической сфере женщины занимали очень маленький процент. Благоприятные условия для деятельности женщин являлись учебные заведения, медицина, сфера обслуживания, при использовании не тяжелого физического труда, а также в социальной сфере. Одной из перспективных сфер, поддерживающих женскую занятость являлась сфера социального обслуживания населения.

Реализацию себя как личности женщины осуществляют в разных формах, в том числе и через развивающееся женское движение, обладающее относительной самостоятельностью. Адаптация женщин к современным условиям связана с большими социальными издержками, которые делают неравными стартовые возможности для мужчин и женщин.

В духовной сфере женщина достигла высот, в частности в науке, вопреки мнению многих ученых мужей, женщина смогла добиться огромных успехов, хотя ее деятельность всегда была связана с определенным риском.

Во все времена ключевые позиции в науке занимали мужчины, хотя научные открытия совершали и женщины. Широко распространено мнение, что мужчина – это дух, женщина – природа. Поэтому подчеркивается социобиологическая предопределенность женской неполноценности в науке. Довольно распространен взгляд, что половые различия связаны с интеллектуальными способностями. Имеют место теории, указывающие на биологические причины непреодолимых различий по интеллекту между мужчинами и женщинами.

В настоящее время положение женщины постепенно изменяется в лучшую сторону. На основе данных истории можно заметить, как женщина постепенно меняет свое положение в обществе, получая все больше прав и свобод. Особенно это характерно для политической и экономической сфер. Сейчас женщине проще добиться карьерных высот, продвинуться по служебной лестнице. Она смогла сделать так, что функции материнства и хранительницы очага стали не единственными. Теперь женщину можно воспринимать не

только как мать и домохозяйку, но и как полноправного члена общества, успешного политика, ученого экономиста.

Современное общество скорее можно назвать эмансипированным, т. к. современная женщина во многом научилась обходиться без мужчин. Сейчас даже существуют такие семьи, в которых основным источником дохода является женщина, а мужчина выполняет функции женщины, т.е. воспитывает детей, ведет домашнее хозяйство, следовательно, для современности зачастую характерна смена функций мужчиной и женщиной. Но далеко не всё цивилизованное общество эмансипировано. Явление, когда женщина является истинной главой семьи скорее исключение, зачастую ей приходится совмещать функции, как мужчины, так и женщины.

Нашему обществу еще есть куда стремиться. Этот вопрос является одним из важнейших вопросов, и его решение растянулось на столетия. Есть надежды на то, что в конце концов, его решение даст женщинам большую свободу в выборе деятельности, строительстве карьеры и устройстве семейного очага.

Литература

1. Зуйкова Е. М., Ерусланова Р. И. Феминология: Учебное пособие. — М. : Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2001. — 248 с.

2. Лахова Е. Ф. Роль женщин в демократизации общества // Женщины в политике, политика для женщин. — 1996. — № 6. — С. 5-9.

Масюк Юлія Михайлівна

студентка 2 курсу, групи ЕК 65,
економічного факультету,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ В СІМ'Ї

ПРОБЛЕМЫ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНЫХ РОЛЕЙ В СЕМЬЕ

Актуальность исследования проблемы доминирования в семье женщин над мужчинами обусловлена тем, что как известно, семья — один из наиболее многовековых социальных институтов, который возник в недрах первобытного общества. Проблемы семьи представляют

интерес, поскольку касаются каждого и являются одним из показателей качества жизни населения и благополучия общества, их изучали такие социологи как К. А. Витек, А. Г. Харчев, З. А. Янкова, Е. Б. Бреева, Ж. И. Тощенко, А. Е. Дарский, А. И. Кравченко, А. Т. Шинелева, Е. И. Холостова. Одной из проблем семьи является определить её главу, и как ни странно это звучит понять причины доминирования женщин.

В древние времена мужчины были охотниками и воинами, а женщины занимались домом. Возможно, именно такое разделение обязанностей позволило выжить человеку. На сегодняшний день роли мужчины и женщины в семье потерпели изменений, и это не могло не сказаться на их главенство.

Всегда возникал вопрос: «Кто же в семье главный?». Главная женщина – ведь все на ней: воспитание детей, создание уюта, бытовые проблемы? Или все же мужчина, поскольку он защитник и добытчик? Очень многие женщины, выйдя замуж, уверенны, что именно на их плечах лежат все трудности и хлопоты семейной жизни поэтому игнорируют мнение мужчин и считают, что они хозяйки. А мужчины, часто, претендуют на главенство только потому, что они мужчины, но в итоге сдаются под напором заботливых жен. Зачастую это происходит потому что женщины, сами того не замечая, начинают всю домашнюю работу взваливать на себя, и постепенно решают все: от мелких до самых важных вопросов. В этом случае проявляется то, что во взрослую жизнь выносятся поведение, которое бессознательно считывалось с родителей. Еще в детстве человек пропитывается семейным стилем отношений, где все решает мама, а отец и дети беспрекословно подчиняются, а уже взрослым человеком строит семью, повторяя те же привычки. Женщина может этого не осознавать и не видеть, но это естественным образом влияет на жизнь.

Также желание доминировать может отражать то, что происходит с женщиной на эмоциональном уровне. Она может бояться остаться одинокой или отверженной либо добиться этим чувства собственной важности, компетентности. Решить эту проблему можно разобравшись в себе, найдя ответ на вопрос – чего ты сам хочешь.

Главенствующее положение может достаться жене, из-за того что муж добровольно не хочет занимать его. Это может быть в случаях, когда муж имеет ответственную

работу, и является достаточно жестким человеком в своем труде. Дома он хочет отдохнуть от принятия решений, и в этот момент жена быстро принимает лидерство в семье.

По моему мнению, в любых партнерских отношениях, а особенно в семье важна адекватная позиция – «взрослый-взрослый». То есть жене не стоит принимать на себя роль матери и самореализоваться за счет доминирования. Быть взрослым – это уметь договариваться, в том числе и по вопросам ведения домашних дел. Правильным будет договориться о распределении обязанностей и о том, как будут приниматься решения в семье. Важно уважать труд друг друга, стараться понять и поддерживать человека рядом с вами, для этого неплохо поинтересоваться его увлечениями и попытаться разобраться в характере до вступления в брак.

Таким образом, женщины чаще всего доминируют в семье пытаясь спрятаться за условные традиции прошлого, при этом терзаясь и мучаясь от нереализованных желаний. Жизнь в семье такая же обычная жизнь, просто нужно наполнить семью поддержкой, взаимопомощью, пониманием, а не пытаться вырвать роль лидера.

Литература

1. Витек К. А. Проблемы супружеского благополучия / К. А. Витек. — М. : Базил, 2006. — 340 с.
2. Гребенников И. В. Основы семейной жизни: Учебное пособие для студентов педагогических институтов. — М. : Просвещение, 2001. — 148 с.
3. Сатир В. Стрессовые влияния на современную семью. [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.isfarinka.ru/news.php?item.451.18>
4. Социальные проблемы семьи и семейно-брачных отношений. [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.fmx.ru/sociologiya_i_obshhestvoznaniye/problemy_semi.html

Органова Марина Євгеніївна

студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

СЕКСИЗМ ТА ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ В РЕКЛАМІ

СЕКСИЗМ И ГЕНДЕРНАЯ ДИСКРИМИНАЦИЯ В РЕКЛАМЕ

Короткие ролики и плакаты, объявления на билбордах и в интернете - реклама так плотно вошла в нашу повседневную жизнь, что зачастую мы даже не обращаем на неё внимание. Но, как и любой источник информации, она влияет на наше мировоззрение, создавая понятия «нормальных вещей», и лучше всего за короткие 2 минуты отражает проблемы, существующие в нашем обществе. 28 марта Париж присоединился к другим европейским городам в борьбе за искоренение сексизма и гендерных стереотипов в рекламе. Нашей стране, к сожалению, до этого пока далеко, ведь большинство маркетологов уверены, что именно стереотипное поведение героев рекламы способно навязать желание купить этот продукт потребителю, а сексуальная девушка с глубоким декольте может продать что угодно.

Выпущенный Московским кредитным банком в 2016 году новогодний ролик немало всколыхнул общественность. В нём рассказывается история матери, которая постоянно пропадает на работе, и её обделенной вниманием дочери. В канун праздника женщину похищает «добрый» Дедушка Мороз и объясняет ей главные ценности жизни, посредством жестоких длительных испытаний. В конце видео героиня осознаёт свои ошибки и раскаивается. Ролик, по словам создателей, должен был стать «трогательной новогодней историей», но в результате он больше похож на открытую пропаганду насилия по отношению к женщине.

«Время подумать о главном, – ласково говорит нам Московский кредитный банк и бьет женщин с ноги по самому больному» - пишет в Facebook Полина Забродская, креативный директор агентства PubliciesLondon.

Активисты же обратили внимание на полное отсутствие отца в этой семье и сняли ответное видео, где главный герой мужчина, который оставил семью и выплачивает ежемесячные алименты, а в Новый год исправляется и приезжает к ребенку с подарком сам.

Не меньшую критику и резонанс вызвала рекламная кампания «Застрахуй её!» от страховой компании «АльфаСтрахование». Такие слоганы, как «Купил «немку»? Застрахуй ее быстро и без прелюдий!» и «Американки любят большое каско!» на билбордах были дополнены фотографиями девушек в национальных костюмах. Желание разнообразить плакаты и привлечь внимание к своему продукту привело к печальному результату. На компанию поступило много жалоб, что они использовали совсем неоднозначные намёки и оскорбительные выражения по отношению к женщинам, но ситуация так ничем и не закончилась. Представители «Альфы Страхования» продолжали утверждать, что речь идёт сутоубо о машинах и ничего сексистского они в этом не видят.

Но в большинстве случаев ситуация не приобретает таких масштабов, потому что пропаганда стереотипов подаётся в менее грубой форме. Так, например, реклама Garnier показывает, как девушка прячет свою естественную внешность от партнёра, нанося ББ-крем до того, как он успел проснуться и увидеть её без косметики («ББ крем – скількити спала, знає тільки він: ранок з коханим»). А компания Veet регулярно утверждает в своих видео, что «оставаться женственной можно лишь тогда, когда у тебя идеально гладкие ноги».

Немало достаётся в нашей рекламе и мужчинам, которые не соответствуют образу сильных, мужественных самцов. В ролике от Nivea охранник клуба наотрез отказывается пропускать паренька, который совершенно не может понять, в чем дело. После нескольких попыток разобраться в ситуации, мужчина ему таки отвечает, что «Пушок – не ок». В конце видео парень просыпается и история оказывается сном, а на его лице нет «порицаемой» растительности и рядом лежит красивая девушка.

Также, в рекламе нам постоянно пропагандируют, что нормальный мужчина не должен помогать жене по хозяйству или вообще в этом даже разбираться (как, например, в стиральных порошках, детских памперсах и тд.), но при этом он обязан уметь пить, есть за троих, водить машину и гладко бриться. В видео «Стародворских колбас» говорится, что нормальный мужчина должен «работать за троих» и продюсер ролика Стас Гусев считает, что неправильно понять его может только «не целевая аудитория».

«Базовая составляющая успешной рекламы: понятный аудитории месседж (посыл), – говорит Женя Безрукова, менеджер отдела рекламных исследований маркетингового

агентства IpsosComcon – Поштому грати на стереотипах ефективно: это економит ресурси и ефирное время». Любая необычная рекламная концепция имеет большой риск быть провальной, потому маркетологам намного выгоднее использовать уже заезженные темы, которые будут понятны сразу всем и каждому. Но уже сейчас крупные компании начинают понимать насколько важно получать хороший отклик аудитории. Спустя три года после выхода за рубежом ролик #LikeAGirl (#КакДевчонка) от бренда Always, наконец, появился и у нас с участием певицы Юлианны Карауловой. В нём рассказывается о том, как в подростковом периоде зачастую девочки теряют уверенность в себе и что не нужно стесняться того, какая ты есть.

Ещё одно видео выпустило рекламное агенство Badger&Winter. Оно посвящено объективации женщины в современном обществе (восприятии женщины как объекта). Идея ролика, как говорит соучредительница агентства Мадонна Бэдджер, появилась после поиска в GoogleImages по запросу «объективация женщин». Все изображения, которые появились на странице были рекламными плакатами. Видео #WomenNotObjects показывает примеры сексистской рекламы и описывает, что буквально там происходит. В конце говорится: «Я твоя мать, дочь, сестра, коллега или начальница. Не надо со мной так разговаривать».

Цьомкало Влада Костянтинівна

студентка 1 курсу, групи БФ 16-А,
факультету бізнесу та фінансів,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

СТАТЕВА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФІЗИЧНОГО НАСИЛЛЯ НАД ЖІНКОЮ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ДИСКРИМІНАЦІЙ ПО ПОЛОВОМУ ПРИЗНАКУ КАК ПРЕДПОСЫЛКА К НАСИЛИЮ НАД ЖЕНЩИНОЙ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Многие могут сказать, что в современном обществе никакой дискриминация не существует и женщина имеет такие же права, что и мужчина. Но, к сожалению, это ложь, за которой прячется истинная проблема. Что же касается физического насилия, то насилие над женщинами совершается во всех странах мира и остается одной из

наиболее серьезных нерешенных проблем современности. В среднем каждая третья женщина хоть раз в жизни становится жертвой физического насилия или грубого обращения с ней.

Гендерная дискриминация это просто возможность демонстрации своего превосходства. К сожалению, дискриминация проявляется на всех уровнях различных социальных институтов от семьи до государственной политики — и выражается в самых разнообразных социальных практиках.

Мужчинам приписываются качества, которые ассоциируются с силой, активностью, властью и доминированием, а женщинам — с подчинением, слабостью и пассивностью. Испокон веков женщина была объектом подчинения и исполнения. Благодаря качествам перечисленным выше у мужчины появилось право на господство над женщинами. Пользуясь этими преимуществами, мужчины позволяли и до сих пор позволяют себе вольности по отношению к противоположному полу. Видя в женщине объект сексуального влечения, пользуясь ее слабостью, мужчины прибегают к насилию, и мало кто стыдиться такого аморального поведения, снова демонстрируя свое превосходство.

Акцент дискриминации делается на том, что женщины менее сильны, активны и умны, нежели мужчины. В большинстве обществ в мире мужчины исторически обладали и до сих пор обладают большей политической властью, материальными ресурсами и более высоким социальным положением, чем женщины. Если мы углубимся в историю, то у женщины было всего несколько предназначений, первое — это продолжение рода и второе — это ублажение мужчины. При этом женщины не имели ни право голоса, ни возможности развиваться. Если же женщина пыталась, что-то возразить, то тут на помощь всегда приходило физическое насилие со стороны мужчины.

Особой жестокостью, как по мне, обладают мужчины, в чьих руках имеется много власти и именно поэтому они считают, что имеют право управлять женщинами. Такому поведению можно найти лишь одно оправдание, мужчинами движет страх, ведь если представить, что мы придем к равенству полов, значит у женщины появятся такие же права и привилегии, что и у мужчины, а это может означать лишь одно — мужчинам придется подчиняться женщинам, в той же степени, в какой женщины подчиняются мужчинам, что, по их мнению, просто непозволительно.

В итоге хочется сказать, что мы должны избавляться от дискриминации и насилия, избавляться от вынужденных статусов и ярлыков. Оставлять банальные стереотипы в прошлом. Прекратить терпеть насилие, унижение, подавление и найти в себе силы доказать, что такие отношения к женщинам не справедливое. И хочется сказать, что если же все-таки, мужчины действительно сильнее женщин, то они должны вести себя достойно и, ни в коем случае, не пользоваться своими физическими способностями против женщин.

СЕКЦІЯ 5

**СУСПІЛЬСТВО І ПОЛІТИКА :
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

Дочкус Карина Вікторівна

студентка 1 курсу,
економічного факультету,
Вільнюський університет,
м. Вільнюс, Литва.

**РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ В СУСПІЛЬСТВІ
НА ПРИКЛАДІ ПІВНІЧНОГО КАВКАЗУ**

**РОЛЬ РЕГИОНАЛЬНЫХ ПОЛИТИЧЕСКИХ ЭЛИТ В
ОБЩЕСТВЕ НА ПРИМЕРЕ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА**

**THE ROLE OF REGIONAL POLITICAL ELITES
FOR EXEMPLAS OF THE NORTH CAUCASUS**

The paper studies the issue of functioning of political elites on the North Caucasus. The specific of modern political Russian Federation system is defined by the diversity of its political entities, which are operate in different parts of country. The North Caucasus is historically complicated region with specific mentality, life and culture. Political elite which are formed here does not accept foreignness and differ greatly from others with its clannishness, which is “closed” type of elite in the classic sense. Moreover the North Caucasus is heterogeneous based on socio-economic indicators as well as political activism.

Amid rising tension between Russian Federation and Ukraine is very important theme is studying of internal processes attacks against Russian society, to better understanding of opponent.

To use comparison, analysis and statistical methods we discover The Republics of The North Caucasus political elites in the context of such social phenomenon as corruption, economical regionalization and threat of terrorism. The problem of economic migration among the young inhabitants of the region can be easily explained by economic indicators such as unemployment, low wages and solvency. The outflow of The North Caucasus origins and their moving to the Central regions of Russian

Federation with the purpose to improve their lifestyle, instigate the destabilization inside the Russian society.

From a scientific perspective the characteristics of political elites of republics with the different rate of socio-economic are examined, also major issues and solutions are determined.

The political life distinctive feature of The North Caucasus republics is the support of ruling 'The United Russia' Party by the regional elite. And also providing its high rating within the region and also in the Federation in general.

This tendency reflect direct dependence between regional political elites and ruling elite of federal level.

Central authority of Russian Federation interested in further promoting the corruption development, as well as in secrecy institutions of government in the present region, to imitate inviolability its policies.

In the meantime the political elite of the region have every possibility to lose the control over ever-growing grievances among its citizens. It will provoke the conflicts in ethnic, religious and social tensions. It must also be understood that none of the present regional political elite cannot ensure a certain independence of action and endurance of his term without ruling and controlling center which is located in Moscow.

Радченко Олег Вікторович

студент 1 курсу, групи П-16,
юридичного факультету,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпропетровськ, Україна

ДІАЛОГ ВЛАДИ З ГРОМАДЯНАМИ ЯК МЕХАНІЗМ ДЕМОКРАТИЧНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ДИАЛОГ ВЛАСТИ С ГРАЖДДАНАМИ КАК МЕХАНИЗМ ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ СОЦИАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Така складова соціальної комунікації як політична комунікація є «кровоносною системою» політичної культури суспільства, оскільки за класичним визначенням Р. Шварценберга «політична комунікація є процесом передавання політичних цінностей, що циркулює між політичною та суспільною системами, а також між політичними структурами, суспільними групами та індивідами [1, с. 42]. Особливої актуальності питання якісного стану

політичної культури в сучасній Україні набуває з огляду на емпіричну закономірність, встановлену Р. Далем, який стверджує, що консолідація демократії потребує усталеної демократичної культури, що здатна допомогти країні здолати кризи, забезпечує адекватну емоційну і раціональну підтримку чіткому виконанню демократичних процедур. Якщо ж політичні інститути *не спираються на демократичну політичну культуру*, то кризова ситуація може спрямувати державу на шлях до авторитаризму [2, с. 34].

З таких застережень є очевидною особлива значущість розвитку політичної культури в Україні, де інституційно влада вже набула демократичного формату, але ще не можна говорити про демократичний характер соціальної комунікації в суспільстві та сталість нової демократичної політичної культури. «Винна» в цьому ментальна спадщина нашого народу, що тяжіє до тоталітарного мислення, яке, за А. Інкелесом, «тримається на вірі у сильного лідера, ненависті до аутсайдерів та девіантів, відчутті могутності, виразному цинізмі, підозрілості та недовірі до інших і догматизмі та є повною протилежністю демократичній політичній культурі» [3, с. 195].

Матеріальний і культурний рівень життя, демографічні, релігійні та географічні особливості й пов'язані з ними політичні традиції, умови та характер трудової діяльності, групові моральні цінності, характерні для певної місцевості є чинниками об'єктивними. Особисті преференції виборця, його політична самоідентифікація, громадянська позиція або індиферентність як прояви розумової та вольової діяльності індивіда є чинниками суб'єктивними. Рівень політичної культури населення обумовлюється одночасно обома цими складовими. Однак обидва фактори не є статичними й незмінними. Вони за певних умов легко піддаються «вихованню». Так, тоталітарні ідеологічні кліше вже не сприймаються більшістю нашої молоді та представників середнього покоління. З відживанням минулих цінностей поступово закріплюються цінності нові, демократичні. Однак цей процес йде еволюційним самовідтоком, без його помітного спрямування та стимулювання державою.

Нині в державі не залишилося розуміння, що слідом за кризою політичною та фінансовою, в Україну може прийти й криза демократії, які відштовхне нашу країну в авторитарність, подалі від європейських перспектив і прагнень. За цих умов, нагальною є широке запровадження цілеспрямованої державної політики на розвиток демократії,

нові моделі комунікації та взаємодії влади з народом. Ідеологічним підґрунтям нової філософії партнерського діалогу влади з електоратом має бути переконання, що запровадження демократичної політичної культури найбільшою мірою сприяє ефективному функціонуванню демократичних систем, закладає підґрунтя стабільності та соціальної довіри до органів державної влади, адже для стійкого демократичного розвитку необхідно, «щоб усі громадяни були залучені до політики не на словах, а на ділі, і щоб їх участь у політичному житті була заснована на поінформованості, результатах аналізу і розумінні причин, що роблять таку участь необхідною». При цьому саме політична поінформованість є «фундаментом, на якому будується громадська компетентність, що є необхідною умовою відповідного функціонування демократії» [4].

Як висновки проведеного дослідження слід зазначити, що в глобалізованому сучасному світі політична комунікація є необмеженим в часі рухом у двох зустрічних напрямках. А у нас громадська думка завжди «розвивалась двома векторами як інститут вираження інтересів народу та як інститут масштабного подавлення цих же інтересів державою. При цьому другий вектор завжди домінував над першим» [5, с. 37].

Отже, нагальним завданням українського суспільства є запровадження нової демократичної політичної культури, в якій замість подавлення громадської думки державною адміністративною машиною встановлюється толерантний діалог, а замість нав'язування пропагандистських кліше відбувається пошук компромісів. Причому зміна вектору впливу має стосуватися насамперед, органів державної влади. Саме від зміни їх домінантної позиції у державній політичній комунікації залежить як розвиток політичної культури суспільства в цілому, так і доля демократичних реформ в державі.

Література

1. Шварценберг Р.-Ж. Политическая социология / Р. Ж. Шварценберг. — Пер. с фр. — В 3Ч. — [1]. — М., 1992. — 180 с.
2. Dahl R. Development and Democratic Culture in Consolidating the Third Wave Democracies / Ed. by L. Diamond. — Baltimor; London, 1997. — 360 p.
3. Inkeles A. National Character and Modern Political Systems in Psychological Anthropology: Approaches to Culture and Personality. — Homewood, 1961.

4. Комунікація: демократичні стандарти в роботі органів державної влади / [заг.ред. к.держ.упр. Н.К. Дніпренко] — К. : ТОВ «Вістка», 2015. — 164 с.

5. Сурмін Ю., Наріжний Д. Вибірчі технології / Ю. Сурмін, Д. Наріжний. — Дніпропетровськ.: Пороги, 2001 — 120 с.

**Барінова Анна Олександрівна,
Климова Світлана Сергіївна**

студентки 3 курсу, групи Н 34,
факультету технології неорганічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

РОЛЬ ПАРТІЙНОЇ АГІТАЦІЇ ТА ПРОПАГАНДИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ

РОЛЬ ПАРТИЙНОЙ АГИТАЦИИ И ПРОПАГАНДЫ ВО ВРЕМЯ ВЫБОРОВ

В современных условиях при агитации кампаний во время избирательного процесса в Европе и современной Украине, существуют разные информационные источники, прежде всего это, средства массовой информации (СМИ), например, кандидаты партий могут периодически выпускать в эфир агитационные ролики. Провождение дискуссий с другими кандидатами, а так же другие агитационные мероприятия. Так печатные материалы, могут быть опубликованы в виде плакатов, листовок, буклетов, газет. Особую роль в регламенте играет символика, например, сердце – это символ оппозиционного блока Юлии Тимошенко, подсолнух – символ оппозиционной партии Зелёных.

Всемирная глобальная сеть (Internet), так же играет значительную роль в политической сфере. Практически каждый кандидат стремится создать в Интернете свои блоги и быть в социальных сетях, таких как: Instagram, VKontakte, Twitter, Facebook, что включает себя наиболее активную часть общества (молодежь). Часто используют аудиозаписи (песни, гимн) агитационного материала направленно на массовую часть общества.

Наиболее эффективным является, проведение мероприятий в виде встреч кандидата с избирателями, проведение митингов, демонстраций.

Наружная реклама на автобусах, трамваях, метро и других видах транспорта.

Информационные технологии в политике играют важную роль при агитации кандидата или партий. Информационные технологии в политике включает в себя все средства работы с информацией.

Івакін Артем В'ячеславович

студент «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

PR СУПРОВІД ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

PR СОПРОВОЖДЕНИЕ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ КАМПАНИЙ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Формування української державності – вкрай складна і суперечлива сфера, де відбуваються глибокі і швидкі зміни: відмова від старих стереотипів і пошук нових форм, переосмислення історичного досвіду і критика класичних авторитетів. Відображенням цих процесів з'явився і новий підхід до способів і порядку формування державних органів.

Сучасна Україна стрімко опановує політичну багатоманітність ідеологій і концепцій, що виникли в після перебудовний період. Особливість її політичного життя полягає у відносно малому в порівнянні із західними країнами досвіді у проведенні демократичних виборів, і як наслідок, малій розробленості даної проблеми. Під час виборчих кампаній потенційні кандидати проводять масштабні PR-кампанії для підвищення свого рейтингу серед народних мас. Тому необхідно розуміти, що саме являє собою політичний PR, розуміти його сутність та технології, за допомогою яких кандидати підвищують свій рейтинг перед виборами. Це допоможе виборцям краще орієнтуватися у вибірковій кампанії та об'єктивно оцінювати того чи іншого кандидата на той чи інший політичний пост. Саме у цьому полягає актуальність даного дослідження.

Для початку потрібно виділити поняття PR. Влучне визначення PR сформував Сем Блек: «PR – мистецтво і наука досягнення гармонії організації із зовнішнім оточенням за допомогою взаєморозуміння, яке засноване на правді і повному інформуванні» [1]. Насправді, визначень PR велика кількість. На їх основі вдалося виділити найбільш зрозуміле і загальне визначення: PR – це налагодження гармонічних та

взаємовигідних відносин між організацією та її зовнішнім оточенням.

Не можна вивчати PR, не знаючи основних його функцій. У ході дослідження було виділено такі функції PR:

- Аналітично-прогностична;
- Організаційно-технологічна;
- Управлінська;
- Інформаційно-комунікаційна;
- Консультативно-методична [2].

Переходячи до PRтехнологій у політиці, потрібно дати визначення політичного, або електорального PR: це діяльність політичного суб'єкта, спрямована на підвищення своєї конкурентоспроможності за рахунок маніпулювання свідомістю виборців і заручення їхньою підтримкою. З цього слідує висновок, що однією з важливих функцій PR фахівців є створення іміджу політика, його формування, підтримування і просування.

На основі аналізу наукової літератури було виділено наступне поняття іміджу: імідж – це раціональна або емоційна думка про людину, що виникла в свідомості групи людей на основі образу, сформованого в психіці в результаті сприйняття ними характеристик даної особистості.

Сучасна виборча кампанія – це «битва образів». Тут маються на увазі образи кандидатів, що були сформовані PRспеціалістами на початковому етапі виборчої кампанії. І ця «битва» проходить із застосуванням різноманітних технологій підвищення рейтингу одного кандидата за рахунок зниження привабливості іміджу іншого. Це звичні реалії політичних баталій світу, зокрема і України.

Нижче наведені відомі способи та технології, за допомогою яких PRспеціалісти підвищують рейтинг політичного кандидата:

1) Інтерв'ю з кандидатом або з його довіреною особою, коли обговорюються можливості спільних дій з якоюсь дуже популярною і шанованою в регіоні людиною;

2) Епатаж. Публічна сварка між кандидатами, що заздалегідь про це домовилися;

3) Перебільшення значущості однієї з проблем регіону;

4) Прихована реклама кандидата, що надається через низку невеликих повідомлень у ЗМІ;

5) Сфальсифікований витік інформації про сприятливі перспективи кандидата або суспільно значимі справи, які кандидат планує здійснити. Це дозволяє сформулювати позитивне уявлення про кандидата у свідомості електорату;

6) Розміщення в газетах «незалежного» соціологічного опитування, результати якого говорять про високі шанси кандидата на перемогу;

7) Звернення «незалежного» експерта з закликом голосувати за кандидата;

8) Інтерв'ю із рядовим співробітником (сусідом) кандидата;

9) Серія аналітичних статей, присвячених соціально значущим темам;

10) Експлуатація неповної поінформованості виборців про фактичний зміст обговорюваної теми - жонглювання цифрами;

11) Питання від «незацікавленого» слухача – характерний прийом для радіо- і телеінтерв'ю;

12) Поширення негативної інформації про свого кандидата;

13) Додаткові способи підвищення рівня «достовірності» інформації:

- Публікація в центральній пресі і подальший передрук тексту в регіональних ЗМІ з посиланням на столичне джерело;

- Повідомлення про незначні труднощі, дрібні недоліки кандидата, що несуть допоміжне навантаження [3].

У ході дослідження були виділені такі технології послаблення впливу пропагандистської діяльності конкурентів:

1) Стаття про свого кандидата, яка містить негативну інформацію про факти його біографії;

2) Повідомлення, які багаторазово перебільшують факти, що ганьблять кандидата;

3) Публікація матеріалу про дії або планах, які можуть викликати сильну реакцію громадськості, і – в ідеальному варіанті – подальше сприятливе вирішення ситуації;

4) Публікація, що дискредитує пропагандистську статтю конкурента [4].

Підбиваючи підсумок можна сказати, що технології політичного PR майже унікальні. У процесі виборчої кампанії політики змагаються за прихильність народних мас. Основна мета спеціалістів PRу даній ситуації – сформувати позитивний імідж політика, поставивши потрібний кут зору на факти або події, які безпосередньо пов'язані із ним. Саме це визначає, хто буде переможцем, а хто залишиться аутсайдером.

Литература

1 Блэк С. Введение в пабликрийлейшнз./С. Блэк. — Ростов-н-Д., 1998.— С. 66.

2 Игнатъев Д. А. Бекетов А. Е. Сарокваша Ф. Ф.
Настольная энциклопедия PublicRelations. / Д. А. Игнатъев,
А. Е. Бекетов, Ф. Ф. Сарокваша — СПб., 2009 — С.81.

3 Гречко С. Менеджмент PR как профессия: цели,
предмет, ПВК: Личные качества PR-специалиста / С. Гречко /
Советник. — 2011. — С. 464.

4 Дороти Д. Паблсити и Пабликрилейшнз./Д. Дороти. —
М. : Филинъ, 2014.— С. 72.

Криворучко Максим Геннадійович

студент «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК СПОСОБУ ВЗАЄМОДІЇ З СУСПІЛЬСТВОМ

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ СВЯЗЕЙ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ КАК СПОСОБА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ОБЩЕСТВОМ

Необхідність оптимізації соціальної взаємодії існувала в усіх людських суспільствах в усі часи, починаючи з моменту, коли люди почали об'єднуватися в групи. Одним з найважливіших моментів цієї взаємодії, є донесення до оточуючих інформації про свої якості та дії, з метою домогтися «правильного» сприйняття себе.

Зазвичай, розвиток зв'язків з громадськістю пов'язують з появою інститутів політики та держави. Ще стародавні вожді та жерці древнього Єгипту використовували переконання людей для впливу на їх вчинки і відношення до чого-небудь, так само, як і в стародавньому Китаї, Індії, Шумері. Філософи давньої Греції в своїх працях приділяли увагу до проблеми переконання людей та зміни їх поглядів, але «громадською думкою» це ще не називали. Аристотель зазначив, щоб переконати аудиторію можна лише тоді, коли доб'єшся її прихильності або ж симпатії до себе». Цицерон, як видатний оратор Стародавнього Риму, особливу увагу приділяв психології інтересів публіки, він вважав, що завдання оратора – естетично тішити публіку, впливати на волю і поведінку людей, вміти залучити їх до активної діяльності» [1].

Стародавні вчені також приділяли увагу бажанням публіки, і суспільна думка мала велике значення. Римляни казали «глас народу – глас божий». Ідея створювати події для того, щоб викликати масовий інтерес, належить саме

давньоримським правителям, які відмітили дві важливі складові, які допомагають в управлінні: хліб і видовища.

Давні греки високо цінували навички спілкування, ведення суперечок, переконання співрозмовника. А найкращі оратори мали високі шанси стати лідерами. За допомогою в цих питаннях політики часто зверталися до софістів – які були майстрами в мистецтві красномовства. Час від часу софісти виходили в публіку та підтримували своїми промовама тих чи інших кандидатів. Кажучи про мистецтво діалогу з публікою, слід згадати давньогрецького філософа і вихователя Сократа, який приділяв увагу умінню вести дебати і дотримуватися правил етикету. Платон і Аристотель відмітили, що засоби керування людьми повинні бути не тільки доречними, але і широко відомими як тим, хто керує, так і тим, ким керують [2].

Юлій Цезар, напередодні битв за ручався народною підтримкою підбираючи спеціальні звертання до публіки ти за допомогою організації різних театральних вистав [1].

Багато згаданих фраз та ідей в політичному словнику римлян а також в роботах середньовіччя, так само актуальні у наші часи, і споріднені з сучасними концепціями.

У 1095 році папа римський Урбан II через свою інформаційну мережу розіслав повідомлення наступного змісту: «участь у війні проти мусульманського халіфату проголошувалося служінням божим, що заслуговує відпущення всіх гріхів. Ті, що живуть у горі і бідності, там будуть жити в радості й багатстві». Тим самим, розпочавши хрестовий похід.

У 1612 році –під час боротьби проти Реформації Ватикану під керівництвом папи Григорія XV. Було організовано «Конгрегацію пропаганди віри» – інформаційний центр, що розповідав про переваги католицизму. Уперше згадується поняття «пропаганда». Працює цей центр і в наш час.

У часи Київської Русі час від часу збиралося народне віче де люди сходилися на звуки вічного дзвону, щоб порадитися і колективно прийняти рішення. А у XV сторіччі, вищим органом влади в Запорізькій Січі була Козацька Рада, де приймалися найважливіші рішення, такі як: участь у війні, прийом послів, вибори кошового, розподіл війська.

Одною з перших подій, які повинні були служити впровадженню та підтримці певних цінностей та ідей в суспільстві, при участі друкованих засобів масової інформації , було «Бостонське чаювання» в Новому Світі 16 грудня 1773 року. Інформація про нього швидко розлетілася завдяки

роботі, «прес-агента американської революції» Семюела Адамса [1].

У соціальній сфері, державній та сфері бізнесу спеціальні події, що мали яскравий зміст, чіткий зв'язок з організацією - ініціатором та іншими ознаками, що відрізняли таку подію від решти, отримали поширення пізніше.

Значний вплив на сучасні PR вчинили:

- промислова революція (епоха Відродження, Реформація, відкриття Нового Світу);

- винахід типографії Іоганном Гутенбергом (1438 р.);

- винахід радіо Едісоном, Поповим і Герцом (1905 р.).

Надалі – телебачення й Інтернет [1].

Термін «publicrelations» народився в Америці, і на думку багатьох спеціалістів, першим його використав 3-й президент США Томас Джефферсон. У 1807 році він вперше використав цей термін у чернетці свого «Сьомого звернення до конгресу», замінивши вираз «стан думки». Символічно, що Джефферсону належить ініціатива прийняття «Декларації незалежності США» 1776 року, як першої в історії людства декларації прав людини.

Безпосереднім попередником PR у їх сучасному розумінні вважається розвиток прес-посередництва, уособленням якого був прес-агент. Найвідомішими представниками цього різновиду занять у першій половині минулого століття вважаються Амос Кендалл і Фінес Барнум. Амос Кендалл був найближчим помічником президента США К. Джексона, він був для нього і вітриною, і радником, і фактичним складачем промов, і публіцистом. Амос Кендалл, по суті, був першим в історії становлення паблік релейшнз прес-секретарем Президента США [4].

Відповідно до досить поширеної в американській літературі точки зору в цей час піонерами прес-посередництва виступали бродячі цирки і театральні трупи, що наймали фахівців часто із числа колишніх журналістів. Ці фахівці повинні були будь-якими засобами забезпечити «добру» пресу і, зрозуміло, «хорошу» касу. По-новому поставив цю справу Ф. Барнум – керівник пересувного цирку, який одночасно володів майстерністю прес-посередника. Ця майстерність прес-агента знайшла проявилася у видатних здібностях навіювати людям бажання певного змісту. Саме з Барнумом пов'язують підхід до пабліситі як до засобу «обдурювання публіки». Він створював знаменитості, робив для них рекламу й одночасно використовував їх у власних цілях [4].

Важливим моментом у розвитку інституту зв'язків з громадськістю є поява групи журналістів, які отримали в суспільстві влучну назву – «Розгрібатели бруду». Вони вишукували неготи з їхнього погляду факти з життя фінансових ділків і надавали їм широкого суспільного розголосу. В результаті такої діяльності представники великих компаній стали все більш активно залучати і використовувати прес-агентів, щоб пояснити людям точку зору компанії або осіб, що її представляють на ті чи інші питання, що зачіпають суспільство. Один з цих фахівців, журналіст Айві Лі, вважається багатьма сучасними дослідниками батьком світових зв'язків з громадськістю. Популярність до нього прийшла у 1903 році, коли він став проявляти активність на професійній ниві як прес-агент, виконуючи фактично обов'язки фахівця зі зв'язків з громадськістю. Айві в своїх виступах і публікаціях відкрито і наполегливо заявляв про необхідність розширення роботи з громадськістю та відмову від застарілих принципів комунікаційної взаємодії, прийнятих в професійному середовищі того часу, коли громадськість не залучалася до діалогу, а головним завданням журналістів і прес-агентів було інформування населення про ті чи інші події [3].

Сучасний етап розвитку PR, на думку ряду дослідників, починається з 1965 р і триває досі. Сучасними напрямками діяльності у сфері PR є робота з державними установами, відносини з інвесторами, корпоративні відносини, відносини із засобами масової інформації, організація та проведення спеціальних заходів, створення іміджу, управління кризовими ситуаціями, управління сприйняттям повідомлення.

Література

1.Ходаківський Є. І. Психологія управління : навчальний посібник / Ходаківський Є. І, Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. — К. : Центр навчальної літератури, 2008. — 608 с.

2.Коноваленко В. А. Реклама и связи с общественностью: введение в специальность: Учебник для бакалавров / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко, Н. Г. Швед. — Люберцы : Юрайт, 2016. — 383 с.

3.Коноваленко, В. А. Основы интегрированных коммуникаций [Текст] :учеб. и практикум / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко, Н. Г.Швед. — М. : Юрайт, 2014. — 485 с.

4.Паблік рилейшнз зв'язки з громадськістю що це таке [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

http://bookss.co.ua/book_pablik-rilejshnz-zv-yazki-z-gromadskistyu-shho-ce-take_877/

Мележик Наталія Юріївна

студентка 2 курсу, групи ЕК 25,
економічного факультету,
НТУ «ХП», м. Харків, Україна.

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, СПРИЧИНЕНІ ЗБРОЙНИМ КОНФЛІКТОМ НА ДОНБАСІ

СОЦИАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ, СПРОВОЦИРОВАННЫЕ ВООРУЖЕННЫМ КОНФЛИКТОМ НА ДОНБАСЕ

Актуальність дослідження соціальних проблем в умовах збройного конфлікту обумовлена тим, що війна – явище універсальне, багатопланове, драматичне та травматичне. Це особливе явище і соціальне, і культурне, і психологічне. Все, що пов'язано з причинами, цілями, мотивами війни, ходом військових дій, способами вирішення військових завдань і так далі, з одного боку, обумовлено змінами самої соціальної дійсності, з іншого, обумовлює її зміни.

В сучасних умовах питання війни набуло особливо актуального значення. Анексія АР Крим і м. Севастополь та війна на Донбасі суттєво змінили життя усіх громадян України, незалежно від місця їх проживання.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття висувається і постійно генерується ціла система ідей щодо причин, сутності, соціального характеру сучасних воєн і військових конфліктів. Широко відомі імена таких дослідників цих проблем, як Ю. Галтунг, Д. Бернерджи, Ч. Москос, Ст. Шеелен, Б. Флиткенштейн, А. Раппопорт, Р. Хаген, Дж. Еберлі, С. Благоволін, Б. Канівський, А. Лілов, В. Рибкін, В. Серебрянніков, С. Тюшкевич та ін. Соціальні проблеми, зумовлені війною на Донбасі сьогодні досліджують В. Черней, М. Костицький, С. Гусарев, С. Чернявський, О. Кудерміна у своїй роботі «Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції» [4].

Тому метою статті є висвітлення основних соціальних проблем, які зумовила війна на Донбасі.

Війна не лише популяризує агресію, насильницькі методи вирішення питань, але й дискредитує норми моралі мирного життя, норми права, компроміс та діалог як засіб досягнення

цілей, що значною мірою визначатиме норми поведінки громадян України, які пройшли становлення під час війни [1].

Складна соціально-політична ситуація в державі, детермінована агресією Росії, зумовлює зростання економічної кризи та ряд соціальних проблем населення. Внаслідок анексії Криму сусідньою державою та ведення бойових дій на Сході України різко зросли масштаби вимушеної зміни громадянами місця проживання, при цьому кількість тимчасово переміщених осіб постійно зростає. Зокрема, станом на 24 лютого 2015 року, за даними структурних підрозділів соціального захисту населення обласних та Київської міської державних адміністрацій, взято на облік 1 069 809 переселенців або 758 836 сімей з Донбасу і Криму, а станом на 25 травня 2015 року їх кількість уже становила 1 307 432 переселенців або 1 029 168 родин, при цьому близько 50 % з них – це діти, пенсіонери та інваліди. Внаслідок вимушеної міграції загострюється низка соціальних, політичних, психологічних проблем[2].

Сім'я переселенців стикається з подвійною травмою. По-перше, необхідністю нівелювати вплив стресу, пов'язаного з проживанням у місці бойових дій та покинутого насидженого місця. По-друге, стресу, пов'язаного з необхідністю адаптації в нових умовах. Ці психологічні травми у гіпертрофованому вигляді відображаються й на їх дітях.

Не зважаючи на те, що діти переживають стреси переїзду, так само як і дорослі, а подекуди й гостріше, саме вони вимушені відчувати на собі вплив низки інших, специфічних проблем. Зокрема, зниження до них належної уваги дорослих членів сім'ї. Батьки, які вирішують проблеми, пов'язані із матеріальним забезпеченням сім'ї, знижують час на спілкування у сім'ї. На дитину може покладатись частина сімейних обов'язків, які вона не виконувала до війни. Тобто, криза відбувається не лише зі зміною зовнішнього світу, але й через кризу в сімейних ролях, прискорене дорослішання дитини. Таким чином, дитина змушена переживати факт нетипового дитинства [1].

Також не менш гострою стає проблема адаптації воїнів АТО до мирного життя – це виклик перед українським громадянським суспільством та державою, які виявилися в значній мірі неготовими належним чином забезпечити успішну соціальну інтеграцію бійців АТО. Учасники бойових дій після повернення додому стикаються не тільки з матеріальними проблемами, але й із психологічними. Адаптація військовослужбовців до мирного життя

ускладнюється чисельними соціально-психологічними проблемами, а державна система психологічної допомоги військовослужбовцям потребує вдосконалення [3].

Таким чином, до соціальних наслідків війни на Донбасі належать як безпосередні втрати та руйнування, завдані мешканцям та виробничій і соціальній інфраструктурі охопленого бойовими діями регіону, так і наслідки для України загалом, найбільш значущі з яких пов'язані з масштабними вимушеними переміщеннями населення, а також мобілізацією та соціальним становищем громадян, які беруть безпосередню участь в АТО, проблемою психологічної травми у дітей та соціальною адаптацією до мирного життя ветеранів АТО.

Література

1. Діти війни : дослідження проблем дитинства в Україні за умов військової агресії [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://uire.org.ua>
2. Жданович Ю. М. Соціально-педагогічна підтримка дітей вимушених переселенців як наукова проблема [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/107220/1/%D0%96%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%AE.%D0%9C..pdf>
3. Соціально-психологічна адаптація ветеранів АТО: проблеми й шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://borodyanka.cspr.info>
4. Черней В. В, Костицький М. В., Гусарев С. Д., Чернявський С. С., Кудерміна О. Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції. // Матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 30 берез. 2016 р.): у 2 ч. — Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. — 248 с.

Лелюк Вероніка Володимирівна

студентка 1 курсу, групи СГТ 56-Б,
факультету соціально-гуманітарних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

**ПРАВОРАДИКАЛЬНІ ПАРТІЇ ЄВРОПИ:
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**ПРАВОРАДИКАЛЬНЫЕ ПАРТИИ ЕВРОПЫ:
ОСОБЕННОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ**

В связи с последними событиями, в Европе с большой скоростью набирают популярность националистические, праворадикальные и популистские партии, впоследствии чего активизировалась героизация самих националистов. Все больше крайне правых популистских групп выкрикивают антииммигрантские и евроскептические лозунги по всей Европе. Исходя, из рассмотрения данных политических сил можно прогнозировать большие изменения в европейской политике.

В действительности, все националистические партии Европы действуют одинаково и используют одну и ту же трактовку, учитывая местную территориальную особенность. Вселяя страх в людей среди местного населения и опираясь на разные идеи такие как:

1. беженцы, прибывая в страну, занимают свободные места и тянут экономику вниз, делая уклон на совершения преступлений против женщин;

2. «а почему мы должны платить за живущих на социальное пособие? Они ведь не хотят работать!»;

3. мусульмане, как захватчики и террористы, меняют политическое положение в стране и религиозность;

4. агитации против цыган, иудеев, гомосексуалистов и т.д. И самое интересное, что особенность современных националистических партий состоит в том, что они не против отмены демократии, а всего лишь хотят защитить от процессов изменений традиционной Европы.

Процесс активной миграции и после участвовавших терактов правые силы в Европе начали получать невероятную поддержку со стороны местного населения. Крайне либеральный и толерантный подход правящей политической элиты к вопросам мигрантов с треском провалился. Таким образом, в Австрии впервые со времен Второй мировой войны кандидаты от главных австрийских партий – Социал-

демократической и Народной – не вышли во второй тур, а «Австрийская партия свободы» вошла в правительственную коалицию. Самое интересное, что такие партии находят поддержку среди различных социальных слоев электората в Италии, Германии, Дании, Швеции, Греции, Франции и в Нидерландах.

Как показывает практика, французский «Национальный Фронт» часто выигрывал в начале кампании избирательных компаний, но терпел неудачи в последующих турах президентских и региональных выборов. На данный момент, представляя политику консервативных ценностей, ограничения миграции и противодействие политике ЕС, популярность и поддержка партии растет, таким образом, Марин Ле Пен успешно прошла во второй тур президентских выборов.

Тем временем в Британии набирает популярность «Партия независимости Соединенного Королевства», в результате чего на референдуме победили евроскептики, при соотношении голосов 52 % на 48 % в пользу выхода из ЕС. Объясняя решение Великобритании о выходе из Евросоюза, премьер-министр Дэвид Кэмерон сказал своим коллегам в Брюсселе, что они должны были дать его стране больше контроля над миграцией. Однако свобода перемещения рабочей силы остается условием для доступа его страны на единый рынок ЕС.

Партии «Альтернатива для Германии» за два с половиной года удалось войти в состав законодательных органов половины федеральных земель на региональных выборах. Политикой является постулат о том, что ислам не является традиционной составляющей жизни Германии. По утверждению АдГ, мечети и хиджабы чужды немецкой и европейской культуре и именно поэтому партия считает необходимым ограничить ношение мусульманской одежды, в первую очередь в государственных и образовательных учреждениях, запретить строить минареты, особенно, на деньги ближневосточных монархов и фондов. Цитируя фразу «нет бога кроме Аллаха», по мнению немецких политиков из числа приверженцев АдГ, ограничивает право на свободу совести и навязывает единственное мнение своим последователям. Партия, закрепляя свою позицию, решилась на принятие соответствующего манифеста, согласно которому она официально заявила о намерении бороться с исламизацией Германии.

В Италии «Лига севера» давно выступая, еще в период нашествия африканских мигрантов, использовавших средиземноморский маршрут и территорию Италии, теперь проводит борьбу против «мусульманской угрозы». Однако, «Лига Севера» готова внести в парламент Италии предложение о проведении референдума по квотам на размещение мигрантов. Но, чтобы референдум был одобрен в парламенте, они предложили альтернативу, и подадут инициативу на рассмотрение тогда, когда партия станет правящей в стране.

Приходя к итогам, мы можем заметить, что именно проблема миграции, а вслед за этим и критика миграционной политики европейских правительств и общеевропейских структур начинает приводить к росту популярности правых сил, а разочарование многих европейцев в политике глобализации и космополитизма стало серьезным козырем в политической борьбе.

Разбегіна Ольга Володимирівна

студентка 3 курсу, групи О 54-А,
факультету технології органічних речовин,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

УЧАСТИЕ УКРАИНЫ В ПРОЦЕССАХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ И ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В последние годы исследовались проблемы европейской экономической интеграции в условиях глобализации. В результате был сделан вывод, что сущность глобализации можно определить, прежде всего, как растущую экономическую взаимосвязь стран мира, превращение их в единый глобальный организм со своими собственными законами и тенденциями развития. Европейская интеграция – политический и институциональный процесс, протекающий с целью объединения Европы.

Глобализация – это сложное явление, которое способствует развитию успешных стран, а менее развитым странам отводит роль аутсайдеров; она позволяет решать старые проблемы, но выводит на первый план новые, главные из которых – дифференциация мировой экономики и поляризация общества [1, с. 82].

Показано, что одним из важнейших последствий глобализации является резкое возрастание роли Европейского Союза в мировой экономике. Уже сегодня его развитие влияет на глобальную диспозицию сил и на исторические судьбы многих народов. Современный ЕС выступает как сверхгосударственная организация политической власти, в пользу государства-члены добровольно ограничивают свой суверенитет [1, с. 84].

Доказано, что интеграционные процессы в Западной Европе влияют не только непосредственно на страны ЕС, но и на другие страны тоже. Это с определенной долей условности касается и Украины, поскольку связано для неё с многочисленными как экономическими, так и политико-правовыми по своему характеру последствиями.

Перед Украиной стоит крайне ответственная задача позиционирования себя в глобальном мире. Очевидно, что экономическое положение Украины и качество ее современной руководящей элиты таковы, что она не может претендовать на роль самостоятельного политического игрока, а изменения внешних угроз заставляют отказываться от принципа нейтралитета даже такие традиционно нейтральные страны, как Австрия и Швеция.

Поэтому для Украины представляется единственно правильным направлением во внешней политике – максимально эффективное развитие отношений с США с тем, чтобы Америка признала ее своим стратегическим союзником, ведь Украина продолжает оставаться важным геополитическим звеном между Востоком и Западом, а также между Севером и Югом. Однако эффективное сотрудничество с США возможно только в случае проведения решительных экономических преобразований, что, в свою очередь, требует качественного обновления элиты.

Отмечено так же, что для вхождения в систему новой глобальной экономики Украине нужна национальная стратегия развития. Составляющей этой стратегии должна стать интеграция Украины в мировое экономическое сообщество, требующая четкого определения геоэкономических интеграционных приоритетов. Одним из наиболее важных задач для Украины на долгосрочную перспективу отмечена интеграция Украины в Европейский Союз.

Рассмотрены шансы на вхождение Украины в структуру ЕС, указаны основные проблемы на этом пути, а также определены основные направления дальнейшего развития

отношений Украины с Европейским Союзом. Дальнейшее развитие отношений Украины с ЕС требует проведения работы в следующих направлениях:

- достижение соответствующих качественных характеристик, макроэкономической стабилизации и повышения эффективности экономики Украины;
- соблюдение условий, необходимых для вступления в ЕС;
- внедрение европейских норм и стандартов в экономику, социальную политику, образование, науку и технику;
- адаптация управленческого законодательства к стандартам ЕС;
- развитие и углубление региональной интеграции, установление и углубление прямых контактов с государствами ЕС [1, с. 85].

Доказано, что для полноправного вхождения Украины в европейское экономическое пространство необходима разработка четкой стратегии повышения конкурентоспособности Украины с учетом особенностей и структуры народнохозяйственного комплекса, развитости и приоритетности отраслей, направлений экспортной и импортной политики. Отмечено, что европейская экономическая интеграция Украины не предусматривает обязательного членства нашей страны в структурах ЕС и возможна и вне членства в этой организации.

Сейчас в мире формируется новая архитектура взаимной безопасности. Украина должна максимально быстро подключиться к этому процессу со своими идеями, концепциями, предложениями. Новая генерация политиков Украины должна отвечать современным требованиям глобального мира, владеть современным политическим языком и ясно представлять геополитические интересы ключевых стран и региональных политических союзов. Только тогда Украина сможет занять достойное место в системе мировой безопасности и только тогда с ней будут считаться другие страны.

Литература

1. Бондарець М.В. Вплив глобальної і регіональної інтеграції на параметри сталого розвитку / М. В. Бондарець // Глобальна корпоративна система: Монографія / О. Г. Білорус, О. В. Зернецька, В. А. Вергун та ін.], кер. авт. колективу і наук. ред. О. Г. Білорус. — Київ : КНЕУ, 2011. — 408, [8] с.— С. 81-85.

Сіренко Марина Валеріївна

студентка 3 курсу, групи КІТ 14-А,
факультету комп'ютерних та інформаційних технологій,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОБОТИ ПАРТІЇ «ЗЕЛЕНИХ» В ЄВРОПІ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПИТ РАБОТЫ ПАРТИИ «ЗЕЛЕННЫХ» В ЕВРОПЕ

Проблеми екологічної безпеки світу нині виходять на перший план, тому вивчення питання діяльності масових громадських організацій, які ведуть боротьбу за чисте повітря, землю і воду є надзвичайно актуальним. Цьому питанню присвячена численна література як наукового, так і публіцистичного і популярного характеру. Практично ця тема сьогодні невичерпна.

«Зелений рух» набирає все більшої сили та розповсюдження в Європі. Права людини, збалансоване та дружнє відношення до оточуючого середовища, економічний розвиток, вирішення проблем дискримінації та нерівності – це теми, над якими протягом декількох десятиліть працюють європейські зелені. Надзвичайно актуальна тема для зелених сьогодні – це глобальна зміна клімату, яка вимагає не лише коло-сальних фінансових витрат, але і зміни громадської свідомості

Протягом останніх років зелені брали участь в управлінні 15 європейськими країнами, в тому числі Францією, Італією, Німеччиною, Бельгією. 44 міністри в різних європейських країнах були представниками партії зелених. І не лише в Західній Європі, але і в державах, які віднедавна стали членами Євросоюзу, зростає інтерес до зелених партій. Основним завданням політики Зелених є боротьба за поліпшення умов життя всього населення. Спочатку з цим була пов'язана ідея фундаментальних суспільних змін; критика була спрямована проти (промислового) капіталізму та присутніх в ньому механізмів конкуренції, а також проти різних форм експлуатації та дискримінації. На відміну від багатьох соціалістичних і комуністичних підходів для Зелених верховенство економічної експлуатації не було основним, а розглядалося водночас нарівні з іншими формами нерівності. Таким чином особливої ваги набувають такі теми, як гендерна

рівність та расизм, що знаходить своє відображення у складі партії Зелених.

Екологія або охорона навколишнього середовища є однією з центральних тем зеленої політики, однак остання вміщує в собі набагато більше і не може бути зведена лише до цього тематичного напрямку. Критиці піддається передусім певна форма промислової економіки, що неминуче пов'язана з масштабним знищенням навколишнього середовища і безмежним споживанням природних ресурсів. Замість цього Зелені пропонують ідею сталої, орієнтованої на добробут людей, економіки. Поняття сталого розвитку в останні роки набуло великого значення. Цей термін означає, що виробництво товарів та стиль життя організовані таким чином, що з одного боку вони зменшують використання природних ресурсів, з іншого боку є екологічно чистими і не наносять шкоди навколишньому середовищу і людям. З кожним днем Європа й світ все більше потребує зелених. Вкрай необхідно, щоб зелені могли робити свої ідеї доступнішими для людей. Зелені мають передусім рятувати планету, а не боротися за збереження місця у політичних зібраннях. Зелені мають стати передовим загоном політиків у розбудові екологічного, регіонального та федеративного майбутнього Європи. Спочатку цей рух вів боротьбу за охорону довкілля та проти використання ядерної енергії, але згодом сфера його діяльності поширилася і на суспільні проблеми. Рух зелених, став рухом, до складу якого увійшли відомі угруповання реалістів та фундаменталістів.

В Європейському парламенті представники партій зелених виступають за органічну, місцеву та безпечну сільськогосподарську систему, за обов'язково юридичне закріплення корпоративної соціальної відповідальності, прагнуть надати тимчасовим робітникам права робітників з повною зайнятістю. Завдячуючи Європейській партії зелених, були зменшені шуми на літаках та зроблена спроба накласти на авіакомпанії фінансову відповідальність за збитки, спричинені оточуючому природному середовищу. Зелені в Європейському парламенті наполягали на забороні використання канцерогенних, мутагенних та токсичних речовин у процесі виробництва косметики. За останні роки «Зелені – Європейський вільний альянс» одним з перших став виступати за згортання ядерної енергетики в Європі та сприяти інвестуванню у відновлюванні джерела енергії та біопалива.

Організаційно «зелені» суттєво відрізняються від традиційних європейських політичних партій. Їм притаманна децентралізація партійної структури, коли рішення приймають на підставі попередньої внутрішньопартійної дискусії та широкого залучення механізмів безпосередньої демократії. У Швеції немає традиційного лідера партії; замість нього запроваджено інститут двох основних доповідачів чоловічої та жіночої статі.

У Німеччині зелений рух починався на позапарламентському рівні та як об'єднання незалежних, частково радикальних, політичних угруповань. У 1970-х роках з'явилися перші виборчі списки Зелених на місцевому чи на земельному рівні, в 1981 році була заснована партія Зелених на федеральному рівні, яка об'єднала більшість представників Зелених списків земельного рівня. Цій партії вдалося спочатку, для багатьох несподіване, швидке зростання, і вже на федеральних виборах 1983 року партія змогла подолати 5 % бар'єр а на наступних виборах наблизилась до 10 %, проте в 1990 році потерпіла поразку, не набравши і 5 %. Протягом 90-х років партія проводила сильну і відкриту політику спрямовану на суспільний центр, що з одного боку дало змогу залучити нових виборців (особливо з прошарку молодих міських інтелектуалів та студентів), та з іншого боку зробило партію здатною в середньостроковій перспективі керувати країною: і в 90-ті роки німецькі Зелені спромоглися увійти до різних земельних парламентів, а в 1998-му році вже як «Спілка 90/Зелені», об'єднана з східнонімецькою сестринською партією, увійшла до складу червоно-зеленого Уряду об'єднаної Німеччини. Оборотною стороною цього розвитку були внутрішньопартійні розбіжності між так званими «фундаменталістами» («Fundis») та «реалістами» («Realos») та численні виходи із складу партії в її лівому крилі. Особливо в період перебування Зелених у складі уряду можна було якнайкраще спостерігати такі розбіжності: коли Зелені пішли на такі компроміси як реформи Гартца, які реструктурували систему соціального забезпечення за рахунок інтересів одержувачів державної соціальної допомоги, військові дії у Косово та атомний компроміс, який затягнув, обіцяний протягом виборчої кампанії відхід від використання атомної енергії на багато років. Цим самим Зелені розчарували не тільки радикальне крило партії, а й багатьох своїх виборців [1].

Австрійська партія зелених створена в 1986 під назвою Зелена альтернатива (Grüne Alternative) шляхом об'єднання досить консервативної партії Vereinte Grüne Österreichs (VGÖ,

заснована в 1982) і більш прогресивної партії Alternative Liste Österreichs (ALÖ, заснована в 1983). У 1995 прийнято сучасну назву. Партія входить до Європейської федерації зелених партій.

Початок австрійському руху «зелених» було покладено в 1978 році в ході успішної кампанії протесту проти відкриття АЕС в Цвентендорфе (Zwentendorf), що планувався урядом Бруно Крайскі. Сама Партія зелених зародилася у 1984 в ході кампанії протестів, не допустила будівництво Дунайської ГЕС в Гайнбург (Hainburg).

На позачергових виборах у Національрат в 2002 Партія зелених отримала 9,47% голосів (17 місць) [2].

Зелені, Конфедерація екологів – Партія екологів – французька ліва політична партія екологів. Входить в Європейську партію зелених. Лідер з 2006 року – Сесіль Дюфло.

Участь екологів в політичному житті Франції почалося в 1970-х роках. Символом початку екологічного руху стала участь екологісти Рене Дюмонт у президентських виборах 1974 року. Після цього екологісти під різними назвами («Екологія 78», «Європа-Екологія», «Екологія сьогодні» та інші) стали брати участь у всіх муніципальних, парламентських і президентських виборах. Рух «Зелені» зародився в 1984 після злиття «Партії екологів» (раніше «Рух політичної екології») і «Конфедерації екологів». Лідер Зелених з 1986 року Антуан Вехтер сформував політичну лінію: «не праві, не ліві». Він був кандидатом від Зелених на президентських виборах 1988 року, де отримав 3,8 % голосів (150 000).

У 1989 Зелені з Антуаном Вехтером, який очолював лист, отримали найкращі результати на Європейських виборах: 10,6 % голосів. У 1994 році на Генеральній асамблеї в Ліллі Зелені відмовилися від політики «не праві, не ліві». В основному вони блокуються з лівими силами, хоча завжди залишають за собою свободу дій. Практично ніколи вони не вступали в альянс з правими через непереборні ідеологічні протиріччя. Вехтер покинув в 1994 році Зелених і заснував Рух незалежних екологів [3].

Звичайно, Європейський Союз сам по собі не є ані кінцем, ані порятунком від всіх проблем Європи, не кажучи вже — світу: для деяких потрібно шукати вирішення на нижчому рівні: місцевому, регіональному, національному; деякі вимагають насправді глобального підходу. Але з нашої точки зору, ніхто не може заперечувати ані досягнень, ані значення Європейського Союзу у вирішенні деяких найбільш

важливих питань, з якими ми стикаємося як європейці. Партії зелених в порівнянні з традиційними соціал-демократичними, консервативними чи ліберальними партіями в багатьох країнах досить нове політичне явище; проте вони змогли швидко знайти своє місце серед різних політичних сил в усьому світі.

Важливим чинником, котрий стимулює спільну діяльність зелених, є усвідомлення того, що саме засади зеленої ідеології стануть чи найважливішим елементом світосприйняття людей XXI століття. Цінності, що їх обстоюють зелені, мають стати фундаментом об'єднуючої національної ідеї і для сучасних українців, глибоко інтегрувати націю в світове співтовариство в ім'я миру, добробуту й гармонії з довкіллям. Саме на це спрямовані зусилля партії зелених.

Юр Марк

студент 2 курсу, групи ЕК 85-А,
економічного факультету,
НТУ «ХП», м. Харків, Україна.

ПОЛІТИКА ТА ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС : РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

ПОЛИТИКА И ВОЕННО-ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМПЛЕКС : НЫНЕШНИЕ РЕАЛИИ

Сегодняшняя милитаризация передовых стран вызывает огромное беспокойство. Это напрямую связано, на мой взгляд, с негативным политическим курсом определенных стран, желающих показать свое превосходство, силу и мощь.

Исторически так сложилось, что любая война так и подготовка к ней несли за собой научно-технический прогресс. Страны тратили колоссальные средства на вооружение, переоснащение.

Политики, вожди, диктаторы – каждый из них вел свой собственный политический курс и каждый из них хотел быть лидером среди остальных. Каждый хотел превознести свою страну над другой. В этом я и вижу причину гонки вооружения прошлых веков.

Есть такое высказывание «Знание – сила». Я считаю, что его уместно применить в теме, мной взятой. Ведь только страна с передовыми технологиями будет на вершине развития по сравнению с другими странами.

Как нам известно гонка вооружений 19-20-х веков принесли не только страшные войны и массу смертей, но и существенные прорывы в области медицины, науки, техники, в военном деле.

В любое время политика будет тесно связана с оружием. Так было и в эпоху Мировых войн. Но наиболее остро конкуренция и соперничество политических взглядов, за доминирование в мире, произошло в эпоху Холодной войны. Это наилучший пример связи политики и оружия. В противоборстве сошлись две сверхдержавы, две идеологии. И установить лидерство можно было лишь путем первенства в таких сферах как: медицина, спорт, образование, покорение космоса. Но основой лидерства считалось наличие ядерного оружия, а также его мощность. На оборонный комплекс тратились огромные финансовые средства, часть которых могла бы быть направлена в другие сферы. После развала СССР начался настоящий технологический бум. Заслуга этого всего по праву принадлежит милитаризации.

На сегодняшний день, оружие производят частные лица. Это достаточно богатые и влиятельные люди, которые владеют огромными мощностями по производству оружия. Именно они финансируют сегодняшние теракты, незаконные бандформирования, а возможно и определенных чиновников, занимающих не последнее место в стране. Тем самым эти оружейные бароны прямо воздействуют на отношения между странами и пытаются дестабилизировать ситуацию в мире.

Зачем им это? Ответ довольно прост. Владея предложением, они намерены создать спрос на войну. И пока что им это удастся. Сегодня мы наблюдаем значительное усиление стран в военной области, военные госзаказы растут в геометрической прогрессии. И перед человечеством стоит задача пресечь подобную деятельность производителей оружия. Иначе последствия на глобальном уровне, будут крайне негативными.

Таким образом, в своем докладе я попытался показать огромную связь политики и оружия.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Акимченко Вікторія Едуардівна — студентка 3 курсу, групи О 44-Б, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Алдаркіна Анастасія Олександрівна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Алфьоров Антон Олександрович — студент 1 курсу, групи СГТ 16-А, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Бабко Аліна Юріївна — студентка «магістр» 2 року навчання, група УФК 1, факультету української філології та культури, Донецького національного університету імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна

Байдак Вадим Євгенійович — студент 2 курсу, групи ПІ 15-2, факультету комп'ютерних наук, Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, Україна.

Барінова Анна Олександрівна — студентка 3 курсу, групи Н 34, факультету технології неорганічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Бондаренко Яна Сергіївна — студентки 3 курсу, групи ІТ 34-Б, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Босюк Альона Сергіївна — студентка 3 курсу, групи ІТ 24, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Ващенко Дмитро Олександрович — студент 3 курсу, групи ІТ 34-Б, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Вітвицька Єлизавета Юріївна — студентка 2 курсу, групи БФ 25-Б, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Ворфоломєєва Валентина Іванівна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Голтвянська Юлія Володимирівна — студентка 1 курсу, групи БФ 16-А, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна

Гольченко Юлія Валентинівна — студентки 3 курсу, групи О 44-Б, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Гуржий Аліна Андріївна — студентка 3 курсу, групи О 54-Б, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Дочкус Карина Вікторівна — студентка 1 курсу, економічного факультету, Вільнюський університет, м. Вільнюс, Литва.

Дресва Ганна Сергіївна — студентка 3 курсу, групи ІТ 24, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Загоруйко Інеса Ігорівна — студентка 3 курсу, групи СГТ 54-А, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Задорожна Ірина Борисівна — студентка 3 курсу, групи ІТ 34-Б, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Залога Микита Вікторович — студент 3 курсу, групи О 64-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Запорожець Аліна Олександрівна — студентка 2 курсу, групи БФ 25-Б, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Заратуйко Анастасія Олегівна — студентка 3 курсу, групи О 44-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Захожий Олександра Володимирівна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Золотова Юлія Сергіївна — студентка 2 курсу, групи СГТ 55, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Івакін Артем В'ячеславович — студент «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Ірклієнко Юлія Сергіївна — студентка 2 курсу, групи ІТ 25, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Іскрич Антон Юрійович — студент 3 курсу, групи Н 34, факультету технології неорганічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Карпутін Борис Андрійович — студент 3 курсу, групи Н 34, факультету технології неорганічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Карпотова Катерина Володимирівна — студентка 2 курсу, групи ЕК 15-Б, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Кисельова Марина Вікторівна — студентка 3 курсу, групи СГТ 54-Б, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Климова Світлана Сергіївна — студентка 3 курсу, групи Н 34, факультету технології неорганічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Клочко Ілля Олегович — студент «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Коберник Катерина Ігорівна — студентка 3 курсу, групи РР, факультету менеджменту, Краківській економічній університет, м. Краків, Польща

Коломієць Юлія Олександрівна — студентка 2 курсу, групи БФ 25-Б, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Копилова Валерія Сергіївна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Костенко Вікторія Анатоліївна — студентка 3 курсу, групи СГТ 14-В, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Криворучко Максим Геннадійович — студент «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Куковська Владислава Сергіївна — студентка 3 курсу, групи О 54-Б, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Лаптії Ольги Олександрівни — студентка 3 курсу, групи ІТ 24, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Левцуї Влада Володимирівна — студентка 2 курсу, факультету бізнесу, адміністрування та маркетингу, Сенека коледж, м. Торонто, Канада

Лелюк Вероніка Володимирівна — студентка 1 курсу, групи СГТ 56-Б, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Лисенко Ніна Іванівна — студентка 3 курсу, групи ІТ 34-А, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Ляш Катерина Сергіївна — студентка 2 курсу, групи ЕК 65, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Майстро Дарина Сергіївна — студентка 2 курсу, групи ЕК 15-А, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Масюк Юлія Михайлівна — студентка 2 курсу, групи ЕК 65, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Мележик Наталія Юріївна — студентка 2 курсу, групи ЕК 25, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Мірошник Тетяна Олегівна — студентка 1 курсу, групи ЕК 76, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Міщенко Кирил Максимович — студент 4 курсу, групи С 3, факультету соціології, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Назаренко Лоліта Дмитрівна — студентка 3 курсу, групи СГТ 54-А, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Накостенко Владислав Вікторович — студент 3 курсу, групи ІТ 34-Б, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Нестерова Катерина Михайлівна — студентка 3 курсу, групи О 54-Б, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Овчаренко Христина Володимирівна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Органова Марина Євгеніївна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Орлюк Ксенія Сергіївна — студентка 1 курсу, групи БФ 16-А, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Пантюшкова Людмила Олексіївна — студентка 1 курсу, групи БФ 16-А, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Пархоменко Євгенія Вадимівна — студентка «магістр» 1 року навчання, група СГТ 52, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Піддубна Дарина Олександрівна — студентка 2 курсу, групи БФ 25-Б, факультету бізнес та фінанси, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Побежко Ольга Миколаївна — студентка 3 курсу, факультету соціального управління, Брянський державний педагогічний університет, м. Брянськ, Республіка Білорусь.

Радченко Олег Вікторович — студент 1 курсу, групи П-16, юридичного факультету, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ, Україна

Разбегіна Ольга Володимирівна — студентка 3 курсу, групи О 54-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Ревуцький Костянтин Олексійович — студент «магістр» 1 року навчання, факультету управління, Краківський економічний університет, м. Краків, Польща.

Риморєва Тетяна Сергіївна — студентка 2 курсу, групи СГТ 55, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Рубан Евеліна Едуардівна — студентка 4 курсу, групи СГТ 53, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Сак Світлана Іванівна — студентка 3 курсу, групи ІТ 34-Б, факультету інтегрованих технологій та хімічної техніки, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Сіренко Марина Валеріївна — студентка 3 курсу, групи КІТ 14-А, факультету комп'ютерних та інформаційних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Снігур Єгор — студент 3 курсу, групи О 64-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, України.

Хакімова Надія Геннадіївна — студентка 3 курсу, групи О 44-А, факультету технології органічних речовин, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Цьомкало Влада Костянтинівна — студентка 1 курсу, групи БФ 16-А, факультету бізнесу та фінансів, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Юр Марк — студент 2 курсу, групи ЕК 85-А, економічного факультету, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Ейсмонт Катерина Олександрівна — студентка 4 курсу, групи СГТ 53, факультету соціально-гуманітарних технологій, НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна.

Наукове видання

МОЛОДІЖНИЙ СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ НТУ «ХПІ»

ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ

III Міжнародної науково-практичної конференції

12 – 13 травня 2017 р.

Мови: українська, російська, англійська

***Відповідальність за зміст, точність поданих фактів,
цитат, цифр, прізвищ, а також за помилки несуть
автори матеріалів***

Відповідальні за випуск

Бурега В. В.,
Клименко О. Ю.

